

MESTO BANSKÁ BYSTRICA
Československej armády 26
975 39 Banská Bystrica

GENEREL ZELENE MESTA BANSKÁ BYSTRICA

ETAPA I. rok 2009 - PRIESKUMY A ROZBORY

November 2009

Spracovateľ dokumentácie:

EKOJET spol. s r.o.
priemyselná a krajinná ekológia

Staré Grunty 9A, 841 04 Bratislava, Slovenská republika
Tel.: (+421 2) 45 69 05 68
e-mail: info@ekojet.sk
www.ekojet.sk

Názov dokumentácie:

**Generel zelene
mesta Banská Bystrica**

**Prieskumy a rozbor
Etapa I, rok 2009**

Objednávateľ:

**Mesto Banská Bystrica
Československej armády 26
975 39 Banská Bystrica**

Spracovateľ:

**EKOJET spol. s r.o.
Staré Grunty 9A
841 04 Bratislava**

Dátum spracovania:

05-11/2009

Spracovateľský kolektív

Hlavní riešitelia:

**Ing. Ivan Šembera CSc., AA
Mgr. Tomáš Šembera**

Spoluriešitelia:

**RNDr. Milan Kaleta CSc.,
Ing. Zuzana Takáčová
Mgr. Jana Hrabovská
Bc. Veronika Zavadilová
Bc. Katarína Klučiarová
Bc. Ján Varga
Bc. Ján Hrončiak
Ludvík Kovács
Marcela Sládečková**

Podpis a pečiatka organizácie

Podpis a pečiatka hl. riešiteľov

ÚVOD.....	1
1. Zadanie úlohy	1
1.1. Dôvody na spracovanie dokumentácie generelu zelene mesta Banská Bystrica	1
1.2. Ciele spracovania dokumentácie generelu zelene mesta Banská Bystrica	1
1.3. Hlavné podklady	1
2. Vymedzenie riešeného územia	2
3. Širšie vzťahy	2
PRIESKUMY A ROZBORY	3
4. Prieskumy a rozbor prírodného prostredia a krajiny mesta Banská Bystrica	3
4.1. Základné údaje o podmienkach pre zeleň	3
4.1.1. Geomorfologické pomery	3
4.1.2. Ovzdušie	3
4.1.3. Voda	5
4.1.4. Pôda	7
4.1.5. Fauna, flóra, vegetácia	8
4.2. Krajina, stabilita, ochrana	9
4.2.1. Územný systém ekologickej stability	9
4.2.2. Chránené územia prírody a krajiny	10
4.3. Obyvateľstvo	12
4.4. Súčasný stav kvality životného prostredia	15
4.4.1. Znečistenie ovzdušia	15
4.4.2. Znečistenie povrchových a podzemných vôd	15
4.4.2. Znečistenie pôdy	16
5. Prieskumy a rozbor zelene hodnoteného územia	17
5.1. Metodické princípy prieskumov	17
5.1.1. Štruktúra hodnoteného územia	17
5.1.2. Základné druhy zelene	18
5.1.3. Prieskum plôch zelene	20
6. Prieskumy a vyhodnotenie súčasného stavu základných druhov zelene v zastavanom území	21
6.1. Parky	21
6.2. Malé parkové plochy	33
Urbanizovaný obvod 01 (Historické jadro)	33
Urbanizovaný obvod 03 (Mesto sever)	35
Urbanizovaný obvod 12 (Uhlisko)	37
Urbanizovaný obvod 13 (Smrečina)	37
Urbanizovaný obvod 20 (Stará Fončorda)	38
Urbanizovaný obvod 21 (Štiavničky)	39
Urbanizovaný obvod 19 (Radvaň)	40
Urbanizovaný obvod 25 (Fončorda – Internátna)	40
Urbanizovaný obvod 26 (Fončorda – Tulská)	41
Urbanizovaný obvod 47 (Trieda Hradec Králové)	43
Urbanizovaný obvod 50 (Fončorda – Mládežnícka)	43
Urbanizovaný obvod 23 (Podlavice - Skubín)	45
Urbanizovaný obvod 48 (Rudlová II)	45
Urbanizovaný obvod 05 (Sásová I)	46
Urbanizovaný obvod 05 (Sásová II)	47
6.3. Sídľisková zeleň	49
6.3.1. Rozbory zelene obytných súborov	49
6.3.2. Zeleň vnútorných obytných blokov	57

6.4. Zeleň školských zariadení	58
6.5. Zeleň zdravotníckych zariadení.....	59
6.6. Zeleň cintorínov.....	60
6.7. Zeleň športových a rekreačných zariadení	61
6.8. Zeleň priemyslu a prevádzok.....	62
6.9. Zeleň špecifických účelových zariadení obchodu, objektov správy a služieb	62
6.10. Zeleň komunikácií	63
6.11. Záhradkárske osady	67
6.12. Plochy zelene prírode blízke	68
6.13. Plochy zelene prvkov USES.....	71
6.13.1. Analýza súčasného stavu prvkov USES v hodnotenom území generelu zelene	72
6.14. Vodné toky	86
6.15. Ostatné plochy zelene	86
6.16. Hodnotenie druhového zloženia stromov.....	87
6.17. Hodnotenie rozsahu zelených plôch mesta	91

ÚVOD

1. Zadanie úlohy

Projektovú dokumentáciu Generelu zelene mesta Banská Bystrica (ďalej len PDGZ) objednalo u EKOJET spol. s r.o. Bratislava mesto Banská Bystrica na základe výsledkov verejnej súťaže z marca 2009.

V zmysle požiadavky objednávateľa pozostáva spracovanie dokumentácie z týchto samostatných etáp:

Prieskumy a rozbor

Návrhy

1.1. Dôvody na spracovanie dokumentácie generelu zelene mesta Banská Bystrica

Hlavným dôvodom na spracovanie DGZ mesta Banská Bystrica je ďalej rozpracovať a detailizovať riešenia problematiky zelene obsiahnuté v dokumentácii Územný plán mesta Banská Bystrica, Koncept (AUREX, Bratislava, 2006).

Generel zelene je spracovaný v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov, vyhlášky č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii a na základe požiadaviek ostatných osobitných predpisov, najmä na úseku ochrany prírody a krajiny – zákon 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny a vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny a v zmysle ďalších, vzájomne dohodnutých požiadaviek obstarávateľa.

1.2. Ciele spracovania dokumentácie generelu zelene mesta Banská Bystrica

Cieľom DGZ je vytvoriť úplnú vedomostnú základňu údajov o verejnej zeleni mesta, vytvoriť podklad zahrňujúci výhľadové údaje pre ďalšiu projekčnú, realizačnú činnosť a údržbu zelene, pre diferenciaciu zakladaní rôznych kategórií zelene, pre výber vhodného sortimentu okrasných a účelových drevín, pre návrh vhodnej štruktúry zelene vzhľadom ku konkrétnym podmienkam územia mesta Banská bystrica pre efektívnejšie a intenzívnejšie využívanie v súčasnosti funkčne nevyužitých plôch v rámci riešeného územia.

1.3. Hlavné podklady

Pri spracovaní predloženej dokumentácie boli použité tieto podklady:

- Katastrálna mapa v digitálnej forme
- Plochy vo vlastníctve mesta
- Technická mapa mesta v digitálnej forme (budovy, ulice, chodníky, plochy zelene, stromy, inžinierske siete)
- Ortofotomapa z roku 2007
- Územný plán mesta Banská Bystrica, Koncept (AUREX, 2006)
- Významné plochy zelene na území mesta Banská Bystrica z roku 2006 (MÚ Banská Bystrica, 2006)

2. Vymedzenie riešeného územia

Riešené územie je vymedzené územím mesta Banská Bystrica, ktoré sa skladá z 9 katastrálnych území - Banská Bystrica, Radvaň, Sásová, Podlavice, Kremnička, Kostiviarska, Uľanka, Senica, Šalková v rozsahu navrhovaného zastavaného územia mesta podľa konceptu územného plánu mesta Banská Bystrica. Problematika lesoparkov nie je predmetom generelu zelene.

3. Širšie vzťahy

Skutkový stav, ako aj analýzy väčšiny javov presahujúcich rámec riešeného územia mesta sú súčasťou dokumentácie Územný plán mesta Banská Bystrica, Koncept (Aurex 2006). Táto dokumentácia je v súčasnej dobe záväzná pre generel zelene.

Širšie vzťahy generelu zelene a dokumentácie starostlivosti o dreviny sú dané polohou katastrálneho územia mesta. Vzhľadom na vysokú atraktivitu katastrálneho územia, existujú v súčasnej dobe riziká vyplývajúce zo zvýšeného záujmu o lokalizáciu ekonomických aktivít, ktoré budú násobené záujmom domáceho a zahraničného kapitálu o lokalizáciu v ekologicky i vybavenosťou atraktívneho prostredia.

Súčasná krajinná štruktúra katastrálneho územia je tvorená súbormi prirodzených a človekom pozmenených krajinných systémov. Katastrálne územie mesta a hodnotené územie obsahuje mapa širších vzťahov.

PRIESKUMY A ROZBORY

Cieľom prieskumov a rozborov je, najmä na základe územnoplánovacích podkladov a záväzných ostatných podkladov, získať poznatky o súčasnom stave verejnej zelene mesta, o možnostiach vývoja priestorového usporiadania, a funkčného využívania zelene, určenie problémov a stretov záujmov v meste Banská Bystrica potrebných na spracovanie návrhu generelu zelene.

4. Prieskumy a rozbor prírodného prostredia a krajiny mesta Banská Bystrica

4.1. Základné údaje o podmienkach pre zeleň

4.1.1. Geomorfologické pomery

Podľa regionálneho geomorfologického členenia patrí územie mesta Banská Bystrica do provincie Západných Karpát, subprovincií Vnútorných Západných Karpát, na styku oblasti Slovenského Rudohoria, Fatransko-tatranskej a Slovenského Rudohoria. Prehľad geomorfologických celkov a podcelkov (Mazúr E., Lukniš 1986):

- celok Zvolenská kotlina: podcelok Sliačska kotlina, Zvolenská pahorkatina, Bystrické podolie, Bystrická vrchovina,
- celok Starohorské vrchy: podcelok Starohorské vrchy

4.1.2. Ovzdušie

V zmysle klimatologickej klasifikácie (Milan Lapin, 2003) patrí dotknuté územie do týchto klimatických okrskov:

- okrsok T4 s charakteristikou: teplý, suchý, s miernou zimou, klimatické znaky: január $> 3^{\circ}\text{C}$, Iz = -20°C až -40°C
- okrsok M6 s charakteristikou: mierne teplý, vlhký, vrchovinový, klimatické znaky: január $\geq 16^{\circ}\text{C}$, LD < 50 , Iz 60-120, prevažne nad 500m n.m.
- okrsok M7 s charakteristikou mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovinový júl $\geq 16^{\circ}\text{C}$, LD < 50 , Iz 120, prevažne nad 500m n.m.

Teplotné pomery

Teplotné pomery a zrážkové pomery približujú tabuľky dokumentované údajmi SHMÚ sledovaného obdobia 1951 až 2000.

Tabuľka : Priemerné mesačné (ročné) teploty vzduchu ($^{\circ}\text{C}$) za obdobie (1951 - 2000)

Miesto	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	rok
Sliač	-3,3	-0,8	3,3	8,6	13,4	16,3	18,1	17,4	13,6	8,7	3,0	-1,5	8,1
Horné Pršany	-4,3	-2,9	1,1	6,6	12,3	15,4	17,3	16,2	12,7	7,0	2,3	-2,3	6,8
Skalka	-5,6	-5,0	-1,4	3,2	8,8	12,2	13,7	13,4	10,3	4,5	-0,2	-3,6	4,2

Tabuľka : Priemerný počet dní s inverziou za obdobie (1951 - 2000)

Miesto	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Rok
Sliač	18,8	17,2	17,0	15,4	14,2	13,6	12,2	13,3	14,6	17,3	18,2	19,4	191,2
Horné Pršany	10,2	9,8	8,2	6,4	5,0	4,0	2,5	3,2	6,7	7,3	8,2	10,3	81,8
Skalka	3,2	2,0	1,5	1,2	0,7	0,3	0,2	0,8	1,6	2,5	3,0	3,6	20,6

Slnčný svit

Trvanie slnečného svitu závisí od ročnej doby, expozície, sklonu svahov, veľkosť daného horizontu a členitosti reliéfu.

Tabuľka : Priemerné trvanie priameho slnečného svitu (hodiny) za obdobie (1951 - 2000)

Miesto	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Rok
Sliač	54	66	127	162	194	208	225	212	168	127	63	50	1 656
Horné Pršany	68	77	134	173	202	217	227	220	172	134	68	57	1 749
Skalka	72	85	122	145	155	160	172	162	124	117	69	62	1 445

Zrážkové pomery

Minimálne mesačné úhrny nulové a ročné minimá sa od doliny Hrona k pohoriam pohybujú od 400 do 700 mm zrážok. Obdobie sucha sa vyskytuje prevažne na jar a v lete, ale najviac suchých období s trvaním viac ako 15 dní pripadá na október a september. Najčastejšie sa neprerušované periódy sucha vyskytujú v marci a najmenej zrážkových dní v roku je v septembri a októbri.

Tabuľka : Priemerné úhrny zrážok za obdobie (1951 - 2000)

Miesto	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	rok
Badín	52	58	62	56	62	93	76	71	56	55	78	66	775
Uľanka	63	69	68	70	95	102	84	81	63	74	93	82	944
Skalka	82	86	90	87	122	134	127	117	92	108	115	98	1 258

Tabuľka : Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou 20 cm a viac za obdobie (1951 - 2000)

Miesto	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	rok
Slov. Ľupča	11,2	10,3	3,5								0,1	3,4	28,5
Králiky	21,5	20,4	15,8	2,7						0,1	2,4	11,3	74,2
Skalka	25,7	25,2	24,7	13,8	0,2				0,1	0,5	4,3	18,5	112,2

Veterné pomery

Prevládajúce prúdenie vzduchu v údolných polohách smerom od Banskej Bystrice k Slovenskej Ľupči je zo západného a východného smeru, v smere ku Zvolenu zo severného a južného smeru.

V dolinách potokov je prevládajúce prúdenie vzduchu v smere ich orientácie.

V pahorkatinových oblastiach prevláda prúdenie vzduchu od severozápadu až severovýchodu.

V horských vrcholových polohách prevláda prúdenie vzduchu zo severovýchodu až severozápadu a z juhovýchodu.

Tabuľka : Priemerný počet smerov vetra za obdobie (1951 - 2000)

Miesto	S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	bezvetrie
Banská Bystrica	13,6	9,5	6,2	3,0	8,5	4,6	5,7	18,2	30,7
Slov. Ľupča	3,5	8,8	13,8	3,5	4,0	7,5	12,7	6,2	40,0
Skalka	9,5	15,8	8,7	12,5	6,2	5,8	12,5	17,2	11,8

4.1.3. Voda

Dotknuté územie patrí do základného hydrologického povodia 4-23-02 Hron od Čierneho Balogu po Slatinu.

Tabuľka: Hydrologické členenia povodia (SVP,1999)

SVP	Povodie		Plocha povodia (km ²)			
	čiastkové	základné	Hydrologického povodia	medzipovodia	medzipovodia mimo SR	Základ povodia na území SR
IX. Hron	Hron 4-23	4-23-02	1999,10	1080,36	-	1080,36

Vodné toky

Najväčšou riekou pretekajúcou cez hodnotené územia je Hron ktorý tvorí os územia. Hydrologické prvky Hronu v dotknutom území sú veličiny hydrologického režimu. Ich poznanie je nevyhnutné okrem iného aj pre účely ochrany životného prostredia.

Základnými hydrologickými bilančnými charakteristikami povodia pre tento účel sú zrážky a odtok. Obe tieto charakteristiky vzťahujeme na plochu povodia. Profily v dotknutom území približuje tabuľka.

Tabuľka: Bilančné charakteristiky hodnoteného územia povodia (SVP,1999)

Tok – profil	Druh profilu	Plocha povodia km ²	Zrážky mm	Odtok mm	Rozdiel mm	Odtok koef.	Špecif. Odtok l.s ⁻¹ .km ²	Priem. Prietok M ³ .s ⁻¹
Hron - Banská Bystrica nad	K	1596,26	1048	477	571	0,46	15,10	24,10
Hron -nad Bystricou		1596,51	1048	477	571	0,46	15,10	24,10
Hron -pod Bystricou	B	1766,47	1062	500	562	0,47	15,85	27,99
Hron - Banská Bystrica	V	1766,48	1062	500	562	0,47	15,85	27,99
Tajovský potok – ústie		44,10	1075	593	482	0,55	18,80	0,829
Bystrica – Banská Bystrica	V,K	167,37	1197	741	448	0,62	23,48	3,765

Vodné nádrže

Popri Hrone je vybudovaný systém vodných nádrží s objemom do 1 mil. m³

Tabuľka: Prehľad vodných nádrží v hodnotenom území (SVP,1999)

Názov nádrže	tok	Účel	celkový objem (mil. m ³)	plocha nádrže (ha)
Šalková (Plavno)	Malé Plavno	Y	66,5	3,5
Hron – staré koryto, Pod Rybou	Hron	Y	10,0	1,0
Mútne	Mútňanský potok	Y	22,2	1,24
Banská Bystrica, Plážové kúpalisko	Tajovský potok	R	58,5	2,88

Podzemné vody

Podzemná voda je definovaná ako voda vyplňujúca dutiny zvodnených hornín. V bežnej vodohospodárskej praxi pod pojmom zdroje podzemnej vody rozumieme podzemné vody technicky využiteľné pre zásobovanie pitnou a úžitkovou vodou.

Základnou jednotkou pre hodnotenie podzemných vôd je hydrogeologický rajón. Je to územie vymedzené z hľadiska geologických, štruktúrno - geologických a hydrogeologických pomerov ako celok, v ktorom prevažuje jednotný obeh podzemnej vody určitého typu.

V hodnotenom území sú vyčlenené tieto hydrogeologické rajóny (J. Šuba a kol., 1984):

MG 077	<i>Mezozoikum a paleozoikum Starohorských vrchov a severnej časti Zvolenskej kotliny,</i>
MG 078	<i>Mezozoikum a predmezozoické útvary severovýchodnej časti Zvolenskej kotliny a severozápadnej časti Veporských vrchov,</i>
MG 079	<i>Mezozoikum Kremnických vrchov a západnej časti Zvolenskej Kotliny,</i>
Q 080	<i>Kvartér novy Hrona a Slatiny od Slovenskej Ľupče po Tlmače.</i>

Významný pre mesto Banská Bystrica je rajón M 079. Geologicky je rajón budovaný stredotriasovými dolomitmi a vápencami (ladin-karn) zliechovskej série krížňanského príkrovu: na južnom a juhozápadnom okraji sú tieto mezozoické súvrstvia prekryté neovulkanitmi a v juhovýchodnej časti sedimentovým neogénom. Hlavným nositeľom puklinových a puklinovo-krasových vôd sú karbonatické súvrstvia, ktoré umožnili sústredenie väčšieho množstva krasových vôd vo významných krasových prameňoch (Malachov, Mutno, Pod kameňolomom, Studenec 1, Studenec 2, Studenec 3. Najmä pramenitá oblasť Studenec so sumárnou výdatnosťou 39 l.s^{-1} predstavuje významný nezachytený zdroj podzemných vôd v doline Farebného potoka a severovýchodne od obce Králiky. V citovanom rajóne môžeme začleniť úzky pruh vrchotriasových bridlíc a dolomitov so slienitými vápencami a slieňovcami spodnej kriedy súhlasného príkrovu, v ktorom vystupuje významná skupina - Laskomerské pramene. Vodohospodársky využívaných $24,30 \text{ l.s}^{-1}$ podzemných vôd predstavuje významný zdroj tejto oblasti pre mesto Banskú Bystricu.

Rajón Q 080 jeho hranice sú totožné s hranicou údolnej nivy Hrona v úseku od Slovenskej Ľupče po Tlmače. Údolná niva Hronu má dĺžku 95 km, šírku cca 250 - 300m v hodnotenom území. Podzemné vody rajónu v prevažnej miere nie sú vhodné pre pitné účely bez úpravy vzhľadom na zvýšené obsahy železa, mangánu a výskyt organického a biologického znečistenia.

4.1.4. Pôda

V hodnotenom území sa nachádzajú nasledovné typy a subtypy usporiadané v tabuľke.

Pôdny typ	Charakteristika pôdneho typu	Pôdny subtyp
Fluvizeme (FM)	Pôdy s ochrickým humusovým horizontom pod ktorým sú zvrstvené nivné sedimenty rôznej zrnitosti a zastúpenia riečnych štrkov. Heterogénny pôdny typ s rôznou hrúbkou pôdneho profilu, rôznou zrnitosťou a skeletnosťou. Prevládajú v nive rieky Hrona s vysokou hladinou podzemnej vody.	<i>FMm^c</i> - fluvizeme typické karbonátové, ľahké v celom profile, vysychavé <i>FMm</i> – fluvizeme typické, ľahké v celom profile, vysychavé <i>FMm</i> – fluvizeme typické, stredne ťažké <i>FMm</i> – fluvizeme typické, ťažké <i>FMg</i> – fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké) <i>FMg</i> - fluvizeme glejové, ťažké <i>FMg</i> - fluvizeme (typ) stredne ťažké až ľahké, plytké
Kambizeme (KMm)	Pôdy s rôzne hrubým svetlým humusovým horizontom pod ktorým je B horizont zvetrávania skeletnatých substrátov s rôznym, väčšinou však vyšším obsahom skeletu. Subtypy: <i>typické</i> vyskytujúce sa vo varietach: nasýtené a kyslé), <i>bystrické</i> silne kyslé s veľmi nízkym nasýtením bázickými kationmi, <i>luzizemné</i> s B horizontom s akumuláciou ílu, <i>pseudoglejové</i> s výrazným oglejením v B horizonte.	<i>KMn</i> – Kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyše, stredne ťažké <i>KMm, KMI</i> – kambizeme typické a kambizeme luvizemné na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké <i>KMm^a</i> – kambizeme typické kyslé na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké <i>KMg</i> – kambizeme pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké) <i>KM, RA</i> – kambizeme (typ) v komplexe s rendzinami, (kambizeme prevládajú), stredne ťažké až ťažké <i>KM</i> – kambizeme (typ) plytké na horninách kryštalínika, stredne ťažké až ľahké <i>KM</i> – kambizeme (typ) plytké na flyši <i>KM</i> – kambizeme (typ) plytké na ostatných substrátoch, stredne ťažké až ľahké <i>KM</i> - kambizeme (typ) na horninách kryštalínika, na výrazných svahoch: 12-25° stredne ťažké až ľahké <i>KM</i> – kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12-25° stredne ťažké až ťažké <i>KM</i> – kambizeme (typ) na flyši, na výrazných svahoch: 12-25° stredne ťažké až ťažké <i>KM</i> – kambizeme (typ) na ostatných substrátoch, na výrazných svahoch: 12-25° stredne ťažké až ťažké
Rendziny (RA)	Pôdy sú viazané na karbonátový substrát. Dosahujú vysoký obsah skeletu, majú malú až strednú hrúbku pôdneho profilu, prevažuje hlinitá až ílovitá zrnitosť, obsah karbonátov je v celom profile. Nachádzajú sa v širšom území v podhorskej časti a na svahoch hodnoteného územia	<i>RAm, RAk</i> – rendziny typické a rendziny kambizemné, stredne hlboké na vápencoch a dolomitoch, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké) <i>RAm</i> – rendziny typické, plytké, stredne ťažké až ľahké <i>RAm</i> - rendziny typické na výrazných svahoch: 12-25° stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)
Kultizeme (KT)	Pôdy na prirodzených substrátoch, ale činnosťou človeka s pozmenenými vlastnosťami. Patria sem pôdy záhrad, vinogradov, ovocných sádov, ale aj nezastavané a ruderalizované plochy mesta.	<i>KTm</i> - kultizem typická <i>KTmg</i> -kultizem záhradná <i>KTd</i> - Kultizem degradovaná
Antrozeme (AN)t	„Umelé“ pôdy na nepôvodných substrátoch. V hodnotenom území sú to navážky v blízkosti technických objektov, rekultivované plochy, parkové plochy, umelé substráty	<i>ANM</i> , var. <i>zavážková</i> – <i>ANMz</i> - Antrozeme typické <i>ANM</i> , var. <i>urbická</i> – <i>ANMu</i> - Antrozeme typické <i>And</i> – Antrozeme degradované

(Zdroj – VÚPÚ Bratislava, 2005)

4.1.5. Fauna, flóra, vegetácia

4.1.5.1. Rekonštruovaná prirodzená vegetácia

Zobrazuje územie na základe rekonštrukcie vegetácie a charakterizuje tu také fytocenózy, ktoré by sa na základe súčasných klimatických, edafických a hydrologických pomerov vyvinuli bez ovplyvnenia človekom. Jej podkladom je geobotanická mapa ČSSR - Slovenská socialistická republika (Michalko et al., 1986). Podľa aktualizovaných podkladov tejto mapy možno v záujmovom území rozlíšiť:

- Lužné lesy nížinné (*Ulmion*) (U)
- Dubovo - hrabové lesy karpatské (*Carici pilosae – Carpinion betuli*). (C)
- Bukové lesy vápnomilné (*Cephalanthero –fagenion*) (CF)
- Bukové kvetnaté lesy podhorské (*Eu-Fagenion p.p.min.*) (Fs)
- Dubové nátržníkové lesy (*Potentillo albae-Quercion*) (Qp)

U - Lužné lesy nížinné.

Cenoticky patria do zväzu *Alno-Ulmion* - slt: *Querceto-Fraxinetum*. Tvoria ich vlhkomilné a mezohygrofilné lesy rastúce na aluviálnych naplaveninách. Jedná sa o jaseňovo-brestové a dubovo-brestové lesy.

V stromovom poschodí sú zastúpené druhy "tvrdého luhu" dub letný (*Quercus robur*), brest hrabolitý (*Ulmus minor*), brest väzový (*U. laevis*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), javor poľný (*Acer campestre*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), topoľ biely, čierny a osikový (*Populus alba*, *P. nigra*, *P. tremula*). V E₂ je bohatý svíb krvavý (*Swida sanguinea*), vtáčí zob (*Ligustrum vulgare*), bršlen európsky (*Euonymus europaea*), javor tatársky (*Acer tataricum*), trnka obyčajná (*Prunus spinosa*), baza čierna (*Sambucus nigra*), svíb červenkastý (*Swida hungarica*).

C - Dubovo-hrabové lesy karpatské

Pôvodne zaberali súvislé rozsiahle plochy najmä v pahorkatinách a na vrchovinách až do výšky priemerne 600 m n.m. vo všetkých vnútrokarpatských kotlinách a podoliach a napokon na rovinách a v nížinách na juhu územia. V súčasnosti z nich zostali len zvyšky, najmä v severných kotlinách, na rovinách a v nížinách, ktoré sú vo veľkej miere mierne antropogenizované. Štruktúra súčasných dubovo-hrabových lesov je oproti pôvodnej zmenená. Dnešné zastúpenie drevín je výsledkom dlhodobého vplyvu človeka. Druhovú zloženie lesov je bohaté. V stromovom poschodí prevládajú dub zimný (*Quercus petraea*), a hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), ďalej javor poľný (*Acer campestre*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*). Vtrúsený je aj dub žltkastý (*Quercus dalechampii*). Krovinné poschodie tvoria najmä zimolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), vtáčí zob obyčajný (*Ligustrum vulgare*), hloh jednozemenný (*Crateagus monogyna*), hloh obyčajný (*Crateagus laevigata*).

CF - Bukové lesy vápnomilné

Jednotka zahŕňa bukové a zmiešané lesy na rendzinách rozšírené na strmých skalných vápencových svahoch v podhorskom a nižšom horskom stupni. Viazané sú na vápence, dolomity, travertíny a vápnené flyše. Ťažisko výskytu vápencových bučín je medzi 600 až 1000 m n.m.

Fs - Bukové kvetnaté lesy podhorské

Kvetnaté bučiny podhorské zahŕňajú mezotrofné spoločenstvá s výraznou prevahou buka, rozšírené v nižších polohách prevažne na nevápencovom podloží s pôdami vlhkostne kolísavými, v územiach vápencových na plochách s rovnomernými, aspoň stredne hlbokými pôdami, na hlinitých zeminách delúvií, prípadne kolúvií, takže podložie stráca priamy vplyv na vývoj pôdneho profilu a na

bylinnú synusiu. Základnou pôdotvornou drevinou je buk, prímes tvorí dub, javor mliečny, javor horský, lipa, prípadne čerešňa, alebo ihličiny (borovica, smrekovec opadavý, dúglaska). Veľká časť plochy podhorských bučín leží v susedstve dubovo-hrabových a dubových lesov.

Qp - Dubové nátržníkové lesy

Dubové nátržníkové lesy na plošinách a miernych svahoch pahorkatín s príkrovmi sprašových hĺn a ílov, ktoré ležia zväčša na neogénnych útvaroch, budovaných štrkmi a piesočnatým materiálom. Rozpätie ich výskytu je od 150-700 m n.m. Flóristicky sú veľmi bohaté, z druhov prevláda dub letný (*Quercus robur*), dub zimný (*Quercus petraea*), borovica sosna (*Pinus silvestris*), breza biela (*Betula pendula*), osika (*Populus tremula*). Krovinný podrast tvoria krušina jelšová (*Frangula alnus*), lieska (*Corylus*), rešetlák prečisťujúci (*Rhamnus catharticus*), trnka (*Prunus spinosa*), hloh obyčajný (*Crataegus levigata*), ruža (*Rosa canina*).

4.2. Krajina, stabilita, ochrana

4.2.1. Územný systém ekologickej stability

Priestorová ekologická stabilita krajiny sa definuje ako schopnosť krajiny štruktúry udržiavať priestorové ekologické vzťahy medzi geoeкосystemami s rôznou reálnou vnútornou ekologickou stabilitou. Udržanie ekologickej stability krajinného systému je základnou podmienkou proklamovaného princípu trvalo udržateľného rozvoja. Praktickú aplikáciu udržania ekologickej stability predstavujú územné systémy ekologickej stability – ÚSES.

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) predstavuje štruktúru navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktoré zabezpečujú rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine a vytvárajú predpoklady pre trvalo udržateľný rozvoj a zabezpečujú zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života. Základ tohto systému tvoria biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu (§2 ods. 2 písm. zákona č. 543/2002 Z.z.)

Vyhláškou MŽP SR č. 24/2003 Z.z. sa definuje osnova dokumentácie: Obsah dokumentu regionálneho územného systému ekologickej stability (ďalej RUSES) obsahuje Príloha č. 24 k vyhláške č. 23/2003 Z.z. a Obsah dokumentu miestneho územného systému ekologickej stability obsahuje Príloha č. 24 k vyhláške č. 24/2003 Z.z.

V hodnotenom území mesta Banská Bystrica boli spracované dokumentácie ÚSES v týchto úrovniach a čase spracovania:

Generel nadregionálneho ÚSES, (URBION Bratislava, 1991) na základe plnenia Uznesenia vlády SR č. 194/1991 a schválený 27.4.1992 Uznesením vlády SR č. 319.

Návrh Územného systému ekologickej stability obsiahnutá v ÚPN VÚC Banskobystrického kraja, URKEA, 1998, schválená Nariadenie vlády SR č. 263/98 Z.z.

Okrem uvedených dokumentácií bol vypracovaný Návrh územného systému ekologickej stability katastrálneho územia mesta Banská Bystrica (Mikrotop, Slovenská Ľupča, 1995). Návrh nebol prijatý Uznesením MZ a je teda v polohe návrhu..

Základné pojmy:

Biocentrum ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev.

V hodnotenom území generelu zelene (zastavané územie) mesta Banská Bystrica neboli vyčlenené na úrovni ÚPN VÚC a MUSES žiadne biocentrá.

Biokoridor priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky.

V hodnotenom území generelu zelene (zastavané územie) mesta Banská Bystrica boli vyčlenené na úrovni ÚPN VÚC tieto biokoridory:

Nadregionálny biokoridor NRB Hron,
Regionálny biokoridor RB niva toku Bystrica,
Miestny biokoridor Tajovský potok,
Miestny biokoridor Malachovský potok,
Miestny biokoridor Rudlovský potok,
Miestny biokoridor Radvanský potok,
Miestny biokoridor Laskomerský potok

Interakčný prvok

Interakčný prvok (ďalej IP) určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

V hore citovaných dokumentoch neboli interakčné prvky osobitne vyčlenené ani charakterizované.

4.2.2. Chránené územia prírody a krajiny

Lokality, na ktorých sa nachádzajú biotopy európskeho významu a biotopy národného významu, biotopy druhov európskeho významu, biotopy druhov národného významu a biotopy vtákov vrátane sťahovavých druhov, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia, významné krajinné prvky alebo územia medzinárodného významu, možno vyhlásiť za chránené územia (§17 ods. 1 zákona č. 543/2002):

- a) chránená krajinná oblasť (CHKO)
- b) národný park (NP)
- c) chránený areál (CHA)
- d) národná prírodná rezervácia (NPR)
- e) prírodná rezervácia (PR)
- f) prírodná pamiatka (PP)
- g) chránený krajinný prvok (CHKP)
- h) chránené vtáčie územie (CHVÚ) (§ 17 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z.z.)
- i) územia európskeho významu (§27 ods. 1 zákona č.543/2002 Z.z.) (SKUEV)
- j) chránené stromy (§49 ods.1 zákona č.543/2002 Z.z.) (CHS)

V hodnotenom území generelu zelene (zastavané územie) mesta Banská Bystrica boli vyčlenené tieto chránené územia:

Ochranné pásmo NP Nízke Tatry, urbanizovaný obvod Kostiviarska, Senica, Šalková, Rudlová.

Chránené stromy

Kultúrne, vedecky, ekologicky, krajnotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradií môže krajský úrad vyhlásiť za chránené stromy (CHS). Za chránené stromy možno vyhlásiť aj stromy rastúce na lesnom pôdnom fonde. Chránené stromy sa považujú za chránený objekt. Ak to vyžaduje záujem ochrany chráneného stromu, orgán ochrany prírody vyhlási jeho ochranné pásmo, kde platí tretí stupeň ochrany. Ak ochranné pásmo nebolo takto

vyhlásené, je ním územie okolo chráneného stromu v plošnom priemete jeho koruny, ktorý je zväčšený o jeden a pol metra, najmenej však v okruhu 10 m od kmeňa stromu, a platí v ňom druhý stupeň ochrany.

Hruška pod Baranovom

Za chránený strom bola vyhlásená v roku 1988. Nachádza sa mimo hodnoteného územia, v Jakube pri starej ceste v páse krovín. Hruška planá (*Pyrus communis*) rastie na pozemkoch p. č. 1789/1, 1790 a užívateľom pozemkov je Poľnohospodárske družstvo Nemce (v roku 1998).

Urpínska aleja

Urpínska aleja bola vyhlásená 3.4.1983 v kategórii chránená prírodná pamiatka, 20.12.1996 bola zaradená do kategórie chránené stromy.

Dôvodom ochrany tejto najhodnotnejšej a najstaršej aleje v okrese je jej vysoká kultúrna, krajinotvorná i estetická hodnota. Je úzko spätá s príhlou kultúrnou pamiatkou Banskobystrická kalvária a tvorí jednu z dominánt Urpína.

Aleja má podľa vyhlasovacieho predpisu 76 jedincov stromov vo veku do 250 rokov, z toho je 64 líp veľkolistých, 9 pagaštanov konských, 2 agáty biele a 1 javor poľný.

Vplyvom rýchlo postupujúcej degradácie aleje sa počet stromov v nej znížil na 71 (stav k 23. 2. 2005). V záujme zachovania aleje je nevyhnutné jej komplexné ošetrovanie.

Tis na Skuteckého ulici

Vyhlásený bol 13. 4. 1983 ako chránený prírodný výtvor, 20.12.1996 bol zaradený do kategórie chránené stromy.

Dôvodom jeho vyhlásenia za chránený strom je ochrana vzácneho druhu ojedinelých dimenzií pre vedecko-výskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele.

Strom je samčí exemplár s obvodom kmeňa vo výške 130 cm 176 cm, výškou 11 m, odhadovaný vek do 110 rokov. Zdravotný stav stromu je dobrý.

Banskobystrické ľaliovníky

Dva jedince ľaliovníka tulipánokvetého (*Liriodendron tulipifera*) boli vyhlásené za chránený prírodný výtvor, 20.12.1996 boli zaradené do kategórie chránené stromy.

Dôvodom ich ochrany je ojedinelosť druhu, dominantný vzhľad a veľké dimenzie, obvod kmeňa vo výške 130 cm nad zemou je 252 a 207 cm.

Nachádzajú sa na mieste s výrazným negatívnym pôsobením vplyvov mestskej dopravy, vo vzdialenosti asi 5 m od frekventovanej Tajovskej cesty, čo má veľmi zlý vplyv na ich zdravotný stav. Ich degradácia radikálne postupuje a aj napriek permanentnej starostlivosti stromy postupne odumierajú.

Sládkovičova lipa v Radvani

Lipa bola 25.6.1991 vyhlásená za chránenú prírodnú pamiatku, 20.12.1996 bola zaradená do kategórie chránené stromy.

Lipa bola vysadená na evanjelickom cintoríne v Radvani v záhlaví hrobu Andreja Sládkoviča na deň prvého výročia jeho smrti. Má vedecko-výskumný, náučný, kultúrny a historický význam.

Obvod kmeňa lipy vo výške 130 cm nad zemou je 350 cm, vek 132 rokov.

Strom bol niekoľkokrát ošetrovaný, koruna je zabezpečená proti rozlomeniu väzbou kostrových konárov. Súčasný stav stromu je dobrý.

Brest na Bakossovej ulici

Vyhlásený bol 1. 9. 2000 v kategórii chránené stromy z dôvodov zabezpečenia ochrany jedinca bresta hrabolistého, ktorý predstavuje významný krajinotvorný prvok s vysokou ekologickou,

vedeckou a estetickou hodnotou.

Brest je trojkmeň dosahujúci vo výške 130 cm nad zemou obvod kmeňa 503 cm, odhadovaný vek je do 200 rokov. Nachádza sa v rohu záhrady domu č. 16, tesne pri plote prilahlého katolíckeho cintorína.

Brest bol ošetrovaný proti grafioze preventívnym naočkovaním antagonických húb do vodivých pletív kmeňa. Zdravotný stav stromu je dobrý.

Baza pri katolíckom gymnáziu

Vyhlásená bola v kategórii chránený strom 1. 4. 2003 z dôvodov zabezpečenia ochrany stromu s vysokou kultúrnou, vedeckou, ekologickou i estetickou hodnotou. Ako jediný strom uvedeného druhu (baza čierna) spĺňa predpoklady pre zaradenie do siete chránených stromov.

Rastie vo vzdialenosti 1 m od vstupnej brány do areálu katolíckeho gymnázia v Banskej Bystrici. Pri výške cca 8 m je jeho obvod kmeňa meraný vo výške 130 cm nad zemou až 165 cm, pričom jeho odhadovaný vek je do 100 rokov.

Uňadovský tis

Strom bol vyhlásený 25. 6. 1991 v kategórii chránený prírodný výtvor, 20. 12. 1996 bol zaradený do kategórie chránené stromy.

Je jedným z najstatnejších exemplárov botanického druhu tis obyčajný v tejto oblasti, dôležitý je z hľadiska biologického, vedecko-výskumného a náučného.

Tento samčí exemplár sa nachádza mimo hodnoteného územia, v lesnom poraste, tesne pri juhovýchodnej hranici PR Uňadovo. Obvod kmeňa vo výške 130 cm nad zemou je 188 cm (priemer 60 cm), výška 14 m, odhadovaný vek do 400 rokov. Stav stromu je dobrý.

Tis v katolíckom cintoríne v Banskej Bystrici

Strom bol vyhlásený 13. 4. 1983 v kategórii chránený prírodný výtvor, 20. 12. 1996 bol zaradený do kategórie chránené stromy. Dôvodom je ochrana vzácného druhu ojedinelých dimenzií na vedecko-výskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele.

Vek je odhadovaný na 150 rokov, obvod kmeňa meraný vo výške 130 cm nad zemou je 209 cm, výška 11 m. Stav stromu je napriek exponovanosti lokality (areál mestského cintorína) vyhodnotený ako dobrý.

4.3. Obyvateľstvo

Podľa počtu obyvateľov patrí Banská Bystrica medzi veľké mestá SR a v rebríčku slovenských miest podľa veľkosti zaujíma v súčasnosti 6. miesto. Mesto Banská Bystrica je centrom okresu, ako aj centrom Banskobystrického kraja.

V roku 2001 žilo v okrese Banská Bystrica 111.984 obyvateľov, čo predstavuje 16,9 % z počtu obyvateľov Banskobystrického kraja. Okres Banská Bystrica, čo do počtu obyvateľov, je najväčší z 13 okresov kraja. V roku 2001 žilo v meste Banská Bystrica 83.056 obyvateľov, čo je 74,17 % z počtu obyvateľov okresu. Počet obyvateľov okresu Banská Bystrica, ako aj mesta Banská Bystrica, zaznamenáva od roku 1970 výrazný nárast do roku 1991, po roku 1991 mierne klesá.

Tabuľka : Veková štruktúra obyvateľstva mesta Banská Bystrica v rokoch 1991 a 2001
 podľa urbanistických obvodov

Mestské časti a urbanistické obvody	1991			2001		
	počet obyv.	predpro- duktívne obyv.	popro- duktívne obyv. ^{/1}	počet obyv.	predpro- duktívne obyv.	popro- duktívne obyv. ^{/1}
	83 698	21 905	11 117	83 056	13 583	13 289
1. Banská Bystrica	16 411	2 594	4 668	15 798	2 161	4 741
Banská Bystrica - HJ	3 123	497	1 013	2 674	359	875
Pri parku	191	27	64	265	27	90
Mesto – sever	2 748	439	539	2 516	282	694
Rudlovský potok	1 408	194	430	1 730	270	457
Nemocnica	22	6	5	22	3	5
Mesto – východ	132	20	44	116	14	37
Stará Kopa - Turička	0	0	0	0	0	0
Uhlisko	3 429	506	1 060	3 285	447	1 103
Smrečina	19	2	1	16	4	3
Sídlisko SNP	4 249	688	1 297	3 869	520	1 222
Urpín	0	0	0	0	0	0
Stará Fončorda	383	77	89	384	62	86
Štiavničky	48	5	23	99	19	10
Školský areál - nová nemocnica	85	15	19	107	15	22
Vysielač	138	37	28	182	62	24
Graniar	436	81	56	533	77	113
Trieda Hradca Králové	0	0	0	0	0	0
2. Iľiaš	204	38	54	240	47	55
Vartovka	204	38	54	240	47	55
3. Jakub	578	92	142	637	97	146
Jakub	578	92	142	637	97	146
4. Kostiviarska	318	64	74	377	54	83
Mesto – sever	20	5	2	28	4	4
Vysielač	0	0	0	0	0	0
Kostiviarska	298	59	72	349	50	79
5. Kráľová	22	5	3	31	9	1
Kráľová	22	5	3	31	9	1
6. Kremnička	433	80	93	466	74	109
Kremnička	433	80	93	466	74	109
7. Majer	352	120	31	342	72	26
Majer	352	120	31	342	72	26
8. Podlavice	4 170	1 329	349	3 652	921	305
Podlavice - Skubín	4 170	1 329	349	3 652	921	305

9. Radvaň	33 657	8 416	3 989	32 337	3 927	5 486
Urpín	0	0	0	0	0	0
Stará Radvaň	5	0	2	4	0	2
Radvaň	10 056	3 432	678	10 160	1 227	999
Stará Fončorda	2 504	378	892	2 544	350	819
Fončorda - Internátna	4 797	832	643	4 691	580	1 076
Fončorda - Tulska	6 880	1 925	431	6 269	627	709
Pršany	1 808	580	90	1 607	267	79
Suchý vrch	2	0	2	0	0	0
Nemecký vrch	0	0	0	0	0	0
Mútno - Králiky	0	0	0	6	1	0
Trieda Hradca Králové	3 864	634	521	3 550	378	752
Fončorda - Mládežnícka	3 741	635	730	3 506	497	1 050
10. Rakytovce	538	156	75	537	74	78
Rakytovce	538	156	75	537	74	78
11. Rudlová	11 398	4 203	362	11 710	2 962	532
Rudlová I	533	87	139	629	111	120
Rudlová II	10 865	4 116	223	11 081	2 851	412
12. Sásová	13 691	4 401	876	13 888	2 604	1 139
Sásová I	5 180	1 067	614	5 012	715	737
Dolína Baranovo	0	0	0	0	0	0
Sásová II	8 511	3 334	262	8 876	1 889	402
13. Senica	460	106	95	680	175	112
Mesto - východ	104	34	16	164	49	13
Senica	356	72	79	516	126	99
14. Skubín	0	0	0	840	157	145
Podlavice - Skubín	0	0	0	789	148	145
Pod Suchým vrchom	0	0	0	51	9	0
15. Šalková	1 075	216	226	1 094	161	254
Šalková	1 075	216	226	1 094	161	254
16. Uľanka	391	85	80	427	88	77
Uľanka	391	85	80	427	88	77

Zdroj: Štatistický lexikón obcí Slovenskej republiky 1992, ŠÚ SR
 Štatistický lexikón obcí Slovenskej republiky 2002, ŠÚ SR

4.4. Súčasný stav kvality životného prostredia

4.4.1. Znečistenie ovzdušia

Výrazne členitý reliéf krajiny a klimatické podmienky na území okresu Banská Bystrica ovplyvňujú rozptyl látok v atmosfére. Znečistenie ovzdušia je jedným z najsledovanejších ukazovateľov kvality životného prostredia. Zákon č.309/91 Z.z. O ochrane ovzdušia pred znečistením udáva nasledovné limitné hodnoty škodlivých látok v ovzduší:

	Priemer za 24 hod.	Priemer ½ hod.	Rok
Poletavý prach	150 $\mu\text{g.m}^{-3}$	500 $\mu\text{g.m}^{-3}$	60 $\mu\text{g.m}^{-3}$
SO ₂	150 $\mu\text{g.m}^{-3}$	500 $\mu\text{g.m}^{-3}$	60 $\mu\text{g.m}^{-3}$
CO	5 000 $\mu\text{g.m}^{-3}$	10 000 $\mu\text{g.m}^{-3}$	–
NO _x	100 $\mu\text{g.m}^{-3}$	200 $\mu\text{g.m}^{-3}$	80 $\mu\text{g.m}^{-3}$

Podľa vyhlášky MŽP č. 112/1993 o vymedzení oblasti vyžadujúcej osobitnú ochranu ovzdušia a o prevádzke smogových varovných a regulačných systémov patrí katastrálne územie Banskej Bystrice do zoznamu zaťažených území.

Zdrojom znečistenia ovzdušia sú v sledovanej oblasti priemyselné závody, ako aj cestné komunikácie s intenzívnou dopravou. Z údajov pre určenie výšky poplatkov za znečisťovanie vyplýva, že najvýznamnejšie zdroje znečisťovania ovzdušia (za prevádzkový rok 1993) v okrese sú (podľa informácií pracovníkov OÚŽP) tieto podniky:

	Emisie (t.rok ⁻¹)				
	Tuhé látky	SO ₂	NO _x	CO	Or. Látky
Stredoslov.cementáreň	181,7	200	805	93	-
Bytov podnik mesta:					
11 kotolní na hnedé uhlie	211,4	131	16,2	61,5	
58 kotolní na zemný plyn	15,4	1,05	15,4	58,3	
Smrečina a.s.	91,6	5,8	15,0	58,3	594,0
Biotika a.s.	108,2	830,0	290,0	22,3	54,83
Harmanecké papierne a.s.	38,0	634,0	130,0	7,0	–

V tabuľke sú uvedení len najväčší eminenti základných znečisťujúcich látok, na znečisťovaní ovzdušia sa však podieľajú aj iné chemické prvky a zlúčeniny, ako napríklad kovy – zinok, arzén, meď, antimón, olovo a ich oxidy. (Rudné bane Hámor, Rudné bane Banská Bystrica)

Hlavným líniovým zdrojom znečistenia ovzdušia v sledovanej oblasti je automobilová doprava na jestvujúcej cestnej sieti komunikácií I. a II. triedy. Cesta I/66 v úseku od Zvolena po Banskú Bystricu je silným zdrojom plynných emisií z cestnej dopravy (75,1 – 150,0 kg.km⁻¹.deň⁻¹), v prietahu mestom sa stáva veľmi silným zdrojom plynných emisií (viac ako 150,0 kg.km⁻¹.deň⁻¹), na čo má výrazný podiel mestská hromadná doprava a v pokračovaní smerom na Brezno je stredným zdrojom plynných emisií (25,1 – 75,0 kg.km⁻¹.deň⁻¹).

4.4.2. Znečistenie povrchových a podzemných vôd

Kvalita vody v sledovaných povrchových tokoch je rôzna, so stupňom čistoty II až V, v závislosti od charakteru územia, ktorým povrchové toky pretekajú (pozri tabuľka) rieky vykazujú v celom profile znečistenie najvyššej triedy vždy v aspoň v jednom zo sledovaných ukazovateľov. Hodnoty sú spracované za obdobie 1993 –1994.

Tabuľka: Kvalita povrchových vôd v rieke Hron a Bystrica
v období rokov 2004 - 2005

Miesto sledovania – tok	Riečny km	Skupiny ukazovateľov a triedy kvality					
		A	B	C	D	E	F
Hron - Šalková	181,60	II.	II.	III.	III.	V.	III.
Hron – Banská Bystrica	175,80	II	II	II	III	V	III
Bystrica – Banská Bystrica	2,10	IV	II	III	IV	IV	IV

(Zdroj: Kvalita povrchových vôd na Slovensku 2004-2005, SHMÚ, Bratislava, 2006)

Hodnotenie kvality vody je na tomto mieste prezentované podľa STN 75 7221.

Povrchové vody sa zaraďujú do 5 tried:

- I. Veľmi čistá voda (voda je obvykle vhodná pre vodárenské účely, potravinársky priemysel, kúpaliská, chov lososovitých rýb, voda má veľkú krajinnotvornú hodnotu).
- II. Čistá voda (voda je obvykle vhodná pre vodárenské účely, vodné športy, chov rýb, zásobovanie priemyselnou vodou, má krajinnotvornú hodnotu).
- III. Znečistená voda (voda je obvykle vhodná pre zásobovanie priemyselnou vodou, pre vodárenské účely je podmienenčne použiteľná, voda má malú krajinnotvornú hodnotu).
- IV. Silne znečistená (voda je obvykle vhodná len pre obmedzené účely).
- V. Veľmi silne znečistená voda (voda sa obvykle nehodí na žiaden účel).

Skupiny znečistenia vôd:

- A kyslíkový režim
- B základné chemické a fyzikálne ukazovatele
- C nutrienty
- D biologické ukazovatele
- E mikrobiologické ukazovatele
- F mikropolutanty

Kvalita podzemnej vody kvartérnych sedimentov býva nepriaznivo ovplyvnená antropogénnou činnosťou. Obsahuje vysoké koncentrácie dusičnanov, chloridov. Síranov a býva bakteriologicky závadná. Podzemné vody kvartérnych náplav majú kalcium – bikarbonátový charakter Ca-HCO_3 so zvýšeným obsahom Mg. Na , pri celkovej tvrdosti do 25° N reakcia pH je v dôsledku zvýšeného obsahu huminových kyselín kyslá až neutrálna (6,2-7,0). Podzemné vody sa vyznačujú agresívnymi vlastnosťami, ktoré sú dôsledkom nízkej tvrdosti a kyslosti v údolných náplavoch Hrona. V menšej miere je agresivita vôd spôsobená výskytom agresívneho CO_2 alebo vysokým obsahom síranov.

4.4.2. Znečistenie pôdy

Podľa Atlasu krajiny SR (MŽP SR, 2002) sú pôdy v hodnotenom území ohrozené kontamináciou tuhými zásaditými exhalátmi. Náchylnosť pôd na eróziu je stredná a aj podľa ostatných vlastností patria pôdy v hodnotenom území k pomerne málo zraniteľným pôdam.

5. Prieskumy a rozbory zelene hodnoteného územia

5.1. Metodické princípy prieskumov

5.1.1. Štruktúra hodnoteného územia

Prieskumy zelene sa vykonávali v sídelnej sústave a jej jednotlivých článkoch zastaveného územia Banská Bystrica. Základnou sídelnou jednotkou (ZSJ) je urbanizovaný obvod (UO). Urbanizovaný obvod slúži ako základná jednotka pre evidenciu údajov o sociálnych a ekonomických javoch v rámci štátnej štatistiky a ako rámec pre vymedzenie sčítacích obvodov v správe Slovenského štatistického úradu. Vymedzenie zastavaného územia mesta určil Útvár hlavného architekta mesta. Hranica mestskej časti, urbanizovaného obvodu a hranica zastaveného územia sú znázornené v grafickej časti generelu zelene. Zeleň v zastavanom území definujeme ako súbor zámerne založených, alebo spontánne vzniknutých prvkov živej a neživej prírody, ktoré sú podľa významu a polohy pravidelne udržiavané záhradníckymi alebo krajinárskymi metódami.

Tabuľka : Členenie územia Banskej Bystrice na mestské časti a urbanizované obvody

Por. číslo MČ	Názov mestskej časti	Por. číslo UO v PaR	Por. číslo UO v KR (podľa ŠÚ SR)	Kód UO	Názov UO	Charakter UO
01	Stred	01	01	20106 5 0	Banská Bystrica – historické jadro	Obytné plochy
		02	02	20107 3 0	Pri parku	Plochy areálov občianskej vybavenosti
		03	03	20108 1 1 20108 1 2	Mesto-sever	Obytné plochy
		04	04	20109 0 0	Rudlovský potok	Obytné plochy
		08	08	10113 8 0	Nemocnica	Plochy areálov občianskej vybavenosti
		09	09	20114 6 1 20114 6 2	Mesto-východ	Plochy priemyselných areálov
		11	11	20116 2 0	Stará Kopa - Turička	Lesné plochy
		12	12	20117 1 0	Uhlisko	Obytné plochy
		13	13	20118 9 0	Smrečina	Plochy priemyselných areálov
		14	14	20119 7 0	Sídliisko SNP	Obytné plochy
		15	15	20120 1 1 20120 1 2	Urpín	Rekreačné plochy
		21	21	20126 0 0	Štiavničky	Rekreačné plochy
		22	22	20127 8 0	Školský areál – nová nemocnica	Plochy areálov občianskej vybavenosti
		39	46	28041 1 0	Graniar	Obytné plochy
02	Iliaš	16	16	20121 9 0	Vartovka	Lesné plochy
03	Jakub	36	39	20144 8 0	Jakub	Odlúčené obytné plochy
04	Kostiviarska	24	24	20129 4 1 20129 4 2	Vysielač	Poľnohospodárske plochy
		37	40	20145 6 0	Kostiviarska	Odlúčené obytné plochy
05	Kráľová	18	18	20123 5 0	Kráľová	Plochy priemyselných areálov
06	Kremnička	32	33	20138 3 0	Kremnička	Odlúčené obytné plochy
07	Majer	10	10	20115 4 0	Majer	Plochy priemyselných areálov
08/14	Podlavice – Skubín	23	23	20128 6 1 20128 6 2	Podlavice-Skubín	Obytné plochy
		29	29	20134 1 0	Pod Suchým vrchom	Poľnohospodárske plochy

Por. číslo MČ	Názov mestskej časti	Por. číslo UO v PaR	Por. číslo UO v KR (podľa ŠÚ SR)	Kód UO	Názov UO	Charakter UO
09	Radvaň	17	17	20122 7 0	Stará Radvaň	D
		19	19	20124 3 0	Radvaň	O
		20	20	20125 1 1 20125 1 2	Stará Fončorda	O
		25	25	20130 8 0	Fončorda-Internátna	O
		26	26	20131 6 0	Fončorda-Tulská	O
		27	27	20132 4 0	Pršany	X
		28	28	20133 2 0	Suchý vrch	R
		30	30	20135 9 0	Nemecký vrch	L
		31	31	20136 7 0	Mútno-Králiky	R
		40	47	28042 9 1 28042 9 2	Trieda Hradca Králové	O
		43	50	28045 3 0	Fončorda-Mládežnícka	O
10	Rakytovce	33	34	20139 1 0	Rakytovce	N
11	Rudlová	07	07	20112 0 0	Rudlová I	O
		41	48	28044 5 0	Rudlová II	O
12	Sásová	05	05	20110 3 0	Sásová I	O
		06	06	20111 1 0	Dolina Baranovo	L
		42	49	28043 7 0	Sásová II	O
13	Senica	35	36	20141 3 0	Senica	P
15	Šalková	34	35	20140 5 0	Šalková	N
16	Uľanka	38	41	26642 6 0	Uľanka	N

5.1.2. Základné druhy zelene

Základné plochy zelene sú niekedy označované ako štruktúra zelene. Základom triedenia je 13 druhov zelene, svojím charakterom odlišných tak, aby nedochádzalo k ich vzájomnej zámene, alebo aby boli zlučované.

1. Parky

Súvislá sadovnícky upravená plocha s výmerou aspoň 0,8 ha pri minimálnej šírke 25 m. Kritériom zaradenia je schopnosť poskytnúť účinnú rekreáciu v prírodnom prostredí. Do výmery zahŕňame stavebné objekty a zariadenia iného určenia (cesty, chodníky, fontány, kultúrne zariadenia organizovaného športu a pod. vrátane ich obslužných plôch, plocha detských ihrísk, ktoré sú súčasťou vybavenosti parkov).

Parky patria do skupiny plôch väčších rozmerov s možnosťou rôzneho zamerania.

2. Malá parková plocha

Malá parková plocha s výmerou pod 0,8 ha s prevažujúcou okrasnou funkciou. Menšími parkovo upravenými plochami sú najmä parčíky, odpočinkové plochy pri čakárniach, samostatné detské ihriská, okrasné plochy pred verejnými budovami, pri pomníkoch, niektoré zatravnené pásy okolia komunikácií s výsadbou drevín.

Na základe zadania sme z metodických princípov ale ja praktických dôvodov zaradili do kategórie malých parkových plôch aj plochy podľa dokumentu - *Významné plochy zelene na území mesta Banská Bystrica*, označované ako: *parčíky*. Tento dokument bol doporučovaný pri tvorbe nového územného plánu, čo bolo zakotvené aj v Zadaní pre nový ÚPN mesta Banská Bystrica, schválené Uznesením č. 510/2006 – MsZ.

3. Sídľisková zeleň

Sídľisková zeleň je sadovnícky upravená plocha vo vnútri sústredenej staršej alebo novšej bytovej zástavby, tesne na ňu nadväzujúcu, s určením k využívaniu obyvateľmi sídliska.

Pri tomto názve je potrebné rozlišovať vlastnú sídľiskovú zeleň od zelene iného druhu, ako napr. parky, zeleň pri školách a pod., ktoré sa evidujú samostatne.

Sídľisková zeleň je niekedy označovaná tiež ako zeleň vnútrobloková, zeleň obytných súborov, alebo medziblokové plochy zelene.

Zeleň starších bytových domov (budované v meste v 20 až 40. rokoch min. storočia) je sadovnícky a architektonicky upravená plocha vo vnútri sústredenej staršej bytovej zástavby, ktorá je úplne alebo z väčšej časti touto výstavbou obklopená a je využívaná predovšetkým obyvateľmi priľahlých bytových domov.

Do výmery zahŕňame stavebné objekty a zariadenia aj iného určenia (chodníky, fontány, pracháre, sušiaci, stanovišťa kontajnerov, detská ihriská, ak svojím zameraním nevybočujú z charakteru vybavenosti obytných blokov).

4. Zeleň pri školských a výchovných zariadeniach

Súvislá zelená plocha so zameraním na výučbu a výchovné ciele. Patrí sem tiež zeleň materských škôl, jasli a pod. Plošný údaj zahŕňa aj účelové stavby.

5. Zeleň pri zdravotníckych zariadeniach

6. Cintoríny

Plochy účelovej zelene rôznych typov cintorína. Plošný údaj zahŕňa aj účelové stavby.

7. Zeleň pri športových zariadeniach

Sprievodná zeleň využívaná na prevádzku príslušných zariadení športu a hromadnej rekreácie. Plošný údaj zahŕňa aj účelové stavby.

8. Zeleň priemyselných závodov

9. Zeleň obchodu a služieb

Plochy zelene hotelov, rekreačných zariadení a pod.

10. Zeleň komunikácií, stromoradia

Súvislé líniové výsadby stromov, ktoré nie sú súčasťou iných zelených plôch. Stromy sú situované jednotlivo v chodníku. Niektoré zatravnené pásy s výsadbou drevín sú hodnotené ako malé parkové plochy.

11. Zeleň záhradkárskych osád

12. Plochy zelene prírode blízke (zeleň v dochovanom prírodnom prostredí)

13. Plochy zelene prvkov územného systému ekologickej stability

Lesy nie sú zastúpení v hodnotenom území generelu zelene.

5.1.3. Prieskum plôch zelene

Podklady, ktoré mal zhotoviteľ k dispozícii:

- mapové podklady – katastrálna mapa hodnoteného územia v tlačenej a digitálnej podobe,
- ortofotomapa
- mapový podklad MÚ Banská Bystrica (žltá a zelená tlač) pozemkov vo vlastníctve mesta a ostatných subjektov
- pasport plôch zelene jednotlivých mestských častí, stav k 31.08.2008 v podobe tabuľkového prehľadu. Určitým nedostatkom je chýbajúca mapová časť pasportu, zachycujúca priestorovú lokalizáciu vegetačných a technických prvkov vo vzťahu k vymedzeným hraniciam (pozemkové parcely, hranice základných plôch, kataster atd.) a majetkové vzťahy k plochám zelene.

Evidencia plôch zelene s bodovou evidenciou drevín

Obsahuje verifikované údaje o porastoch plôch verejnej zelene charakteru *parkov a malých parkových plôch* zaradených do kategórie významné plochy zelene na území Mesta Banská Bystrica:

- výmera plochy zelene, údaje o dendrologickej skladbe zelene, označenie stromov, druh (priemer a obvod kmeňa, výšku stromu, rozmery koruny, sadovnícku hodnotu, zdravotný stav a cenu stromu.), označenie krov (druh a plocha v m²).

Evidencia plôch zelene

Obsahuje verifikované údaje o výmere plôch a informáciu o súčasnom stave porastov plôch zelene charakteru:

- sídliskovej zelene, zelene škôl, zelene cintorínov, zelene športovísk, zelene priemyslu, zelene záhradkárskeho osád, stromoradií,
- plôch zelene kategórie „príroda blízke“,
- plôch zelene jednotiek ÚSES v hodnotenom území.

6. Prieskumy a vyhodnotenie súčasného stavu základných druhov zelene v zastavanom území

Pre zistenie súčasného stavu zelene, jeho priestorového a plošného rozmiestnenia na území zastavaného územia sídla bol vykonaný prieskum jednotlivých druhov zelene v období jún až august 2009.

6.1. Parky

Park je súvislá upravená plocha s výmerou nad 0,8 ha, na ktorej plošná a priestorová štruktúra vegetačných prvkov zodpovedá potrebám pre plnohodnotný odpočinok. Ide prevažne o objekty záhradného umenia (parky, historické záhrady, verejné sady). Ich hlavnou funkciou je harmonizácia biologických a urbanistických prvkov mestského priestoru.

Parkové plochy sme vyčlenili pri dosiahnutí minimálnej výmery nad 0,8 ha v situácii, keď je úprava zrejme parková, odlišná od sídliskovej zelene.

Poradové číslo v zátvorke odpovedá číslovaniu dokumentácie Významných plôch zelene na území mesta Banská Bystrica, prijatých Uznesením mesta dňa pod č.....

Mestský park (1)

Mestský park o výmere 6,4143 ha. Hranica Mestského parku tvorí tieto ulice: Tajovského, Janka Kráľa, Hurbanova a Hattalova.

Mestský park bol za kultúrnu pamiatku vyhlásený na základe Rozhodnutia Školskej a kultúrnej komisie ONV Banská Bystrica. Mestský park je v súčasnosti nehnuteľnou národnou kultúrnou pamiatkou a je zapísaný pod číslom

V dnešnej forme existuje iba od konca 19. storočia, ale stromy na okrajoch a hlavných cestách svedčia o staršej minulosti. Písomný doklad o pôvodnom pravidelnom usporiadaní parku nachádzame v mestskom archíve. Keď sa v roku 1896 začali v Banskej Bystrici zaoberať myšlienkou založenia mestského parku, zdala sa lokalita s názvom Lúky - dovtedy používané ako vojenské cvičisko - najvhodnejším miestom. O vypracovaní projektu požiadali dvoch záhradných architektov Armina Petza z Budapešti a Jána Lambergu z Hořic z Čiech. Súbeh vyhral – azda aj pod vplyvom vtedajšieho vystupňovaného nacionalizmu A. Petza a v jeho návrhu čítame: „Pôvodné geometrické usporiadanie sa musí bezpodmienečne zachovať. Všetko nadviazať na staré aleje, obklopujúce Lúky.“ Potom 13. marca 1896 rada mesta odsúhlasila 1500 forintov na začatie prác. Už vtedy bola v protokoloch zmienka o ústrednom kiosku. Hneď nato padol prenáhlený návrh zrúcať starobylú Striebornú bránu, a tak zlepšiť prístup k Lúkam, čo však našťastie radní páni neakceptovali.

Dnešný park si zachoval pôvodnú štruktúru skoro nezmenenú. Celkový pôdorys predstavuje takmer presný štvorec s uhlopriečkami dvoch hlavných ciest. Stromy popri obvodových a uhlopriečných chodníkoch, väčšinou pagaštany, lipy, tiež javory a orechy čierne sú najstaršie. O pagaštanoch na severovýchodnej strane možno súdiť, že tam rástli dávno pred rokom 1896 (podľa manuskriptu G. Steinhúbela, Arborétum Mlyňany, 1965).

Novším prvkom je ústredný kruh v priesečníku hlavných ciest a ďalej dvojica rovných ciest s tujami, nízkym mahóniovým strihaným plotom a pravidelnými kvetinovými „tortami“. Súčasne vznikol veľký kruh, t.j. kruhový chodník, pretínajúci všetky lúčovité chodníky. Na periférii pozemku sú v trávnikoch vykrojené parcely pre tenisové kurty a pre detský kútik. Zakončenie jednej z nových ciest tvorí z prírodných tufových kameňov postavený umelý prameň, ozdobený plastikou. Na inom mieste je novodobá soška matky s dieťaťom.

Porasty

Na základe výsledkov získaných prieskumom (EKOJET 2009) môžeme konštatovať, že zdravotný stav a kondícia drevín je uspokojivá. Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení

v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5-29,37% stromov, tr. 4-34,68% stromov, tr. 3-31,39% stromov, tr. 2-3,92 % stromov, tr. 1-0,64% stromov. 10,92% porastov stromov tvorilo nálety alebo výmladky.

78,90% tvorí porasty stromov listnatých, 21,10% tvorí porasty drevín ihličnatých.

Z vyhodnotenia je zrejmé, že park je prestarnutý, čo sa prejavuje aj na zdravotnom stave drevín a potrebe väčšej starostlivosti, resp. výmeny prestarnutých stromov.

Listnaté stromy:

lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*) 23,33%, pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*) 2,12%, lipa malolistá (*Tilia cordata*) 5,30%, lipa striebristá (*Tilia tomentosa*) 0,32%, lipa zelená (*Tilia euchlora*) 1,48%, javor mliečny (*Acer platanoides*) 14,53%, javor poľný (*Acer campestre*) 0,32%, jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) 8,06%, jaseň americký (*Fraxinus americana*) 0,21%, jaseň mannový (*Fraxinus ornus*) 0,42%, hrab obyčajný (*Carpinus betulus*) 1,27%, agát biely (*Robinia pseudoacacia*) 1,06%, topoľ osikový (*Populus tremula*) 0,53%, buk lesný (*Fagus sylvatica*) 0,42%, buk lesný (*Fagus sylvatica Atropurpurea.*) 0,11%, buk lesný (*Fagus sylvatica Fastigiata.*) 0,11%, javor tatársky (*Acer tataricum*) 0,32%, brest väzový (*Ulmus laevis*) 0,21%, javor horský (*Acer pseudoplatanus*) 9,12%, orech vlašský (*Juglans nigra*) 0,21%, lieska obyčajná (*Corylus avellana*) 0,53%, topoľ kanadský (*Populus canadensis*) 0,32%, jarabina mukyňová (*Sorbus aria*) 0,11%, brest horský (*Ulmus glabra*) 1,48%, platan javorolistý (*Platanus acerifolia*) 2,86%, javor cukrový (*Acer sacharinum*) 0,11%, jaseň americký (*Fraxinus americana*) 0,21%, jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*) 1,06%, hloh jednosemenný (*Crateagus monogyna*) 0,11%, javor jaseňolistý (*Negundo aceroides*) 0,11%, čremcha obyčajná (*Padus avium*) 0,11%, čerešňa vtáčia (*Prunus avium*) 1,80%, slivka višňoplodá (*Prunus cerasifera*) 0,21%, vrbka krehká (*Salix fragilis*) 0,21%, jarabina brekyňová (*Sorbus torminalis*) 0,11%, jarabina mukyňová (*Sorbus aria*) 0,11%

Ihličnaté stromy:

smrek obyčajný (*Picea abies*) 9,54%, smrek pichľavý (*Picea pungens*) 2,79%, smrek pichľavý (*Picea pungens Glauca*) 0,64%, borovica čierna (*Pinus nigra*) 0,11%, smrekovec opadavý (*Larix decidua*) 1,17%, jedľa biela (*Abies alba*) 0,12%, tuja západná (*Thuja occidentalis*) 4,77%, dúglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*) 0,32%, jedľovec kanadský (*Tsuga canadensis*) 1,27%, tuja riasnatá (*Thuja plicata*) 0,11%, tuja západná (*Thuja occ. Malonyana*) 0,42%.

Radvanský park (6)

Park o výmere 2,1661 ha sa nachádza v priestore pozdĺž Malachovskej cesty. Je súčasťou Radvanského kaštieľa. Radvanský park bol za kultúrnu pamiatku vyhlásený na základe Rozhodnutia Školskej a kultúrnej komisie ONV Banská Bystrica č. 12/63 zo dňa 26.6.1963. Kaštieľ s areálom parku je v súčasnosti nehnuteľnou národnou kultúrnou pamiatkou a je evidovaný v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR pod č. 73/1-5, 11116/0 a 172/0.

Kaštieľ Radvanskovcov v Radvani je jedným z dokladov renesančnej architektúry Slovenska. Dispozícia kaštieľa pozostáva zo štyroch krídiel, ktoré vymedzujú štvorcové nádvorie, nárožia objektu sú akcentované prevýšenými bastiónmi. Nádvorie je lemované otvorenou chodbou a arkádou. Pre architektonický celok kaštieľa a jeho vyznenie bola významnou romantizujúca úprava v závere 19.storočia, mala za cieľ zdôrazniť historickosť a pevnostný charakter objektu. Kaštieľ bol obnovený v roku 1958 podľa projektu architekta Jozefa Morena. Kaštieľ je v rámci parku solitérnym objektom. V súčasnej dobe je kaštieľ uzavretý.

Základné informácie o Radvanskom parku podáva dokumentácia Zásady pamiatkovej úpravy parku pri renesančnom kaštieli v Radvani (Ing. Júlie Laubová, 1987).

Kaštieľ je umiestnený uprostred prírodne krajínarskeho parku z polovice 19.storočia. O starších úpravách parku z obdobia vzniku objektu nie sú zachované žiadne správy. Zachovala sa len nástenná maľba v interiéri bývalej jedálne zobrazujúca park a východné priečelie kaštieľa po roku 1856. Kaštieľ s parkom bol udržiavaný do roku 1945 pôvodnými vlastníkmi rodinou Radvanskovcov. V tomto roku bol celý majetok daný pod nútenú štátnu správu a v roku 1947

prešiel do vlastníctva štátu. Park bol oplotený z časti pevným a pletivovým opločením. V jeho východnej časti smerom na os kaštieľa boli umiestnené tri kruhové bazéniky s vodotryskom a menšie prírodné jazierko. V severovýchodnej časti tohto územia sa nachádzajú zrúcaniny tzv. ľadovne a v južnej časti parku bola umiestnená drevená besiedka. V západnej časti parku sa nachádza cenný stromový porast vytvorený domácimi druhmi drevín – lipy, javory a gaštany. Celé územie parku bolo sprístupnené udržiavanými chodníkmi.

Park utrpel za vojny roku 1945, kedy bolo veľa cenných stromov zničených, ďalej odčlenením v 50-tych rokoch časti parku pre výbeh dobytky miestneho JRD. V poslednom období východná časť parku bola narušená výstavbou komplexnej bytovej výstavby MČ Radvaň, nevhodnými úpravami toku Malachovky a zriadením stavebného dvora TS v západnej časti parku. Park nemá vybudované pevné opločenie, čím dochádza k silnej devastácii zelene.

Park sa vďaka jeho rozsahu a geografickému situovaniu uplatňuje v pohľade smerom od západu ako bezprostredná súčasť krajinného prostredia, pohľadový horizont uzatvára lesný masív vrchu Urpín – súčasť Bystrickej vrchoviny.

Porasty

Na základe výsledkov získaných prieskumom, ktorý uskutočnil EKOJET (2009) môžeme konštatovať, že zdravotný stav a kondícia drevín nie je uspokojivá. Z vyhodnotenia je zrejmé, že park je prestarnutý, čo sa prejavuje aj na zdravotnom stave drevín a potrebe väčšej starostlivosti, resp. výmeny prestarnutých stromov.

Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5-7,72% stromov, tr.4-30,54% stromov, tr.3-44,01% stromov, tr.2-12,97 % stromov, tr.1-4,76% stromov. 50,90% porastov stromov tvorilo nálety alebo výmladky.

99,18% tvorí porasty stromov listnatých, 0,82% tvorí porasty drevín ihličnatých.

V dolnej časti parku je vytvorená cenná vegetácia pozdĺž toku Malachovský potok, ktorú sme zaradili pre jej jedinečnosť ako biotop národného významu do skupiny zelene prírody blízke a pripojili jej fytocenologickú charakteristiku.

V parku sú zastúpené nasledovné druhy drevín:

Listnaté:

agát biely (*Robinia pseudoaccacia*) 15,44%, baza čierna (*Sambucus nigra*), breza previsnutá (*Betula pendula*) 0,49%, buk lesný (*Fagus silvatica*) 0,16%, brest horský (*Ulmus glabra*) 1,97%, čerešňa vtáčia (*Prunus avium*) 0,33%, dub zimný (*Quercus petraea*) 0,16%, dub letný (*Quercus robur*), gledičia trojtrňová (*Gleditsia triacanthos*) 0,16%, hrab obyčajný (*Carpinus betulus*) 1,15%, hruška planá (*Pyrus pyraeaster*) 0,16%, jablň planá (*Malus domestica*) 0,16%, javor mliečny (*Acer platanoides*) 34,15%, javor horský (*Acer pseudoplatanus*) 2,13%, javor poľný (*Acer campestre*) 1,15%, javor jaseňolistý (*Acer negundo*) 0,16%, jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) 16,09%, jaseň mannový (*Fraxinus*) 1,31%, jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*) 0,99%, lieska obyčajná (*Corylus avellana*) 0,49%, lieska turecká (*Corylus colurna*) 0,16%, lipa malolistá (*Tilia cordata*) 4,76%, lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllois*) 1,31%, pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*) 0,16%, vŕba rakyta (*Salix caprea*) 1,64%, čemcha obyčajná (*Padus avium*) 6,24%, orech kráľovský (*Juglans regia*) 1,97%, slivka višňoplodá (*Prunus cerasifera*) 0,49%, topol biely (*Populus alba*) 1,31%, trnka obyčajná (*Prunus spinosa*) 0,16%, drieň obyčajný (*Cornus mas*), hloh jednosemený (*Crateagus monogyna*), hlošina úzkolistá (*Eleagnus angustifolia*), vtáčí zob obyčajný (*Ligustrum vulgare*), pajasmin vencový (*Phyladelphus*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*).

Ihličnaté

Smrek obyčajný (*Picea abies*) 0,49%, borovica hladká (*Pinus strobus*) 0,33%

Parkom preteká Malachovský potok. Jeho brehové porasty sú v zastúpení týchto druhov:

jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), vŕba (*Salix* sp.) a jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), tvoria biotop Kr 9 Vŕbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek, patriaci do biotopu národného významu. Fytocenologický popis sa nachádza na str. 79, tabuľka č. 3.

Park Lux – Pamätník SNP (2)

Priestor ohraničený dominantným pamätníkom SNP – budovou Veliteľstva armády – námestím Slobody a hotelom Lux. Väčšia časť parku vznikla na mieste vtedajšieho koryta Hronu, ktoré bolo v polovici šesťdesiatych rokoch premiestnené južne o 250 m z dôvodov zjednodušenia cestnej premávky pod centrom mesta. Smer vtedajšieho toku Hrona dnes už zasypaného, je zjavný na zvyškoch lipového stromoradia, ktoré ho lemovalo.

Vznikol tak vysoko exponovaný verejný oddychový areál o výmere 6,5543 ha so zhromažďovacím funkčným poslaním. Ostatné funkcie, akokoľvek sa javili byť špecificky významné, boli druhotné. Riešenie parku bolo a ostalo neľahkým problémom.

Základom zelene tvoria svetlé a výslnné trávnikové plochy, krovité a stromové porasty tvoriace rámcové ohraničenie, ďalej solitérna dosadba stromov, tienisté miesta pre umiestnenie parkových lavíc a odpočívadiel s detskými atypickými zariadeniami.

Najvyššia časť územia parku ako súčasti dominantného pamätníku je výškovo usporiadaná do sústavy rovných terás členených terénnyymi zlomami zostupujúcimi k výraznej údolnici v strede vymedzeného priestoru parku. Dynamické terénne usporiadanie zdôrazňuje široké schodisko pamätníku.

Park je čiastočne ohradený. Intimitu a dojem starého parku dotvárajú pôvodné výsadby stromov a už spomenuté pôvodné stromoradie líp. V parku sa nachádza kvetinové odpočívadlo, ktoré je k veľkosti parkovej plochy malé, ale aj tak vyvoláva priaznivý gradačný prechod do rozvoľnených skupín stromov.

Vchody a nástupy do parkových plôch určuje frekvencia, okolité zastavanie, situovanie hotela Lux ale hlavne os Pamätníka – Námestie Slobody – Trieda SNP.

Porasty

Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5-15,24% stromov, tr. 4-44,92% stromov, tr. 3-33,17% stromov, tr. 2-5,45 % stromov, tr. 1-1,21% stromov. 53,87% tvorí porasty stromov listnatých, 46,13% tvorí porasty stromov ihličnatých.

Listnaté dreviny:

lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*) 3,03%, lipa malolistá (*Tilia cordata*) 7,14%, pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*) 0,73%, orech kráľovský (*Juglans regia*) 0,85%, javor cukrový (*Acer saccharinum*) 0,97%, breza previsnutá (*Betula pendula*) 6,66%, buk lesný (*Fagus sylvatica*) 0,12%, jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) 4,00%, slivka čerešňoplodá (*Prunus cerasifera* Nigra) 0,73%, vŕba krehká (*Salix fragilis*) 0,12%, agát biely (*Robinia pseudoaccacia*) 0,73%, jablň domáca (*Malus domestica*) 1,94%, javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) 0,85%, dub letný (*Quercus robur*) 2,66%, dub zimný (*Quercus petraea*) 0,12%, topoľ osikový (*Populus tremula*) 0,12%, dub cerový (*Quercus cerris*) 0,12%, hrab obyčajný (*Carpinus betulus*) 0,73%, čerešňa vtáčia (*Prunus avium*) 0,85%, jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*) 0,12%, platan javorolistý (*Platanus hybrida*) 1,21%, brest horský (*Ulmus glabra*) 0,48%, javor tatársky (*Acer tataricum*) 0,97%,

baza čierna (*Sambucus nigra*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*) 0,12%, hruška planá (*Pyrus communis*) 0,61%, jaseň mannový (*Fraxinus ornus*) 0,24%, orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*) 0,61%, pajaseň žliazkatý (*Ailanthus altissima*) 0,97%, javor poľný (*Acer campestre*) 0,12%, javor mliečny (*Acer platanoides*) 8,11%, javor horský (*Acer pseudoplatanus*) 1,69%, jelša sivá (*Alnus incana*) 0,12%, buk lesný (*Fagus sylvatica*) 0,61%, čremcha obyčajná (*Padus avium*) 0,85%, slivka višňoplodá (*Prunus cerasifera* Nigra) 3,27%, slivka domáca (*Prunus domestica*) 0,12%,

jarabina brekyňová (*Sorbus torminalis*) 0,12%, skalník obyčajný (*Cotoneaster integerrimus*), tavelník van Houteho (*Spiraea vanHouttei*), skalník rozpložený (*Cotoneaster dammeri*), dráč Thunbergov (*Berberis thunbergii*), zlatovka prostredná (*Forsythia intermedia*), ruža šipová (*Rosa canina*), zemolez lesklý (*Lonicera nitida*), pajazmín vencový (*Philadelphus coronarius*), tavelník bumaldový (*Spiraea bumalda*), tavelňa kalinolistá (*Physocarpus opulifolius*), skalník Dieslov (*Cotoneaster dielsianus*), tamariška štvortýčinková (*Tamarix tetrandra*).

Ihličnaté dreviny:

borovica čierna (*Pinus nigra*) 6,54%, borovica lesná (*Pinus sylvestris*) 9,44%, smrek obyčajný (*Picea abies*) 4,96%, smrek obyčajný (*Picea abies Pendula major*) 0,73%, smrek pichľavý (*Picea pungens*) 2,66%, smrekovec opadavý (*Larix decidua*) 0,85%, jedľa biela (*Abies alba*) 0,24%, borovica hladká (*Pinus strobus*) 1,69%, dúglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*) 2,54%, tuja západná (*Thuja occidentalis*) 1,21%, tuja západná (*Thuja occidentalis Aurea*) 0,24%, tuja západná (*Thuja occidentalis Brabant*) 0,12%, tis obyčajný (*Taxus baccata*) 3,63%, cyprusček hrachonosný (*Chamaecyparis pisifera*) 0,12%, smrek omoriková (*Picea omorika*) 2,42%, smrek čierny (*Picea mariana*) 0,61%, jedľa srienistá (*Abies concolor*) 0,24%, borievka čínska (*Juniperus chinensis*), borievka natatová (*Juniperus sabina*), borievka rozprestretá (*Juniperus horizontalis*), borievka viržinská (*Juniperus virginiana*), borovica horská (*Pinus mugo*).

Park Trieda SNP I a II (3,4)

Trieda SNP je tvorená dvoma pásmi zelene s rozmermi 368 x 30 m. Pásky sú medzi sebou predelené cestnou komunikáciou. Jedná sa o plochy zelene voľne prístupné verejnosti, ktoré bezprostredne nadväzujú na centrálnu mestskú zónu. Sú lemované administratívnymi budovami, verejnou občianskou vybavenosťou a bytovými domami. Súčasťou plôch sú miesta určené pre oddych, detské hry, parkovanie a zároveň slúžia ako prechodová zóna.

Zeleň tu plní prevažne estetickú, mikroklimaticko-hygienickú funkciu, ovplyvňuje prúdenie vzduchu, čistotu ovzdušia, tlmí hlučnosť a prašnosť a súčasne ovplyvňuje tepelný a vlhkostný režim.

Kompozícia zelene je uspokojivá s mierne rušivými prvkami ako sú nové dosadby druhov smrekovec opadavý, previslá forma (*Larix decidua 'Pendula'*), buk lesný previslá forma (*Fagus sylvatica 'Atropurpurea pendula'*). Výsadba na celej ploche je prehustená a zanedbaná, je vedená po obvode zelených pásov. Drevinová skladba je veľmi rozmanitá.

Porasty:

Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5-13,29% stromov, tr. 4-22,26% stromov, tr. 3-56,48% stromov, tr. 2-7,64 % stromov, tr. 1-0,33% stromov.

50,17% tvorí porasty stromov listnatých, 49,83% tvorí porasty drevín ihličnatých.

Listnaté dreviny:

javor mliečny (*Acer platanoides*) 1,00%, javor poľný (*Acer campestre*) 3,65%, javor cukrový (*Acer saccharinum*) 1,99%, breza obyčajná (*Betula pendula*) 12,62%, vrbica biela (*Salix alba*) 9,30%, lipa malolistá (*Tilia cordata*) 2,99%, jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) 1,66%, hrab obyčajný (*Carpinus betulus*) 0,33%, dub letný (*Quercus rubra*) 0,66%, karagana stromovitá (*Caragana arborescens*), baza červená (*Sambucus racemosa*), javor cukrový (*Acer saccharinum*) 1,99%, rakytník rešetliakovitý (*Hippophae rhamnoides*), agát biely (*Robinia pseudoacacia*) 0,66%, buk lesný (*Fagus sylvatica Purpurea Pendula*) 1,66%, nátržník (*Potentilla*), lipa srdčitá (*Tilia platyphyllos*) 1,33%, javor horský (*Acer pseudoplatanus*) 3,65%, buk lesný (*Fagus sylvatica Rohanii*) 0,66%, buk lesný (*Fagus sylvatica Purpurea Pendula*) 1,66%, topol čierny (*Populus nigra*) 1,33%, magnólia (*Magnolia soulangiana*) 1,99%, hloh jednozemenný (*Crataegus monogyna*) 3,32%, karagana stromovitá (*Caragana arborescens*), drieň biely (*Cornus alba*), hydrangea stromčekovitá

(*Hydrangea arborescens*), dráč obyčajný (*Berberis vulgaris*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*). Na území sa nachádza veľké množstvo náletových drevín. Jedná sa prevažne o druhy ako pajaseň žliazkatý (*Ailanthus altissima*) a plamienok plotný (*Clematis vitalba*).

Ihličnaté dreviny:

smrek pichľavý (*Picea pungens*) 1,00%, smrek pichľavý (*Picea pungens Glauca*) 2,66%, smrek omorikový (*Picea omorica*) 14,29%, smrek obyčajný (*Picea abies*) 2,99%, borovica čierna (*Pinus nigra*) 10,69%, borievka čínska (*Juniperus Chinensis*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*) 0,33%, smrekovec opadavý (*Larix decidua*) 2,33%, smrekovec opadavý (*Larix decidua Pendula*) 3,32%, tuja západná (*Thuja occidentalis*) 0,66%, jedľa srienistá (*Abies concolor*) 2,22%, jedľa biela (*Abies alba Pyramidalis*) 2,99%, jedľa biela (*Abies alba*) 2,66%, jedľovec kanadský (*Tsuga canadensis*) 0,33%

Celá plocha si vyžaduje intenzívnu údržbu, ktorá nie je v tomto prípade dostačujúca. Pri údržbe trávnikov tu dochádza k mechanickému poškodzovaniu bázy kmeňov. V korunách stromov sú ponechané staré, suché konáre, porasty si vyžadujú zmladzovací a udržiavací rez, pretože pôsobia neupravené. Prehustená výsadba spôsobuje nedostatok miesta a tým dreviny strácajú svoj typický charakter rastu. V niektorých prípadoch sú koruny stromov deformované. Pred detským ihriskom nachádzajúcim sa na konci Triedy SNP je plocha vysadená druhom vŕba biela (*Salix alba*), výsadba je veľmi prehustená a nie je dodržané hľadisko bezpečnosti, vzhľadom k tomu, že vŕba je krátkoveká drevina a na tejto ploche sa nachádzajú staré prerastené jedince s lámajúcimi sa konármi.

Plocha má vysoký potenciál pre oddych, avšak je potrebné zatraktívniť ju menšími úpravami. Ide hlavne o odstránenie náletových drevín a väčšej časti krov, aby sa plocha otvorila a presvetlila, čím by zároveň pôsobila bezpečnejšie. Vhodným riešením by bolo územie doplniť o mobiliár, verejné osvetlenie a opraviť komunikácie, ktoré sú v dezolátnom stave.

Trieda SNP ako monumentálny a reprezentačný spoj žiada od plôch zelene jednoznačnú jasnosť a vyvrcholenie smerujúce k pamätníku SNP. Sadové úpravy sú sústredené do pravidelných geometrických obrazov a slúži len kratšiemu odpočinku. Uplatnenie nachádza kvetinová výzdoba na záhonoch a skupinách, ďalej voda vo forme bazénov a plastiky. Do sústavy sú zaradené aj detská ihriská. Park, ako promenádne miesto vyžaduje dostatok sadových lavíc v tieni i na slnku.

Výsadba stromovej vegetácie je v pomere k šírke parku neúmerne pestrá. Vo výsadbách je veľa taxónov rôznych tvarov a striedania, čo spôsobuje, že zeleň neumožňuje okolitým architektúram dosiahnuť dojemového rozšírenia a zväčšenia. V súčasnom období, kedy prebiehajú stavebné opravy objektov malej architektúry bude potrebné pripraviť zásahy (prebierky) do porastov parku.

Celková výmera plôch zelene dosahuje u Triedy SNP I 0,9089 ha a Trieda SNP II 0,8970 ha.

Jelšový hájik – Sásová (7)

Z hľadiska botanického, krajinnárskeho a celkového životného prostredia mesta a pre obyvateľov patrí lesný porasty Doliny Rudlovského potoka, označovaný ako Jelšový hájik – Sásová k najcennejším. Jeho výmera dosahuje 4,2144 ha.

Súčasný stav lesného spoločenstva ukazuje na skutočnosť, že v minulosti bol Rudlovský potok silne vodnatý. V celej doline tohto potoka je dobre vyvinutý les.

Z prirodzeného lesného spoločenstva bol utvorený mestský park, boli tu vybudované chodníky, osadené lavičky, odpočívadla, v dolnej časti parku aj fontána, dnes už nefunkčná. V súčasnosti je park okrem nedostatku vody aj silne zanedbaný, neudržiavaný. Okrem poškodených lavičiek a zničených mostíkov nad potokom tu dochádza k devastovaniu a deštrukcii pôdy, ktorá je sústavne spôsobovaná obyvateľmi sídliska, ktorí nerešpektujú oficiálne chodníky a skracujú si cestu

po strmých svahoch doliny k hlavnej ceste. Z toho dôvodu došlo na viacerých miestach, hlavne v spodnej časti parku, k takej devastácii pôdy a obnaženiu koreňov stromov, že pri silnom vetre hrozí nebezpečenstvo ich vyvrátenia.

V prípade, že v krátkom čase nepríde k náprave, hlavne k zvýšeniu prietoku Rudlovského potoka a ďalších úprav, smerujúcich k ochrane lesíka, dôjde k postupnému vysychaniu tejto vzácnej a pre mesto Banská Bystrica dôležitej lokality.

Lesné porasty tejto doliny podľa Katalógu biotopov Slovenska patria do biotopu : Ls 1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy. Natura 2000 : 91E0 Mixed ash-alder alluvial forests of temperate and Boreal Europe. Jedná sa o biotop európskeho významu.

Trávnaté porasty tejto doliny patria do biotopu Lk 1 Nížinné a podhorské kosné lúky, NATURA 2000: 6510 Lowland hay meadows.

Fytocenologická problematika je podrobnej popísaná na inom mieste.

Porasty:

Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5-9,62% stromov, tr. 4-24,04% stromov, tr. 3-49,93% stromov, tr. 2-14,79 % stromov, tr. 1-1,63% stromov. 98,30% tvorí porasty stromov listnatých, 1,70% tvorí porasty drevín ihličnatých.

Listnaté dreviny: vrbka krehká (*Salix fragilis*) 2,96%, jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*) 65,31%, vrbka rakytová (*Salix caprea*) 7,62%, vrbka biela (*Salix alba*) 0,74%, čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*) 2,51%, čremcha obyčajná (*Padus avium*) 5,99%, javor horský (*Acer pseudoplatanus*) 1,11%, agát biely (*Robinia pseudoacacia*) 0,67%, javor cukrový (*Acer saccharinum*) 0,30%, višňa krovitá (*Prunus fruticosa*), orech kráľovský (*Juglans regia*) 0,22%, jablň domáca (*Malus domestica*) 0,15%, breza previsnutá (*Betula pendula*) 2,21%, hruška obyčajná (*Prunus communis*) 0,07%, slivka domáca (*Prunus domestica*) 0,74%, slivka višňoplodá (*Prunus cerasifera*) 0,22%, jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) 0,89%, pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*) 0,74%, lieska obyčajná (*Coryllus avellana*) 0,07%, javor poľný (*Acer campestre*) 0,44%, buk lesný (*Fagus silvatica*) 0,07%, topoľ osikový (*Populus tremula*) 1,04%, dub červený (*Quercus rubra*) 0,07%, jaseň mannový (*Fraxinus ornus*) 0,37%, jarabina mukyňová (*Sorbus aria*) 0,15%, jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*) 1,18%, lipa malolistá (*Tilia cordata*) 0,81%, lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*) 0,44%.

tavolník van Houtteho (*Spirea van Houttei*), tavola kalinolistá (*Physocarpus opulifolius*), pajazmín vencový (*Philadelphus coronarius*), skalník obyčajný (*Cotoneaster intergerimus*), vrbka purpurová (*Salix purpurea*).

Ihličnaté dreviny: smrek pichľavý (*Picea pungens Glauca*) 49,93%, smrek obyčajný (*Picea abies*) 38,83%, borovica čierna (*Pinus nigra*) 1,63%, borovica lesná (*Pinus sylvestris*) 9,62%, smrekovec opadavý (*Larix decidua*) 9,62%

Park na Triede Hradec Králové (11)

Sústava parkovo upravených plôch pozdĺž bytových domov THK a brehových porastov a chodníku popri toku Tajovského potoka o celkovej výmere 3,2546 ha. V centre plochy je umiestnené palisádové odpočívadlo kruhového tvaru s lavicami bez tieňa, zaburinenými neosadenými žľabmi pre výsadby kvetín, typovými preliezkami a hojdačkami a veľmi nebezpečnými, zle osadenými betónovými rúrami.

Odpočinková plocha je zarámovaná solitérami borovic, briez a smrekov.

Významným cenným krajinárskym prvkom je brehový porast Tajovského potoka, žiaľ len na niekoľkých miestach prerušený, s možnosťou pohľadu na neregulovaný prírodný tok s riečnymi

balvanmi a čistou prúdiacou vodou.

+

Odpočinková plocha je neobyčajne úspešne začlenená do sídliska THK a hodnotíme ju ako jednu z veľmi cenných v tejto časti mesta.

Porasty:

Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5- 18,37% stromov, tr. 4-48,98% stromov, tr. 3-28,57% stromov, tr. 2-3,57% stromov, tr. 1-0,51% stromov. 79,59% tvorí porasty stromov listnatých, 20,41% tvorí porasty drevín ihličnatých.

Listnaté dreviny: brest horský (*Ulmus glabra*) 4,59%, jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*) 9,18%, jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) 2,55%, lieska obyčajná (*Corylus avellana*) 1,02%, breza previsnutá (*Betula pendula*) 29,08%, javor horský (*Acer pseudoplatanus*) 3,57%, vrbka krehká (*Salix fragilis*) 9,69%, javor poľný (*Acer campestre*) 6,12%, čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*) 1,53%, orech čierny (*Juglans regia*) 1,02%, jablň domáca (*Malus domestica*) 2,55%, slivka domáca (*Prunus domestica*) 0,51%, javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) 0,51%, lipa zelená (*Tilia euchlora*) 1,02%, buk lesný (*Fagus sylvatica*) 1,02%, jaseň pensylvánsky (*Fraxinus pennsylvanica*) 1,02%, topoľ osikový (*Populus tremula*) 2,04%, lipa malolistá (*Tilia cordata*) 1,53%, dub letný (*Quercus robur*) 0,51%, tavelník bumaldový (*Spirea bumalda*), skalník sploštený (*Cotoneaster dielsianus*), tavelník sivý (*Spirea x cinerea*).

Ihličnaté dreviny: borovica čierna (*Pinus nigra*) 14,29%, tuja západná (*Thuja occidentalis*) 1,02%, smrek pichľavý (*Picea pungens Glauca*) 0,51%, borovica lesná (*Pinus sylvestris*) 2,04%, smrek obyčajný (*Picea abies*) 2,55%, borievka čínska (*Juniperus chinensis Hetzi*)

Park s det. ihriskom, Trieda Hradca Králové - Spojová ul. (39)

Komplex detských ihrísk nadokrskového významu o výmere 1,0967 ha sa nachádza medzi Triedou Hradca Králové a Spojovou ulicou.

Detské ihriská a ostatné zariadenia pre deti sú v kategóriách:

- detských pieskovísk, najčastejšie 400/400 cm s dreveným rámom alebo betónové v niekoľkých variantoch s rôzne rozptylovou plochou
- detských zariadení v podobe rôznych typových preliezok, kolotočov, hojdačiek, šmykľaviek z umelohmotových materiálov, celkom výnimočne atypové zariadenia preliezok z betónového materiálu, dopĺňované balvanmi pochybnej výtvarnej hodnoty.

Súčasťou komplexu sú trávnikové plochy pre voľný pohyb s nevyjasnenou kategorizáciou podľa veku detí, takže ich súčasné využitie je veľmi nejednotné.

Významným nedostatkom je takmer žiadne tienenie plôch zeleňou, čo sa prejavuje najmä pri pevných zabudovaných laviciach. Porasty borovíc, smrekov, líp a briez sú vyčlenené len pri okraji detských ihrísk. V časti areálu popri parkovisku (vedľa obytného domu čp. 4) je situované opložené pieskovisko so sklzávkou a parkovými lavicami.

Porasty:

Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5-15,74% stromov, tr. 4-30,56% stromov, tr. 3-30,56% stromov, tr. 2-19,44 % stromov, tr. 1-3,70% stromov. 30,56% tvorí porasty stromov listnatých, 69,44% tvorí porasty drevín ihličnatých.

Listnaté dreviny: jaseň mannový (*Fraxinus ornus*) 1,85%, breza previsnutá (*Betula pendula*) 26,86%, pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*) 0,93%, orech kráľovský (*Juglans regia*) 0,93%.

Ihličnaté dreviny: borovica čierna (*Pinus nigra*) 17,59%, smrek pichľavý (*Picea pungens Glauca*)

5,56%, borovica lesná (*Pinus sylvestris*) 2,78%, smrek obyčajný (*Picea abies*) 2,78%, smrekovec opadavý (*Larix decidua*) 0,93%, smrek pichľavý (*Picea pungens*) 39,81%, borievka čínska (*Juniperus chinensis* Hetzi)

Park na Okružnej (12B)

Plocha (oproti kostolu) bola nedávno upravená v akcii občianskych združení chodníkom a osadená v súčasnosti už začínajúcej odumierajúcej aleje javorov smerujúcej do sídliska. Plocha na druhej strane medzi chodníkom a Mládežníckou ulicou je potrebné sadovnícky vytvoriť. Návrh sadových úprav je nutné ponímať s dosahom na význam dominanty kostola, Kyjevského námestia a tak vytvoriť významné a moderné sadovnícke dielo. Návrhu by mala predchádzať súťaž. Celková výmere plôch zelene dosahuje 1,1697 ha.

Porasty:

Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5- 34,38% stromov, tr. 4-32,03% stromov, tr. 3-26,56% stromov, tr. 2-5,47 % stromov, tr.1- 1,56% stromov. 25% tvorí porasty stromov listnatých, 75% tvorí porasty drevín ihličnatých.

Listnaté stromy: breza previsnutá (*Betula pendula*) 3,13%, slivka višňoplodá (*Prunus cerasifera*) 0,78%, slivka višňoplodá (*Prunus cerasifera* *Atropurpurea*) 14,06%, vŕba krehká (*Salix fragilis*) 1,56%, jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*) 0,78%, orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*) 0,78%, lipa malolistá (*Tilia cordata*) 3,13%,

Ihličnaté stromy:

smrekovec opadavý (*Larix decidua*) 8,59%, smrek obyčajný (*Picea abies*) 2,34%, borovica čierna (*Pinus nigra*) 36,72%, borovica hladká (*Picea strobus*) 0,78%, borovica lesná (*Pinus sylvestris*) 5,47%.

Švermov park (5)

Hlukové pomery a problematická koncentrácia emisií z dopravy významne umocňujú ochranný význam úzkeho pruhu dvoch parkových plôch medzi THK a hotelom Dixon. Lokalita zelene o výmere 1,3039 ha označovaná aj ako park Jana Švermu je v súčasnosti v dezolátnom stave. Plochy vybavené detskými zariadeniami v podobe preliezok a hojdačiek a rozpadnutými lavicami sú okrem iného nebezpečné pre možný úraz detí. Plochy trávnikov sú zaburinené a nekosené. Svahová časť jednej z plôch je obnažená po nedokončených zemných prácach, čo spôsobuje eróziu príkreho svahu.

Nedokončená stavebná úprava pozdĺž oplotenia tenisových kurtov s prepojením do zelených plôch oploteného areálu (plochy prírode blízke, zaradené do biotopu národného významu) pri kúpalisku, má negatívny vplyv na ich kvalitu.

Zdevastované a neudržiavané plochy bývalého Švermovho parku neobyčajne silno znižujú úroveň a znaky hotelu Dixon.

Porasty :

Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5- 7,82% stromov, tr. 4-39,11% stromov, tr. 3-32,96% stromov, tr. 2-14,53% stromov, tr. 1- 5,59% stromov. 50,84% tvorí porasty stromov listnatých, 49,16% tvorí porasty drevín ihličnatých.

Listnaté dreviny

Breza previsnutá (*Betula pendula*) 1,68%, jaseň mannový (*Fraxinus ornus*) 2,23%, dub zimný (*Quercus petraea*) 2,23%, brest horský (*Ulmus glabra*) 1,12%, jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*) 1,68%, gledičia triacanthos (*Gleditsia triacanthos*) 5,03%, javor poľný (*Acer campestre*) 4,47%, čremcha obyčajná (*Padus avium*) 0,56%, lipa malolistá (*Tilia cordata*) 1,12%, javor horský (*Acer pseudoplatanus*) 0,56%, javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) 1,12%, hlošina úzkolistá (*Elaeagnus angustifolia*), jarabina mukyňová (*Sorbus aria*) 0,56%, jarabina brekyňová (*Sorbus*

torminalis) 0,56%, orech kráľovský (*Juglans regia*) 0,56%, slivka čerešňoplodá (*Prunus cerasifera*) 0,56%, sumach pálkový (*Rhus typhina*) 1,68%, jaseň mannový (*Fraxinus ornus*) 2,23%, vŕba rakytová (*Salix caprea*) 4,47%, topoľ osikový (*Populus tremula*) 4,47%, topoľ kanadský (*Populus tremula*) 4,47%, čerešňa vtáčia (*Sorbus aucuparia*) 1,68%, lipa malolistá (*Tilia cordata*) 1,12%, vŕba biela (*Salix alba*) 1,68%, vŕba krehká (*Salix fragilis*) 3,91%, jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*) 0,56%, hloh jednozemenný (*Crateagus monogyna*) 1,12%,

Ihličnaté dreviny:

Borovica hladká (*Pinus strobus*) 13,41%, borovica čierna (*Pinus nigra*) 28,49%, smrek pichľavý (*Picea pungens*) 2,79%, smrek pichľavý (*Picea pungens Glauca*) 4,47%,

Park s odpočívadlom, Internátna ul. (41)

Riešenie zelene je podriadené architektonickej schéme pergoly z betónových dielcov a sedákov. V súčasnosti je priestor takmer opustený a zdevastovaný. Výsadby zelene sú účelové s kumuláciou funkcií estetických, maskovacích, prevádzkových a protiprašných. Riešenie sledovalo v minulosti vytvorenie vonkajšieho obytného odpočinkového priestoru v zeleni okolitých bytových domov. Parková plocha nemá v súčasnosti žiadny program.

Ďalšia časť zelene tvorí ostrovček konečnej stanice trolejbusu s porastom borovíc. Na ostrovček za miestnou komunikáciou nadväzuje rozsiahla trávniková plocha delená chodníkmi a osadená po okrajoch borovicami. Areál plôch zelene dosahuje výmeru 0,9011 ha.

Porasty

Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5-0,73% stromov, tr. 4-24,82% stromov, tr. 3-27,01% stromov, tr. 2-20,44 % stromov, tr. 1-1,46% stromov. 25,55% tvorí porasty stromov listnatých, 74,45% tvorí porasty drevín ihličnatých.

Listnaté dreviny

breza previsnutá (*Betula pendula*) 4,38%, orech kráľovský (*Juglans regia*) 1,46%, topoľ kanadský (*Populus canadensis*) 2,19%, vŕba rakytová (*Salix caprea*) 5,11%, orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*) 1,46%, slivka čerešňoplodá (*Prunus cerasifera*) 0,73%, javor horský (*Acer pseudoplatanus*) 0,73%, javor poľný (*Acer campestre*) 0,73%, čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*) 0,73%, čremcha obyčajná (*Padus avium*) 0,73%, hlošina úzkolistá (*Eleagnus angustifolia*), lipa malolistá (*Tilia cordata*) 1,46%, tavelník van Houtteho (*Spiraea van Houttei*), trojpuk drsný (*Deutzia scabra*), zlatovka prostredná (*Forsythia intermedia*), lieska turecká (*Corylus colurna*), dráč Thunbergov (*Berberis thunbergii*).

Ihličnaté dreviny

smrek obyčajný (*Picea abies*) 5,11%, borovica čierna (*Pinus nigra*) 10,22%, borovica lesná (*Pinus sylvestris*) 51,09%, smrekovec opadavý (*Larix decidua*) 0,73%, smrek pichľavý (*Picea pungens*) 5,84%, smrek pichľavý (*Picea pungens Glauca*) 0,73%, dúglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii* var. *viridis*) 0,73%.

Park na Internátnej ul. (44, 45)

Sústava parkových plôch popri obytných domov čp.25, 35, 37, 43 a 59. Sadové úpravy patria medzi dobré príklady oddelenia obytného priestoru od dopravy v Banskej Bystrici. Zeleň spolu vytvára interiér uličného priestoru a zlepšuje mikroklimatické a hygienické pomery.

V zeleni sú umiestnené v dobrej kapacite odpočinkové a kľudové plochy, vybavené detskými typovými zariadeniami. K úspešnému riešeniu patrí intimita medziblokových plôch, dostatok plôch s priaznivou mikroklimou i skladba rastlinného materiálu. Celková výmera dosahuje 1,4824 ha.

Porasty :

Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5-24,10% stromov, tr. 4-46,99% stromov, tr. 3-25,90% stromov, tr. 2-2,41% stromov, tr. 1-0,60% stromov. 41,57% tvorí porasty stromov listnatých, 58,43% tvorí porasty drevín ihličnatých.

Listnaté dreviny: breza previsnutá (*Betula pendula*) 12,65%, agát biely (*Robinia pseudoacacia*) 1,81%, rakytník rešetlákový (*Hippophae rhamnoides*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*) 8,43%, jablň domáca (*Malus domestica*) 1,81%, lipa malolistá (*Tilia cordata*) 1,20%, jaseň pensylvánsky (*Fraxinus pensylvanica*) 0,60%, orech kráľovský (*Juglans regia*) 1,20%, dub letný (*Quercus robur*) 2,41%, vŕba biela (*Salix alba*) 1,81%, hloh jednosemenný (*Crateagus monogyna*) 2,41%, baza čierna (*Sambucus nigra*), vŕba krehká (*Salix fragilis*) 0,60%, moruša biela (*Morus alba*) 0,60%, jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) 1,81%, hruška obyčajná (*Pyrus communis*) 0,60%, čerešňa vtáčia (*Prunus avium*) 0,60%, orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*), zlatovka prostredná (*Forsythia intermedia*), skalník mnohokvetý (*Cotoneaster multiflorus*), nátržník krovitý (*Potentilla fruticosa*), skalník rozprestretý (*Cotoneaster horizontalis*), skalník sploštený (*Cotoneaster dielsianus*), drieň biely (*Cornus alba*), dulovec nádherný (*Chaenomeles speciosa*), tavoloň van Houtteho (*Spirea van Houttei*),

Ihličnaté dreviny: borovica lesná (*Pinus sylvestris*) 8,43%, borovica čierna (*Pinus nigra*) 20,48%, smrek pichľavý (*Picea pungens*) 4,22%, smrek pichľavý (*Picea pungens Glauca*) 6,02%, smrek omorikový (*Picea omorika*) 0,60%, smrek obyčajný (*Picea abies*) 5,42%, duglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*) 8,43%, tuja západná (*Thuja occidentalis*) 0,60%, tuja západná (*Thuja occidentalis aurea*) 0,60%, cyprušteľ Lawsonov (*Chamaecyparis lawsoniana*) 1,20%, smrekovec opadavý (*Larix decidua*) 0,60%, tis obyčajný (*Taxus baccata*), dráč thunbergov (*Berberis thunbergii*), kalina siripútková (*Viburnum lantana*), tavoloňa kalinolistá (*Physocarpus opulifolius*).

Park pri MŠ Moskovská – Oremburská (13)

Sústava parkových plôch na samom okraji sídliska, vylepšujúcich mikroklimatické, hygienické a estetické pomery bytových domov. V zeleni popri domoch sú umiestnené v dobrej kapacite odpočinkové a kľudové plochy, ale bez lavíc. Väčšiu časť parku tvoria trávnikové plochy. V plochách je umiestnené športovisko pre horskú cyklistiku. Celková výmera dosahuje 1,0556 ha.

Porasty

Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5-12,12% stromov, tr. 4-24,68% stromov, tr. 3-44,59% stromov, tr. 2-18,61% stromov, tr. 1-0% stromov. 46,75% tvorí porasty stromov listnatých, 53,25% tvorí porasty drevín ihličnatých.

Listnaté dreviny: javor horský (*Acer pseudoplatanus*) 2,60%, breza previsnutá (*Betula pendula*) 26,41%, karagana stromovitá (*Caragana arborescens*) 0,43%, jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) 3,90%, jaseň mannový (*Fraxinus ornus*) 0,87%, jablň domáca (*Malus domestica*) 0,87%, čerešňa vtáčia (*Prunus avium*) 5,19%, slivka višňoplodá (*Prunus cerasifera*) 1,73%,

Ihličnaté dreviny: smrek omorikový (*Picea omorika*) 0,87%, smrek pichľavý (*Picea pungens*) 6,41%, smrek pichľavý (*Picea pungens Glauca*) 19,48%, borovica čierna (*Pinus nigra*) 5,19%

Športový park pri ZŠ Sitnianska (15)

Nedobudovaná plocha s prevahou ihriska pre skyboard o celkovej výmere 1,4145 ha.

Porasty

Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5-0% stromov, tr. 4-23,68% stromov, tr. 3-36,84% stromov, tr. 2-36,84% stromov, tr. 1-2,63% stromov. 60,52% tvorí porasty stromov listnatých, 39,47 % tvorí porasty drevín ihličnatých.

Listnaté stromy: javor mliečny (*Acer platanoides Schwedleri*) 10,53%, jaseň americký (*Fraxinus americana*) 5,26%, jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) 2,63%, platan javorolistý (*Platanus x acerifolia*) 5,26%, vŕba rakytová (*Salix caprea*) 2,63%, lipa malolistá (*Tilia cordata*) 31,58%, orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*).

Ihličnaté stromy: smrek obyčajný (*Picea abies*) 2,63%, smrek omorikový (*Picea omorika*) 10,53%, borovica čierna (*Pinus nigra*) 10,53%, borovica lesná (*Pinus sylvestris*) 15,79%.

Park Povstalecká ul. (64)

Parková plocha s detským ihriskom kategórie detí do 6 rokov na sídlisku medzi Podlavickou cestou a Javorovou ulicou o výmere 1,3713 ha. Plocha je naprieč delená chodníkom v strede situovaným ostrovčekom s detskými atrakciami. Pri ihrisku sú situované parkové lavice bez osadenia stromov pre tienenie užívateľov. K hlavným príčinám neúspešného riešenie tejto plochy patrí malá intimita medziblokových plôch, nedostatok stromov a tým absencia priaznivej mikroklimy, malá kapacita a nesprávna lokalizácia odpočinkovej plochy.

Ploche zelene chýba technické vymedzenie priestoru a nedotiahnuté prevádzkové vzťahy susedných objektov služieb a dopravného vybavenia a pod., čo spôsobuje následnú devastáciu zelene.

Porasty:

Sadovnícka hodnota porastov stromov dosahuje pri zastúpení v triedach (Machovcovo hodnotenie): tr. 5-12,75% stromov, tr. 4-34,31% stromov, tr. 3-47,06% stromov, tr. 2-0,98% stromov, tr. 1-4,90% stromov. 35,29% tvorí porasty stromov listnatých, 64,71 % tvorí porasty drevín ihličnatých.

Listnaté dreviny: breza previsnutá (*Betula pendula*) 3,92%, orech kráľovský (*Juglans regia*) 1,96%, lipa malolistá (*Tilia cordata*) 3,92%, hruška obyčajná (*Pyrus communis*) 0,98%, jaseň mannový (*Fraxinus ornus*) 3,92%, jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) 0,98%, buk lesný (*Fagus sylvatica*) 2,94%, višňa krovitá (*Prunus fruticosa globosa*) 0,98%, slivka čerešňoplodá (*Prunus cerasifera Atropurpurea*) 10,78%, čerešňa pílkatá (*Prunus serotina kiku shidare Sakura*) 2,94%, javor mliečny (*Acer platanoides*) 1,96%, svíb výbežkatý (*Cornus stolonifera*), ruža vráskavá (*Rosa rugosa*), dráč Thunbergov (*Berberis thunbergii*), tavoloň bumaldový (*Spirea bumalda*), tavoloň sivý (*Spirea cinerea*), baza čierna (*Sambucus nigra*), zlatovka prostredná (*Forsythia intermedia*), zob vtáci vajcovolistý (*Ligustrum ovalifolium*), vrbka biela (*Salix alba*), karagana stromovitá (*Caragana arborescens*), dráč Thunbergov (*Berberis thunbergii*), kalina vráskavolistá (*Viburnum rhytidophyllum pragense*), valgela ružová (*Weigelia florida*).

Ihličnaté dreviny: smrek pichľavý (*Picea pungens Glauca*) 12,75% smrek obyčajný (*Picea abies*) 26,47%, borovica čierna (*Pinus nigra*) 6,86%, borovica horská (*Pinus mugo*) 0,98%, borievka rigida (*Juniperus rigida*), smrekovec opadavý (*Larix decidua*) 1,96%, (*Larix decidua pendula*) 4,90%, borovica lesná (*Pinus sylvestris*) 1,96%, smrek omorikový (*Picea omorica*) 2,94%, borievka čínska (*Juniperus chinensis Hetzii*).

Tabuľka: Bilancia výmer súčasných parkov

MČ/ÚO	Názov	Výmera ha	Číslo významné plochy
1/ ÚO 2 Pri parku	Mestský park	6,4143	1
1/ ÚO 1 Banská Bystrica	Park LUX – Pamätník SNP	6,5543	2
1/ ÚP 14 Sídlisko SNP	Trieda SNP I	0,9089	3
1/ ÚP 14 Sídlisko SNP	Trieda SNP II	0,8970	4
9/ ÚP 19 Radvaň	Radvanský park	2,1661	6
9/ ÚP 47 Trieda HK	Park triedy Hradca Králové	3,2546	11
9/ ÚO 47 Trieda HK	Park s det. ihriskami na THK-Spojná	1,0967	39
9/ ÚO 47 Švermov park	Švermov park	1,3038	5
9/ ÚO 50 Fončorda -Mládežnícka	Park na Okružnej ul.	1,1697	12 B
09/ ÚO 25 Fončorda -Internátna	Park-na Internátnej (predpolie byt.domov)	1,4824	44 a 45
09/ÚO 25 Fončorda -Internátna	Park s odpočívadlom	0,9011	41
09/ ÚO 26 Fončorda -Túlska	Park pri MŠ Moskovská-Oremburská	1,0556	13
12/ÚO 05 Sásová I	Športový park pri ZŠ Sitnianska	1,4147	15
14/ ÚO 23 Podlavice	Park Povstalecká	1,3713	64
11/ ÚO 49 Rudlová II	Jelšovský háj – Sásová	4,2144	7
Celková výmera		34,1949	

6.2. Malé parkové plochy

Malé parkové plochy (MPP) sú súvislé plochy zelene, s výmerou menšou ako 0,8000 ha u ktorých prevažuje dekoratívna (priestorová, dopĺňajúca) funkcia a skutočnosť, že ich územie nie je schopné plniť rekreačné ciele. Pri medzných situáciách výmery hodnoteného územia rozhodujeme s väčšou váhou na funkčné kritéria než na stanovenú minimálnu hranicu. Pre evidenciu správcov zelene sa predpokladá zistenie aj tých najmenších plôch. Pre ciele generelu zelene alebo urbanistických cieľov nehodnotíme alebo neevidujeme celky menšie ako 100 m².

Jedná sa o parkové plochy, ktoré zlepšujú a spríjemňujú chodcom a tu bývajúcim prostredie. Po stránke estetickej zlepšujú vzhľad mesta a jeho významnejšie priestranstvá. Na rozdiel od parkov, ktorým sa približujú, riešia sa tieto sadové úpravy väčšinou v pravidelných geometrických obrazcoch a slúžia skôr ku krátkemu odpočinku. Základom je nízky trávnik, stromy, kry u niektorých plôch s kvetinovými záhonmi, chodníky. Doplnok tvoria lavičky, detské kútiky.

Menšími parkovo upravenými plochami v hodnotenom území sú najmä: odpočinkové plochy, postranné deliace pásy pri komunikáciách (pokiaľ nie sú súčasťou sídliskovej zelene), okrasné plochy pred verejnými budovami, pri pomníkoch a pod.

Zisťovali sme výmery a hranice menších parkových plôch. Dendrologický prieskum plôch charakteru malej parkovej plochy bol vykonaný v podobe bodovej inventarizácie.

Výber malých plôch odpovedá významným plochám mesta. Poradové číslo odpovedá číslovaniu dokumentácie Významných plôch zelene na území mesta Banská Bystrica, prijatých Uznesením mesta dňa pod č.....

Urbanizovaný obvod 01 (Historické jadro)

Námestie Slovenského národného povstania (16)

Námestie SNP je tvorené dominujúcimi útvarmi historických budov (paláce a ich priečelia, radnica, kostoly, veže, brány, kamenná fontána), ktoré sú nádherným architektonickým celkom. Mnohostranný účel historického jadra mesta v tejto polohe predurčuje riešenie plôch zelene len v podobe stromoradií a malej miere veľmi malých plôch osadených letničkovou kvetinovou výsadbou a kríkovou výsadbou. Plochy zelene dosahujú 0,1241 ha

Porasty:

Listnaté dreviny: javor mliečny (*Acer platanoides globosum*), dráč Thunbergov (*Berberis thunbergii Atropurpurea*), hlohyňa šarlátová (*Pyracantha coccinea*), skalník rozložený (*Cotoneaster divaricatus*), pachysandra vrcholová (*Pachysandra tormanlais*),

Ihličnaté dreviny: borovica horská (*Pinus mugho*), tuja západná (*Thuja occidentalis aurea*)

Námestie Štefana Moyzesa (17)

Lokalita medzi Farskou baštou a zvonnicou tvorí stavba mestskej tržnice. Na jej vrchu je situované pravidelné stromoradie pagaštanu pletového v jeho strede je súsošie Štefana Moyzesa a Karola Kuzmányho. Mohutné solitéry líp a pagaštanov oddeľujú priestor od kostola Nanebovzatia Panny Márie. Tento priestor bol kedysi mestskou promenádou, ktorá sa začiatkom 20. storočia stala východiskom korza. V tomto mieste areál Banskobystrického hradu začal prerastať do okolitých ulíc. Inou plochou zelene na tomto námestí je sadová úprava pred Barbakanom, tvorená pravidelným stromoradiím lipy veľkolistej a parkovými lavicami. Malá architektúra v podobe vodnej fontány pripomína vodnú priekopu, v r. 1761 zasypanú.

Plochy zelene dosahujú 0,1238 ha.

Porasty:

Dreviny listnaté: agát biely (*Robinia pseudoaccacia*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), lipa veľkolistá

(*Tilia platyphyllos*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), pagaštan pľetový (*Aesculus carnea briotti*), pagaštan konský (*Aesculu hippocastanum*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), jaseň pensylvánsky (*Fraxinus pensilvanica*),

Dreviny ihličnaté: smrek pichľavý (*Picea pungens glauca*), smrek obyčajný (*Picea abies*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), smrek omorikový (*Picea omorica*), tis obyčajný (*Taxus baccata*).

Námestie Slobody (18)

Námestie Slobody je súčasťou osy Pamätník SNP a Triedy SNP. Pôvodným urbanistickým zámerom bol vytvoriť v tejto lokalite nové centrum mesta. Areál námestia tvorí hotel Lux (1969), Dom kultúry (1970) a budova VÚB (1980) navrhnuté arch. Jozefom Chrobákom. V období socializmu sa na námestí usporiadali masové manifestácie v duchu vtedajšej ideológie, priestor pred Domom kultúry sa využíval na veľtržné expozície. V súčasnosti je námestie Slobody dôležitou križovatkou a prístupnou stanicou miestnej dopravy. V tomto význame sú tvorené aj sadové úpravy v podobe krátkych stromoradií, letníčkových záhonov a fontány pre budovu VUB.

- Plochy zelene 0,5797 ha.

Porasty:

Dreviny listnaté:

Javor poľný (*Acer campestre*), javor mliečny (*Acer platanooides*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*),

Dreviny ihličnaté:

Cyprušteľ Lawsonov (*Chamaecyparis lawsoniana*), gúglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*),

Malá parková plocha pri fontáne, Horná ulica (23)

Celková výmera plochy dosahuje 0,0725 ha, charakteru okrasného plota v uličnom priestore.

Porasty

Porasty tvoria len kríkové záhony ruží (*Rosa multiflora*), živého plotu zob vtáčej vajcovolistej (*Ligustrum vulgare*) a solitéry orgovánu obyčajného (*Syringa vulgaris*)

Malá parková plocha pred Mestským úradom (20)

Celková výmera plôch zelene dosahuje 0,1376 ha. Konceptné riešenie plôch je založené na samostatných funkčných zónach odpočinkového plota a parkovými lavicami a kvetinovou výsadbou letníčiek. Malá parková plocha je viac-menej regulujúcim článkom medzi rušnými ulicami Horná a ČSA a parkoviskom pred poliklinikou. Osadenie vyššou zeleňou po okrajoch nebráni pohľadom na priečelia budov Mestského úradu, polikliniky a budovy telekomunikácií. Naopak zeleň budovy silne umocňuje. Podstatným nedostatkom vybavenosti plochy je absencia kedysi tu umiestnenej fontány a stojanu s pitnou vodou.

Porasty

Listnaté dreviny:

javor mliečny (*Acer platanooides globosum*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*),

Listnaté kry: zob vtáčej vajcovitej (*Ligustrum ovalifolium*), kalina siripútková (*Viburnum lantana*), Tavoľník van Houtteho (*Spirea x van Houttei*), zlatovka previsnutá (*Forsythia suspensa*), tavoľník sivý (*Spirea cinerea*), zimolez japonský (*Lonicera japonica*)

Ihličnaté dreviny

smrek obyčajný (*Picea abies*), tuja západná (*Thuja occidentalis*), tis červený (*Taxus baccata*).

MPP pred objektom Národná ul. čp. 9. park J.D. Matejovie (26)

Celková výmera plôch zelene 0,0985 ha. Plocha zelene má pravidelný tvar v strede plochy delenej odpočívadlom s parkovými lavicami. V hornej časti parku pred historickou budovou Kammerhofu (Gen. riaditeľstvo štátnych lesov SR) je umiestnená busta Jozefa Dekréta Matejovie. Parková plocha je oddelená živým plotom od Národnej ulice na jednej strane, na strane druhej oddeľuje parkovisko áut pri bytových domoch.

Sadová úprava je tvorená trávnikovými plochami, letničkovým záhonom, fontánou, vegetačným plotom a v pozadí tromi rastlými ihličinami. Park je bez tieňa.

Porasty:

Listnaté dreviny: magnólia Soulangova (*Magnolia Soulangiana*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), kalikant floridský (*Calycanthus floridus*), zob vtáčí vajcovolistý (*Ligustrum ovalifolium*).

Ihličnaté dreviny: smrek pichľavý (*Picea pungens glauca*),

Malá parková plocha pre objektom Národná ul. čp. 15. (28)

Malá parková plocha vznikla po zbúraní Komorskej bašty v tridsiatych rokoch 20 storočia.

Parková plocha tvaru štvorca v tesnej blízkosti budovy Štátnej opery, ohraničená porastom piatich jaseňov a parkovými lavicami. V strede objektu je busta Laca Novomeského. Plocha zelene dosahuje 0,1733 ha

Porasty :

Listnaté dreviny: jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior pendula*), ruža mnohokvetá (*Rosa multiflora*), ruža šípová (*Rosa canina*), krušpán vždyzelený (*Buxus sempervirens*), zob vtáčí vajcovolistý (*Ligustrum ovalifolium*), baza čierna (*Sambucus nigra*).

Ihličnaté dreviny: smrek pichľavý (*Picea pungens glauca*).

Malá parková plocha pred objektom Národná ul. čp.14 a 18 (27)

Hlavným motívom sadovej úpravy je veľký letničkový záhon s funkčným ciferníkom hodín. Plochu dopĺňujú výsadby: zob vtáčí vajcovitý (*Ligustrum ovalifolium*), skalník včasný (*Cotoneaster praecox*), ruža mnohokvetá (*Rosa multiflora*). Plocha zelene dosahuje 0,0801 ha.

Malá parková plocha na Rázusovej ul. (29)

Plocha zelene tvorená prevahou záhonov ruží. Plocha zelene dosahuje 0,0412 ha

Porasty :

Listnaté dreviny: javor mliečny (*Acer platanoides globosum*), ruža šípová (*Rosa canina*),

Ihličnaté dreviny: smrek obyčajný (*Picea abies inversa*).

Malá parková plocha pri Ceste k nemocnici (21)

Celková výmera 0,1748 ha. Súčasť sídliska Cesta k nemocnici. Plochu tvorí zatrávnená plocha ihriska s solitérami ihličín, neudržiavané detské atrakcie a parkové lavice, prašiaky kobercov a sušiaky bielizne. Plocha, ktorá slúži ako rozšírený obytný priestor je zasadená do okolitého lesného porastu, čo vytvára neobyčajnú intimitu s priaznivou mikroklimou. Dreviny sa vyznačujú vysokou kvalitou a sadovníckou výtvarnou úrovňou.

Porasty :

Listnaté dreviny:

Agát biely (*Robinia pseudoaccacia*), vŕba bolea (*Salix alba*), jablň domáca (*Malus domestica*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), orech kráľovský (*Juglans regia*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), hloh krivoklaishný (*Crateagus laevigata*), gledičia trojtrňová (*Gleditsia triacanthos*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*).

Ihličnaté dreviny:

smrek pichľavý (*Picea pungens*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), smrekovec opadavý (*Larix decidua*), smrek obyčajný (*Picea abies*),

Urbanizovaný obvod 03 (Mesto sever)

Malá parková plocha ul. Alexandra Matušku (32)

Trojúholníková plocha ohraničená ulicou A. Matušku a plotom súkromných záhradok o výmere 0,2117 ha. V urbanistickej koncepcii IBV ako zbytková plocha s funkciou rozšíreného obytného

súboru. Plocha je vybavená ihriskom so spevnenou plochou, lavičkami a detskými atrakciami. Plocha je umiestnená nad úrovňou miestnej komunikácie, svahy sú husto osadené porastom borovice. V parku sú umiestnené kontajnery biologického odpadu záhradkárov.

Porasty :

Listnaté dreviny: lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*), breza previsnutá (*Betula pendula*), pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), slivka domáca (*Prunus domestica*), javor horský (*Acer psedoplatanus*), orech kráľovský (*Juglans regia*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), čremcha obyčajná (*Padus avium*), dub letný (*Quercus robur*), jablň domáca (*Malus domestica*), hruška obyčajná (*Pyrus communis*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*), zlatovka prostredná (*Forsythia x intermedia*), ríbezľa čierna (*Ribes nigrum*), tavolník van Houtteho (*Spirea x van Houttei*), dulovec nádherný (*Chaenomeles speciosa*), tamariška štvortyčinková (*Tamarix tetrandra*), ruža šípová (*Rosa canina*), pajazmín vencový (*Philadelphus coronarius*), svíb biely (*Swida alba*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), drieň obyčajný (*Cornus alba*), sumach pálkový (*Rhus typhina*)

Ihličnaté dreviny: borovica lesná (*Pinus sylvestris*), thuja východná (*Thuja orientalis*), smrek omorikový (*Picea omorika*), smrek obyčajný (*Picea abies*), borovica čierna (*Pinus nigra*), borovica hladká (*Pinus strobus*), smrek pichľavý (*Picea pungens*), borievka obyčajná (*Juniperus communis*), borovica horská *Pinus mugo*.)

Malá parková plocha Karlovo - ul. Ľ. Dobšinského (33)

Štvorcová plocha zelene s funkciou rozšíreného obytného súboru IBV s výsadbou borovic, smrekov, líp a ovocných drevín pozdĺž Dobšinského ulice o výmere 0,1731 ha. Plocha je osadená lavičkami.

Porasty :

Listnaté dreviny: brest horský (*Ulmus glabra*), javor mliečny (*Acer platanoides*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*), vrbka krehká (*Salix fragilis*), breza previsnutá (*Betula pendula*), javor mliečny (*Acer platanoides*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), jaseň pennsylvánsky (*Fraxinus pensylvanica*), vrbka krehká (*Salix fragilis*), javor poľný (*Acer campestre*),

zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), ruža šípová (*Rosa canina*), svíb výbežkatý (*Cornus stolonifera*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*), pajazmín vencový (*Philadelphus coronarius*),

Ihličnaté dreviny: borovica lesná (*Pinus sylvestris*), smrek pichľavý (*Picea pungens*), smrek obyčajný (*Picea abies*), borovica hladká (*Pinus strobus*), douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*), jedľa srienistá (*Abies concolor*), borievka čínska (*Juniperus chinensis*).

Malá parková plocha Karlovo ul. Ondrejovova ul. (34)

Obdĺžniková plocha zelene ohraničená ulicami Ondrejovova IBV o výmere 0,1098 ha. Plocha zelene podľa označenia je dopravným ostrovčekom kruhového objazdu.

Porasty:

Listnaté dreviny: moruša biela (*Morus alba*), brest horský (*Ulmus glabra*), breza previsnutá (*Betula pendula*), jaseň pennsylvánsky (*Fraxinus pensylvanica*), orech kráľovský (*Juglans regia*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), rakytník rešatliakový (*Hippophae rhamnoides*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*), tavolník van Houtteho (*Spirea van Houttei*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), pajazmín vencový (*Philadelphus coronarius*),

Ihličnaté dreviny: smrek pichľavý (*Picea pungens*), smrek obyčajný (*Picea abies*), smrekovec opadavý (*Larix decidua*), borovica čierna (*Pinus nigra*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*).

Plochy zelene pozdĺž Severnej ul. (9)

Plochy vegetácie stromov a voľných plôch medzi Bakosovou ulicou a Severnou ulicou, ihriskom za budovou SAV. Nemá charakter parku. Celková výmera vyčlenených plôch dosahuje 1,4310 ha.

Porasty :

Listnaté dreviny: jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), vrbá rakytová (*Salix caprea*), slivka čerešňoplodá (*Prunus caprea*), breza previsnutá (*Betula pendula*), orech kráľovský (*Juglans regia*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), buk lesný (*Fagus sylvatica*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), vrbá biela (*Salix alba*), višňa krovitá (*Prunus fruticosa*), javor poľný (*Acer campestre*).

Ihličnaté dreviny: borovica čierna (*Pinus nigra*), smrek pichľavý (*Picea pungens*), smrek obyčajný (*Picea abies*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*).

Urbanizovaný obvod 12 (Uhlisko)

Malá parková plocha Golianova ul. (22)

Celková výmera 0,1602 ha. Parková plocha je v tesnej blízkosti základnej školy na rohu Golianovej ulice, Na Uhlisku a Družstevnej ulice. Jedná sa v podstate o detské ihrisko s pieskoviskom, preliezkami a pergolou s lavicami, osadené rastlami vegetáciou smrekov, doplnené záhonmi letničiek.

Porasty :

Listnaté dreviny

jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), buk lesný (*Fagus sylvatica Pendula*), slivka (*Prunus*), imelovník biely (*Symphoricarpos albus*), tavolník van Houteho (*Spirea van Houttei*), baza čierna (*Sambucus nigra*), zlatovka prostredná (*Forsythia intermedia*),

Ihličnaté dreviny:

Smrekovec opadavý (*Larix decidua*), smrek obyčajný (*Picea abies*), cyprušteľ hrachonosný (*Chamaecyparis pisifera*), tuja západná (*Thuja occidentalis*).

Malá parková plocha Hronské Predmestie (25)

Parková plocha je súčasťou promenády pozdĺž toku Hronu. Plochy zelene o šírke 6 m delí múr od obvodovej komunikácie Zimného štadióna. Časť plôch zelene je znehodnotená skladovaním stavebného materiálu a stavebnou podnikateľskou činnosťou v priestoroch objektu zimného štadióna. Tento stav prakticky vyraduje zeleň pre rekreáciu a súčasne je trvalým zdrojom neporiadku, znečisťovania a znehodnocovania prostredia. Údržba zelene a lavičiek je minimálna. Celková výmera 0,1989 ha.

Porasty :

Listnaté dreviny: gledičia trojtrňová (*Gleditchia triacanthos*), čremcha obyčajná (*Padus avium*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), vrbá biela (*Salix alba*), topoľ osikový (*Populus tremula*), breza previsnutá (*Betula pendula*), javor cukrový (*Acer sacharinum*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*), javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*), brest horský (*Ulmus glabra*), skalník rozložený (*Cotoneaster divaricatus*), tavolník van Houteho (*Spirea van Houttei*), baza čierna (*Sambucus nigra*),

Urbanizovaný obvod 13 (Smrečina)

Malá parková plocha pozdĺž Štefánikovho nábrežia a Cestou k Smrečine (24)

Parková plocha o výmere 0,6459 ha. tvorí sprievodný pás pozdĺž intenzívnej mestskej komunikácie Štefánikovho nábrežia, križovatky a Cestou k Smrečine. Vegetačné úpravy tvoria trávnikové plochy, ktoré delí chodník pre peších a sprievodná stromová vegetácia rieky Hron. Pri prechode pre chodcov k autobusovej stanici sú situované letníckové záhony. Jedná sa o typický priechodný priestor, kde intenzita dopravy a počet chodcov vylučujú vytvoriť kludovo-odpočinkovú oázu. Na druhej strane je to významná plocha z hľadiska plnenia hygienických úloh zelene.

Porasty :

Listnaté dreviny: lipa malolistá (*Tilia cordata*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), vrbá biela (*Salix*

alba), topoľ kanadský (*Populus canadensis*), agát biely (*Robinia pseudoaccacia*), vrbka krehká (*Salix fragilis*), jablň planá (*Malus silvestris*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor červený (*Acer rubrum*), slivka višňoplodá (*Prunus cerasifera*), bršlen európsky (*Eonymus europaeus*).

Ihličnaté dreviny: smrek omorikový (*Picea omorica*), borovica hladká (*Pinus strobus*), tis obyčajný (*Taxus baccata*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), smrek biely (*Picea glauca conica*)

Urbanizovaný obvod 20 (Stará Fončorda)

Malé parkové plochy medzi Švermovou a štadiónom (30)

Dobre presvetlený priestor za obytnými domami čp. 14-20 na Švermovej ulici o celkovej výmere 1,3161 ha nemá charakter parku. Jednotlivé malé parkové plochy zelene môžeme rozdeliť do štyroch častí:

- detské ihrisko s typovým zariadením detských atrakcií-kolotoč, preliezky, hojdačky, pieskovisko, štyri lavičky, sušiaci na bielizeň,
- zatravnená plocha pre loptové hry,
- objekty garáží,
- svah smerujúci k parkovisku pri futbalovom ihrisku len z časti zatravnovaný, z časti s hustým porastom,
- chodník pre peších spojuje plochu s parkoviskom pri štadióne.
- porasty brezy, borovice, smreku, agátu, javorov tvorí hranicu parkovo upravených plôch

Porasty :

Listnaté dreviny

hloh jednozemenný (*Crateagus monogyna*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), jablň domáca (*Malus domestica*), jaseň mannový (*Fraxinus ornus*), pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), čremcha obyčajná (*Padus avium*), javor poľný (*Acer campestre*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), slivka čerešňoplodá (*Prunus cerasifera*), agát biely (*Robinia pseudoaccacia*), brest horský (*Ulmus glabra*), vrbka rakytová (*Salix caprea*), jablň planá (*Malus sylvestris*), topoľ kanadský (*Populus canadensis*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*), lieska turecká (*Coryllus colurna*), štedrec ovisnutý (*Laburnum anagyroides*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), dub letný (*Quercus robur*).

Ihličnaté dreviny:

smrek pichľavý (*Picea pungens*), smrek obyčajný (*Picea abies*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), smrekovec opadavý (*Larix decidua*), smrek omorikový (*Picea omorika*), borievka obyčajná (*Juniperus communis*), borovica čierna (*Pinus nigra*).

Malá parková plocha za domami Jilemnického 31 a 29 (35)

Plochy zelene o celkovej výmere 0,2777 ha s prevahou odpočinkových plôch, signalizuje istý druh obytnej pohody. Súčasný stav je možné charakterizovať ako veľmi variabilný. Odpočívadla sú vybavené len prenosnými alebo pevnými parkovými lavicami bez celkového zámeru, neposkytujú žiadny „program“ okrem posedenia. Plochy dopĺňajú sušiaci na bielizeň.

Porasty:

Listnaté dreviny: lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*), agát biely (*Robinia pseudoaccacia*), vrbka biela (*Salix alba*), breza previsnutá (*Betula pendula*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), vrbka krehká (*Salix fragilis*), hruška domáca (*Pyrus domestica*), slivka čerešňoplodá (*Prunus cerasifera*), orech kráľovský (*Juglans regia*), brest horský (*Ulmus glabra*), hlohýňa šarlátová (*Pyracantha coccinea*), ruža šípová (*Rosa canina*), orgován obyčajný (*Syringa chinensis*), vajgelia floridská (*Weigelia florida*), dulovec nádherný (*Chaenomeles speciosa*), zlatovka previsnutá (*Forsythia suspensa*), zob vtáči vajcovolistý (*Ligustrum ovulifolium*), drieň

obyčajný (*Cornus mas*), javor ohnivý (*Acer ginnala*), pajazmín vencový (*Philadelphus coronarius*), orgán obyčajný (*Syringa vulgaris*), dráč thunbergov (*Berberis thunbergii*), krušpán vždyzelený (*Buxus sempervirens*).

Ihličnaté dreviny: smrek obyčajný (*Picea abies*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*), borovica horská (*Pinus mugo*),

Malá parková plocha za domy Jilemnického 39 a 37 (37)

Plocha zelene o výmere 0,2260 ha. s veľmi malou intimitou. Jednotvárne riešenie v podobe ihriska pre deti a sušiakov na bielizeň. Negatívna lokalizácia parkovacích miest bez porastov stromov okrajov zelene, nepravidelná údržba.

Porasty

Dreviny listnaté:

Javor cukrový (*Acer saccharinum*), jaseň americký (*Fraxinus americana*), pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), breza previsnutá (*Betula pendula*), skalník rozprestretý (*Cotoneaster horizontalis*), mechúrník stromovitý (*Colutea arborescens*),

Porasty ihličnaté:

douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*), smrek pichľavý (*Picea pungens* Glauca).

Malá parková plocha za domy Švermova 41 až 27 (38)

Plocha zelene o výmere 0,3444 ha s detským ihriskom a odpočinkovými plochami s lavicami. Významným faktorom lokality je konfigurácia terénu a svetelné podmienky. Plocha zelene je situovaná nad svahom a prístupovou cestou k obytným domom. Svetelné podmienky, vrhnutý tieň budovy, podstatne ovplyvňujú vývoj okrasných drevín a predpoklady využitia plôch.

Porasty:

Listnaté dreviny: štedrec ovisnutý (*Laburnum anagyroides*), sumach pálkový (*Rhus typhina*), jaseň mannový (*Fraxinus ornus*), orech kráľovský (*Juglans regia*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), slivka domáca (*Prunus domestica*), javor mliečny (*Acer platanoides*), breza previsnutá (*Betula pendula*), jabloň domáca (*Malus domestica*), topol kanadský (*Populus canadensis*), jaseň americký (*Fraxinus americana*), agát biely (*Robinia pseudoacacia*), tavoloňník van Houtteho (*Spirea van Houttei*), zlatovka prostredná (*Forsythia intermedia*), ruža šípová (*Rosa canina*), sumach pálkový (*Rhus typhina*).

Ihličnaté dreviny: smrek obyčajný (*Picea abies*), smrek pichľavý (*Picea pungens*), tuja západná (*Thuja occidentalis*), tuja riasnatá (*Thuja plicata*), douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*), smrek omorikový (*Picea omorika*), borovica čierna (*Pinus nigra*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), borievka čínska (*Juniperus chinensis* Hetzi),

Urbanizovaný obvod 21 (Štiavničky)

Malá parková plocha Medokýši (31)

Kľudová plocha zelene schopná poskytovať kultúrny program a bohaté možnosti posedenia. Miestos vysokou historickou hodnotou spojenou s minerálnym prameňom a kúpeľníctvom v začiatku 19. storočia v Banskej Bystrici. Parková plocha je umiestnená v relatívne kľudnej lokalite s peknou panorámou Šibeničného vrchu. Minerálny prameň je krytý altánovým prístreškom, ktorý je prístupný pešou promenádou od vstupného priestoru vstupu do kúpaliska Štiavničky. Parková plocha a altán sú zanedbané a bez údržby. Porast drevín tvoria náznak aleje pagaštanov, solitéry líc pozdĺž oplotenia kúpaliska a náletové dreviny. Čiastočne oplotený areál dosahuje výmeru 0,6206 ha.

Porasty :

Listnaté dreviny

lipa malolistá (*Tilia cordata*), pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), topol kanadský (*Populus canadensis*).

Parková plocha lokalita Belvedér (Chalupkova ul.) (14)

Výstavba estakády, súčasná intenzívna stavebná činnosť v lokalite Belveder, podnikateľská činnosť v uzavretých dvoroch pod estakádou zapríčinili zdevastovanie a zničenie plôch zelene v bývalom areáli ZARES. Výstavba obytného súboru Belvedér nerešpektuje hľadiská ochrany zbytkov hodnotných porastov ihličín a nezabraňuje erózii pôdy. Nedostatočné je aj hospodárenie s orniciou na stavenisku, čo nedáva predpoklad pre biologickú rekultiváciu územia. Je zrejmé, že nebol vytvorený systém diferencovaného snímania ornice, deponovania a ošetrovania. Výmera ani porasty pre neprístupnosť lokality neboli hodnotené.

Urbanizovaný obvod 19 (Radvaň)

Malá parková plocha s ihriskami I. Poľná ul.(55)

Medzi Malachovskou a Poľnou ul. na vyvýšenom reliéfe je ihrisko pre basketbal a volejbal ohraničené trávnikom s porastom na okrajoch borovíc, briez, jaseňov. Plocha je čiastočne oplatená bez vybavenia lavicami. Čiastočne oplatený areál dosahuje výmeru 0,1803 ha.

Porasty :

Listnaté dreviny

breza previsnutá (*Betula pendula*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), jabloň domáca (*Malus domestica*), imelovník biely (*Symphoricarpos albus*), zemolez tatársky (*Lonicera tatarica*), baza čierna (*Sambucus nigra*), drieň biely (*Cornus alba*).

Ihličnaté dreviny:

Borovica lesná (*Pinus sylvestris*).

Malá parková plocha s ihriskami II. Poľná ul.(56)

Malá parková plocha s detským ihriskom pre deti kategórie do 6 rokov umiestnená v prieluke medzi záhradkami. Veľmi slabá vybavenosť s guľatou prielezkou, bez lavičiek. Plochu tieni solitér orešáka. Čiastočne oplatený areál dosahuje výmeru 0,0519 ha.

Malá parková plocha s ihriskom, Radvanská ul.(57)

Rozsiahle detské ihrisko pre kategórie detí do 6 a nad 6 rokov v nedávnej dobe modernizované a doplnené o detské atrakcie. Plochy sú v tesnej blízkosti Tyhanyovského kaštieľa, kedysi s okolím parku. Park kaštieľa s romantickou úpravou bol v minulosti zdevastovaný a zvýšením nivelety cesty vedúcej popri východnej fasáde sa kaštieľ „prepadol“. Bol to príklad necitlivého prístupu.

Závažným nedostatkom je, že dreviny neposkytujú potrebný tieň v blízkosti lavičiek. Čiastočne oplatený areál dosahuje výmeru 0,1169 ha.

Porasty :

Listnaté dreviny: javor červený (*Acer rubrum fastigiata*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), tavelník van Houtteho (*Spirea van Houttei*), vŕba zob (*Ligustrum vulgare*), hlošina úzkolistá (*Elaeagnus angustifolia*)

Ihličnaté dreviny: borovica čierna (*Pinus nigra*),

Urbanizovaný obvod 25 (Fončorda –Internátna)

Malá parková plocha pri bytovom dome, Zelená ul. (40)

Obytná zeleň s najužšou väzbou na obytný dom, doplnená o atypické pieskovisko s komplexom jednoduchých drevených prelízok. Plochy zelene tvorí výmera 0,1075 ha.

Porasty :

Listnaté dreviny

breza previsnutá (*Betula pendula*), javor cukrový (*Acer saccharinum*), skalník obyčajný

(*Cotoneaster intergerimus*), imelovník biely (*Symphoricarpos albus*), hloh jednozemenný (*Crateagus monogyna*), trojpuk drsný (*Deutzia scabra*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), ruža šípová (*Rosa canina*), sklaník Dieslov (*Cotoneaster dielsianus*), zlatovka prostredná (*Forsythia intermedia*), karagana stromovitá (*Caragana arborescens*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*),

Ihličnaté dreviny:

borovica lesná (*Pinus sylvestris*),

Malá parková plocha s detským ihriskom, Slnčná ul. (42)

Dve obytné, odpočinková a kľudové plochy zelene s väzbou na obytný dom. Jedna z plôch doplnená o zdevastované pieskovisko s komplexom jednoduchých kovových preliezok, hojdačiek a lavičiek. Plochy zelene dosahujú výmeru 0,1569 ha.

Porasty:

Listnaté dreviny: jablň domáca (*Malus domestica*), tavelník van Houtteho (*Spirea van Houttei*), ruža šípová (*Rosa canina*), zob vtáči vajcovitý (*Ligustrum ovalifolium*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), baza čierna (*Sambucus nigra*).

Ihličnaté dreviny: duglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*), borovica čierna (*Pinus nigra*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*).

Malá parková plocha Nová ulica (43)

Odpočinkové a kľudové plochy s dobre situovanými drevinami. Plochy zelene sú obkolesené plochami pre parkovanie automobilov. Celková výmera dosahuje 0,1228 ha.

Porasty :

Listnaté dreviny: agát biely (*Robinia pseudoacacia*), jablň domáca (*Malus domestica*), slivka domáca (*Prunus domestica*), hruška domáca (*Pyrus domestica*), lipa malolistá (*Tilia cordata*),

Malá parková plocha Internátna – Tulská (46)

Zeleň vnútrobloku pred obytným domom čp. 13 a 23, bez pravidelnej údržby doplnená zdevastovaným detským ihriskom. Porasty borovice a líp sú sústredené po okraji trávnikovej plochy. Plochy zelene tvoria výmeru 0,3805 ha.

Porasty :

Listnaté dreviny: javor horský (*Acer pseudoplatanus*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), breza previsnutá (*Betula pendula*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), vrbka krehká (*Salix fragilis*), jaseň pensylvánsky (*Fraxinus pennsylvanica*), baza čierna (*Sambucus nigra*), slivka domáca (*Prunus domestica*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*), zlatovka prostredná (*Forsythia intermedia*), skalník mnohokvetý (*Cotoneaster multiflorus*), nátržník krovitý (*Potentilla fruticosa*), skalník rozprostretý (*Cotoneaster horizontalis*), skalník spoštený (*Cotoneaster dielsianus*), drieň biely (*Cornus alba*), dulovec nádherný (*Chaenomeles speciosa*), tavelník van Houtteho (*Spirea van Houttei*),

Ihličnaté dreviny: smrek obyčajný (*Picea abies*), borovica čierna (*Pinus nigra*), smrek pichľavý (*Picea pungens*), duglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*), smrekovec opadavý (*Larix decidua*), smrek omorikový (*Picea omorika*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*).

Urbanizovaný obvod 26 (Fončorda – Tulská)

Malá parková plocha pri ZŠ Moskovská ul.(50)

Parková plocha o výmere 0,1620 ha na miernom svahu, tvorí trávnikové plochy s detským pieskoviskom a rozptylovou plochou. Porasty sú sústredené a rozmiestnené pozdĺž okrajov. Plocha vykazuje nedostatok pevných alebo prenosných lavíc.

Porasty :

Listnaté dreviny: breza previsnutá (*Betula alba*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), štedrec ovisnutý (*Laburnum anagyroides*), ruža šípková (*Rosa canina*), imelovník biely (*Symphoricarpos albus*), zlatovka prostredná (*Forsythia x intermedia*)

Malá parková plocha s detskými ihriskami, Tulska ul. (51)

Komplex detských ihrísk medzi obytnými domami Tulskej ulice čp. 1-3, 5-7, 11-9 a obytnými domami čp. 13-23 a 27-35 výmere 0,4998 ha. Detské ihriská tvoria prielezy, detské kolotoče, hojdačky rôznych typových zariadení s minimálnou údržbou. Areál ihrísk je lemovaný skupinami stromov. Medzi vozovkou a ihriskom sú do trávnikovných plôch zapustené prašiaky a sušiaky.

Porasty :

Listnaté dreviny: jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), hlošina úzkolistá (*Eleagnus angustifolia*), Breza previsnutá (*Betula pendula*), hloh jednosemenný (*Crateagus monogyna*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), vŕba biela (*Salix alba*), Kalina siripútková (*Viburnum lantana*), ostružina krovitá (*Rubus fruticosus*), ruža šípková (*Rosa canina*), beztvarec krovitý (*Amorpha fruticosa*), pajazmín vencový (*Philadelphus coronarius*), svíb biely (*Swida alba*), topoľník houtteho (*Spirea van Houttei*), zemolez tatársky (*Lonicera tatarica*)

Malé parkové plochy s detským ihriskom, medzi MŠ (52)

Sústava malých parkových plôch popri obytných domoch čp 79-85 okrem hojdačiek a šmykľaviek s malou vybavenosťou mestského mobiliáru. Citelný nedostatok parkových lavíc bez zatienenia stromov. Celková výmera malých parkových plôch 0,9857 ha.

Porasty:

Listnaté dreviny:

Jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), breza previsnutá (*Betula alba*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), vŕba rakytová (*Salix caprea*), agát biely (*Robinia pseudoaccacia*), čerešňa vtáčia (*Prunus avium*), slivka čerešňoplodá (*Prunus cerasifera*), slivka domáca (*Prunus domestica*), višňa krovitá (*Prunus fruticosa*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), hloh krivokališný (*Crateagus leavigata*), štedrec ovisnutý (*Laburnum anagyroides*), topoľ čierny (*Populus nigra*), topoľ osikový (*Populus tremula*),

Ihličnaté stromy

smrekovec padavý (*Larix decidua*), smrek pichľavý (*Picea pungens*), borovica čierna (*Pinus nigra*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*).

Malá parková plocha pri MŠ Tulska ul.(53)

Parkové plochy s nerovnomernou výsadbou zahustených ihličín borovic a smrekov na samom konci bytových domov na Tulskej ulici, prechádzajúcich popri materskej škole a chodníku do veľkej trávnikovej plochy na svahu. Trávniková plocha s priaznivou mikroklimou signalizujúca istý druh „obytný“, pohody je vybavená len jedným odpočívadlom so zdevastovanými lavičkami a pieskoviskom. Výmera dosahuje 0,4187 ha.

Porasty:

Listnaté dreviny:

jaseň americký (*Fraxinus americana*), breza previsnutá (*Betula pendula*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), buk lesný (*Fagus sylvatica*), orech kráľovský (*Juglans regia*), javor mliečny (*Acer platanoides*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), jarabina mukyňová (*Sorbus aria*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), dub letný (*Quercus robur*), agát biely (*Robinia pseudoaccacia*), rakytník rešetlákový (*Hippophae rhamnoides*), vŕba biela (*Salix alba*), hloh jednosemenný (*Crateagus monogyna*), jaseň pennsylvánsky (*Fraxinus pennsylvanica*), hlošina úzkolistá (*Elaeagnus angustifolia*), zlatovka previsnutá (*Forsythia suspensa*), topoľník van Houtteho (*Spirea van*

Houttei), kalina siripútková (*Viburnum lantana*), trojpuk vzešený (*Deutzia magnifica*), dráč thunbergov (*Berberis thunbergii*), tavela kalinolistá (*Physocarpus opulifolius*).

Ihličnaté dreviny:

borovica lesná (*Pinus sylvestris*), borovica čierna (*Pinus nigra*), smrek pichľavý (*Picea pungens*), smrek omorkový (*Picea omorika*), borievka čínska (*Juniperus chinensis*), borievka obyčajná (*Juniperus communis*),

Malá parková plocha Moskovská ul. (54)

Parkové plochy tvoria porasty na pomerne strmom svahu pozdĺž obytných domov Moskovskej ulice v celkovej výmere 0,5871 ha. V hornej časti svahov sú oddelené porasty od bytových domov Tulskej ul. betónovým chodníkom.

- Porasty :

Listnaté dreviny: jablň domáca (*Malus domestica*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), slivka domáca (*Prunus domestica*), bršlen európsky (*Eonymus europaeus*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), slivka čerešňoplodá (*Prunus cerasifera*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), vrbá rakytová (*Salix caprea*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), skalník obyčajný (*Cotoneaster intergerrimus*), ruža šípková (*Rosa canina*), zlatovka previsnutá (*Forsythia suspensa*), Tavelník van Houtteho (*Spiraea van Houttei*), kalina siripútková (*Viburnum lantana*), trojpuk vznešený (*Deutzia magnifica*), dráč thunbergov (*Berberis thunbergii*), tavela kalinolistá (*Physocarpus opulifolius*).

Urbanizovaný obvod 47 (Trieda Hradec Králové)

Urbanizovaný obvod 50 (Fončorda – Mládežnícka)

Malé parkové plochy pozdĺž potoka Uduřna (Radvanský potok) (49)

Potok Uduřna je malý tok prechádzajúci intravilánom sídliska Mládežnícka. Je technicky upravovaný s ohľadom na možné vyššie prietoky pri povodniach, svahy koryta sú zatravnené. Potok je znečistený. Pozdĺž potoka, ktorý tvorí os sídliska Mládežnícka sú parkovo upravené plochy. Za bytovým domom Mládežnícka čp. 27 je detské ihrisko riešené v tvare kruhov a náznaku labyrintu z materiálu brúseného betónu. Detské ihrisko je určené pre kategórie detí do šesť rokov a nad šesť rokov. Detské ihrisko je bez lavičiek a základnej vybavenosti detských atrakcií. Súčasný stav ihriska nespĺňa potreby – venovať deťom priestory pre hry a zábavu na kvalitatívne vyššej úrovni. Priestor ihriska ohraničuje porast borovice, brezy a javorov. Situovanie drevín nevytvára tieň.

Po pravej strane toku pri bytovom dome čp.45 je detské ihrisko určené pre kategóriu detí do šesť rokov s pieskoviskom a prielezkou. Ihrisko je doplnené lavičkami.

Prechodom cez mostík nad potokom nadväzujú trávnikové plochy sídliska ulice Družba s solitérami smrekov, briez, borovic. Prechodom cez ul. Družby prechádza lokalita zelene do podoby lesného porastu.

Porasty a trávnikové plochy vďaka hydrologickým pomerom lokality sú na veľmi dobrej kvalitatívnej úrovni. Súčet jednotlivých malých parkových plôch dosahuje 1,8402 ha.

Porasty :

Listnaté dreviny: brest väzový (*Ulmus glabra*), vrbá krehká (*Salix fragilis*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), hruška planá (*Pyrus pyraeaster*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), vrbá rakytová (*Salix caprea*), orech čierny (*Juglans regia*), višňa krovitá (*Prunus fruticosa*), gledičia trojtrňová (*Gleditsia triacanthos*), vrbá krehká (*Salix fragilis*), agát biely (*Robinia pseudoacacia*), hloh krivokališný (*Crataegus laevigata*), topol kanadský (*Populus canadensis*), topol osikový (*Populus tremula*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), breza previsnutá

(*Betula pendula*), javor mliečny (*Acer platanoides*), javor poľný (*Acer campestre*).

Ihličnaté dreviny: smrek pichľavý (*Picea pungens*), borovica hladká (*Pinus strobus*), dúglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), borovica čierna (*Pinus nigra*),

Malá parková plocha s odpočívadlom, ul. Družby (47)

Parková plocha s významom odpočinkovej plochy situovanej medzi ulicou Družba a Okružnou ulicou o výmere 0,3493 ha. Odpočinková plocha má oválny tvar, uprostred s pieskoviskom a niektorými detskými typovými atrakciami a radom nezatienených parkových lavíc. Okraje odpočinkovej plochy tvoria výsadby borovíc, smrekov a borievky.

Porasty:

Listnaté dreviny: breza previsnutá (*Betula pendula*), hloh jednosemenný (*Crateagus monogyna*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), baza čierna (*Sambucus nigra*), skalník obyčajný (*Cotoneaster intergerrimus*), ruža šípová (*Rosa canina*), imelovník biely (*Symphoricarpos albus*), tavoloňník van Houtteho (*Spiraea van Houttei*), bezťvarovec fruticososa (*Amorpha fruticosa*).

Ihličnaté dreviny: borovica čierna (*Pinus nigra*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), borievka čínska (*Juniperus chinensis* Hetzi).

Malá parková plocha Okružná u. (vnútroblok) (48)

Vnútroblokovaná zeleň o výmere 0,2240 ha.

Porasty:

Listnaté dreviny: javor horský (*Acer pseudoplatanus*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), vrbka krehká (*Salix fragilis*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), slivka čerešňoplodá (*Prunus cerasifera atropurpurea*), čerešňa vtáčia (*Prunus avium*), gledíčia trpojtŕňová (*Gleditsia triacanthos*), hloh obyčajný (*Crateagus laevigata*), jablň domáca (*Malus domestica*), javor poľný (*Acer campestre*), čerešňa mahalebková (*Prunus cerasifera*), zlatovka previsnutá (*Forsythia suspensa*), pajazmin vencový (*Philadelphus coronarius*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), agát biely (*Robinia pseudoacacia*), baza čierna (*Sambucus nigra*), zemolez tatársky (*Lonicera tatarica*), tavoloňník van houtteho (*Spiraea van Houttei*), drieň krvavý (*Swida sanguinea*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*).

Ihličnaté dreviny: smrek pichľavý (*Picea pungens*), smrek obyčajný (*Picea abies*).

Malá parková plocha , Okružná ul. (okolie kostola) (12 A)

Plochy bezprostredného okolia kostola sv. Michala Archanjela sú po stránke sadovníckej nedokončené. V porastoch stromovej etáže sú zastúpené skupiny borovíc, smrekov a brezy. Krikové etáže tvoria výsadby borievky. Medzi penziónom a domom čp. 2 je vytvorená zaujímavá kvetinová úprava predzáhradky tu bývajúcich obyvateľov. Plochy nie sú vybavené dostatočným počtom parkových lavíc. Výmera dosahuje 0,7101 ha.

Porasty:

Listnaté dreviny: vrbka krehká (*Salix fragilis*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), breza previsnutá (*Betula pendula*), slivka čerešňoplodá (*Prunus cerasifera Antropurpurea*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*), baza čierna (*Sambucus nigra*), kalina siripútková (*Viburnum lantana*), pajazmín vencový (*Philadelphus coronarius*), trnka obyčajná (*Prunus spinosa*), skalník diesov (*Cotoneaster dielsianus*)

Ihličnaté dreviny: borovica horská (*Pinus mugo*), smrekovec opadavý (*Larix decidua*), borovica čierna (*Pinus nigra*), smrek obyčajný (*Picea abies*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), borovica hladká (*Pinus strobus*), borievka čínska (*Juniperus chinensis* Hetzi),)

Urbanizovaný obvod 23 (Podlavice - Skubín)

Malá parková plocha s detským ihriskom, Limbová ul (58)

Parková plocha s významom odpočinkovej plochy s detskými zariadeniami situovanej v sídlisko medzi ulicami Limbová a Gaštanová s výmerou 0,1987 ha.

Detské ihriská a ostatné zariadenia pre deti sú v kategóriách:

- detských pieskovísk, najčastejšie 400/400 cm s dreveným rámom alebo betónové v niekoľkých variantoch s rôzne rozptylovou plochou
- detských zariadení v podobe rôznych typových prielezok, kolotočov, hojdačiek, šmykľaviek z umelohmotových materiálov
- ihrisko pre loptové hry s betónovým povrchom.

V trávnikových plochách sú zabudované prašiaky a sušiaky.

Porasty :

Listnaté dreviny: jaseň mannový (*Fraxinus ornus*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*), breza previsnutá (*Betula pendula*), brest horský (*Ulmus glabra*), vŕba krehká (*Salix fragilis*), jablň domáca (*Malus domestica*), slivka domáca (*Prunus domestica*), vŕba matsudova (*Salix matsudana*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), dub zimný (*Quercus petraea*), hlošina úzkolistá (*Elaeagnus angustifolia*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), buk lesný (*Fagus sylvatica*), kalina siripútková (*Viburnum lantana*), baza čierna (*Sambucus nigra*), mahónia cezminolistá (*Mahonia aquifolium*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*), tavoloňník van Houtteho (*Spirea van Houttei*), zlatovka prostredná (*Forsythia intermedia*), hlohyňa šarlátová (*Pyracantha coccinea*), vtáci zob vajcovolistý (*Ligustrum ovalifolium*), nátržník krovitý (*Potentilla fruticosa*), ruža šípová (*Rosa canina*), imelovník biely (*Symphoricarpos albus*), skalník mnohokvetý (*Cotoneaster multiflorus*), sklaník Dieslov (*Cotoneaster Dielsianus*), dráč Thunbergov (*Berberis Thunbergii Atropurpurea*), trojpuk vznešený (*Deutzia magnifica*), vajgelia ružová (*Weigela florida*).

Ihličnaté dreviny: smrek obyčajný (*Picea abies*), tis obyčajný (*Taxus baccata*), smrek pichľavý (*Picea pungens Glauca*), borovica čierna (*Pinus nigra*), smrekovec opadavý (*Larix decidua*), jedľa biela (*Abies alba*), cyprušteľ Lawsonov (*Chamaecyparis lawsoniana*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), duglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*), smrek omorikový (*Picea omorika*), borievka čínska (*Juniperus chinensis Hetzi*), vavrínovec lekárske (*Prunus laurocerasus*), borievka netatová (*Juniperus sabina*).

Malá parková plocha s ihriskami, Javorová ul. (59)

Parková plocha s nedávno realizovanými výsadbami javorov nachádza sa medzi Javorovou a Gaštanovou ulicou. Plochy trávnikov sú osadené veľmi skromným vybavením preliezok a betónovou plochou ihriska pre loptové hry. Riešenie chodníkov vyžaduje vyvarovať sa schematizmu a „pôdorysného dekorativizmu“. Život na sídlisku nebehá po zalomených cestách. V tomto prípade by bol iste na mieste aspoň „pokús“ o oddelenie ihriska dobudovať chodníkmi tak, ako si ich vyriešili občania sídliska. Výmera plôch zelene je 0,2925 ha.

Porasty:

Listnaté dreviny: slivka čerešňoplodá (*Prunus cerasifera Atropurpurea*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), tavoloňník van Houtteho (*Spirea van Houttei*), tavoloňník bumaldový (*Spirea bumalda*), skalník Dieslov (*Cotoneaster Dielsianus*).

Urbanizovaný obvod 48 (Rudlová II)

Malá parková plocha s ihriskami, Kráľovohol'ská ul. (61)

Parková plocha na okraji sídliska (61A) vyčlenená ulicou Magurská a komplexom školských zariadení. Parkové plochy sú realizované v podobe odpočinkovej plochy s porastom briez, borovic

a ihriskom pre mládež kategórií do 6 a nad 6 rokov. Tomu zodpovedá aj vybavenosť v podobe preliezok, hojdačiek a betónového ihriska pre loptové hry. Od školských objektov je ihrisko oddelené chodníkom, pozdĺž ktorého sú situované parkové lavice. Oddiel detských zariadení pre najmenších je situovaný do susedstva plôch pre parkovanie vozidiel, čo samo o sebe znižuje kvalitu hodnoteného priestoru.

Parkové plochy na Kráľovohoľskej ulici sú situované na príkrych svahoch (61B) nad Karpatskou ulicou, ktoré sa rozširujú pred bytovým domom čp.1-6 do rovinatej polohy o šírke až 20 m. Na tejto ploche sa nachádza zatravnené detské ihrisko s neudržiavanými detskými zariadeniami a bez parkových lavíc. Lokalita parkovej plochy poskytuje neobvyčajne pekný výhľad na mesto. Tento cenný kompozičný prvok môže byť narušený neuvážanými výsadbami.

Výmery zelene dosahuje objekt 61 A 0,6549 ha a objekt 61 B 0,5279 ha.

Porasty:

Listnaté dreviny: vŕba rakytová (*Salix caprea*), breza previsnutá (*Betula pendula*), orech kráľovský (*Juglans regia*), magnólia Soulangova (*Magnolia Soulangiana*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), hlošina úzkolistá (*Elaeagnus angustifolia*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*), čerešňa pilkatá (*Prunus serrulata kanzan*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), javor červený (*Acer rubrum columnare*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), javor kalinolistý (*Acer opalus*), tavelník bumaldový (*Spirea bumalda*), orgován obyčajný (*Syringa vulgaris*), tavelník van Houtteho (*Spirea van Houttei*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), svib krvavý (*Swida sanguinea*), sumach páľový (*Rhus typhina*),

Ihličnaté dreviny: borovica lesná (*Pinus sylvestris*), smrek pichľavý (*Picea pungens Glauca*), borievka netatová (*Juniperus sabina*), borievka čínska (*Juniperus chinensis*), borievka šupinatá (*Juniperus squamata*).

Malá parková plocha pri pošte, Rudohorská ul. (62)

Malá, tvarovo nepriaznivá a devastáciou sústavne ohrozovaná plocha takmer bez výsadby drevín. Plochy je nutné urýchlene zahustene osadiť, zvýšením okrajov zmeniť na kvetník, ktorý bude osadený trvalou zeleňou. Výmera plochy 0,0616 ha.

Porasty:

Listnaté dreviny: agát biely (*Robinia pseudoacacia*), zlatovka previsnutá (*Forsythia intermedia*), tavelník van Houtteho (*Spirea van Houttei*), tavelník bumaldový (*Spirea bumalda*).

Ihličnaté dreviny: borovica čierna (*Pinus nigra*), borievka natátová (*Juniperus sabina*), borievka šupinatá (*Juniperus squamata Blue star*).

Urbanizovaný obvod 05 (Sásová I)

Malá parková plocha s ihriskami, Ďumbierska ul. (60)

Len z časti oploštená, malá parková plocha na sídlisku v tvare trojuholníka medzi silno frekventovanou Ďumbierskou a Beskydskou ulicou o výmere 0,1177 ha. Ide sa o detské ihrisko pre deti kategórie do 6 rokov s atrakciami ako sú typizované prielezkové, hojdačky a parkové lavice. Ihrisko nemá zabudované pieskovisko a nahrádza ho iba kopa piesku. Rozbitú časť oploštenia zo strany Ďumbierskej ulice je potrebné opraviť.

Porasty:

Listnaté dreviny: javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*), breza previsnutá (*Betula pendula*), moruša biela (*Morus alba*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor cukrový (*Acer saccharinum*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), vŕba biela (*Salix alba*), zlatovka prostredná (*Forsythia intermedia*), karagana stromovitá (*Caragana arborescens*), vtáci zob vajcovolistý (*Ligustrum ovalifolium*), tavelník van Houtteho (*Spirea van Houttei*), tamariška štvortýčinková (*Tamarix tetrandra*).

Ihličnaté dreviny: smrek lichľavý (*Picea pungens glauca*), borovica čierna (*Pinus nigra*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), borovica horská (*Pinus mugo*), duglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*), borievka čínska (*Juniperus chinensis Hetzi*).

Urbanizovaný obvod 05 (Sásová II)

Malá parková plocha s ihriskami, Sitnianska ul. (63)

Parková plocha okrskového významu s detskými zariadeniami pre deti od 4 do 15 rokov: hojdačky, šmykľavky, plošiny, rebriny, lanovka, detské pieskoviská. Usporiadanie vegetácia je ovplyvnené koncentráciou detských atrakcií, preto dreviny sú rozmiestnené po okraji ihriska.

Celkový výmera dosahuje 0,6943 ha.

Porasty:

Listnaté dreviny: lipa malolistá (*Tilia cordata*), breza previsnutá (*Betula pendula*), javor cukrový (*Acer saccharinum*), jablň domáca (*Malus domestica*), javor horský (*Acer psudoplatanus*), zlatovka prostredná (*Forsythia intermedia*), tavelník manziessov (*Spirea menziessi*), tavelník van Houtteho (*Spirea van Houttei*), tavelník bumaldový (*Spirea bumalda*), skalník rozkladitý (*Cotoneaster divaricatus*), dráč thunbergov (*Berberis thunbergii*), svíb biely (*Swida alba*), ruža šípová (*Rosa canina*),

Ihličnaté dreviny: borovica lesná (*Pinus sylvestris*), borovica čierna (*Pinus nigra*), borievka čínska (*Juniperus chinensis Hetzi*),

Tabuľka Bilancia výmer malých parkových plôch – MČ BB

MČ/ÚO	Názov	Výmera (ha)	Poznámka
1/ ÚO 1 Banská Bystrica HJ	MPP Námestie SNP	0,1241	VP 16/C
1/ ÚO 1 Banská Bystrica HJ	MPP Moysesovo námestie	0,1238	VP 17/C
1/ ÚO 1 Banská Bystrica HJ	MPP Námestie Slobody	0,5797	VP 18/ C
1/ ÚO 1 Banská Bystrica HJ	MPP pred Mestským úradom	0,1376	VP 20/D
1/ ÚO 1 Banská Bystrica HJ	MPP pri fontáne, Horná ul.	0,0725	VP 23/D
1/ ÚO 1 Banská Bystrica HJ	MPP pri fontáne, Národná ul.	0,0985	VP 26/D
1/ ÚO 1 Banská Bystrica HJ	MPP pri hodinách, Národná ul.	0,0801	VP 27/D
1/ ÚO 1 Banská Bystrica HJ	MPP, Národná ul.	0,1733	VP 28/D
1/ ÚO 1 Banská Bystrica HJ	MPP pri fontáne, Rázusova ul.	0,0412	VP 29/D
1/ ÚO 03 Mesto Sever	MPP Matušková ul.,	0,2117	VP 32/F
1/ ÚO 03 Mesto Sever	MPP Karlovo I - ul. Ľ Ondrejova	0,1731	VP 33/F
1/ ÚO 03 Mesto Sever	MPP Karlovo II – ul. Ľ Ondrejovova	0,1098	VP 34/F
1/ ÚO 03 Mesto Sever	MPP Severná ul.	1,4310	VP 9/B
1/ ÚO 04 Rudlovský potok	MPP Cesta k nemocnici	0,1748	VP 21/B
1/ ÚO 12 Uhlisko	MPP Golianova ul.	0,1602	VP 22 D
1/ ÚO 12 Uhlisko	MPP Hronské predmestie	0,1989	VP 25 D
1/ ÚO 13 Smrečina	MPP podchod na nábr. Hrona	0,6459	VP 24/B
1/ ÚO 20 Stará Fončorda	MPP medzi ul.Švermova a štadiomom	1,3161	VP 30 D
1/ ÚO 20 Stará Fončorda	MPP Jilemnického ul. (vnútroblok) I.	0,2777	VP 35/D
1/ ÚO 20 Stará Fončorda	MPP Jilemnického ul, detské ihr.II,	0,2260	VP 37/F
1/ ÚO 20 Stará Fončorda	MPP Jilemnického ul, detské ihr.III.	0,3444	VP 38/F
1/ ÚO 21 Štiavničky	MPP Medokýš	0,6206	VP 31/ E
1/ ÚO 21 Štiavničky	MPP lokalita Belvédér	bez hodnotenia	VP 14 B
Spolu		8,3210	

Tabuľka : Bilancia výmer malých parkových plôch – MČ Radvaň

MČ/ÚO	Názov	Výmera (ha)	Poznámka
9/ ÚO 25 Fončorda – Internátna	MPP pri bytovom dome.- Zelená ul.	0,1075	VP 40/F
9/ ÚO 25 Fončorda – Internátna	MPP s detským ihrisko, Slnečná ul.	0,1569	VP 42/F
9/ ÚO 25 Fončorda - Internátna	MPP, Nová ulica	0,1228	VP 43/F
9/ ÚO 25 Fončorda - Internátna	MPP Internátna – Tulska	0,3805	VP 46/F
9/ ÚO 50 Fončorda - Mládež.	MPP s odpočívadlom, ul. Družby (47)	0,3493	VP 47/F
9/ ÚO 50 Fončorda – Mládež.	MPP Okružná u. (vnútroblok) (48)	0,2240	VP 48/F
9/ ÚO 50 Fončorda- Mládež.	MPP Okružná ul. pri kostole	0,7101	VP 12A
9/ ÚO 19 Radvaň	MPP pozdĺž potoka Uduhá	1,8451	VP 49/F
9/ ÚO 19 Radvaň	MPP s ihriskami I, Poľná ul.	0,1803	VP 55/F
9/ ÚO 19 Radvaň	MPP s ihriskami II. Poľná ul.	0,0519	VP 56/F
9/ ÚO 19 Radvaň	MPP s ihriskom, Radvanská ul.	0,1169	VP 57/F
9/ ÚO 26 Fončorda – Tulska	MPP pri ZŠ Moskovská ul.(50)	0,1620	VP 50/F
9/ ÚO 26 Fončorda – Tulska	MPP s detským ihriskom, Tulska ul.	0,4998	VP 51/F
9/ ÚO 26 Fončorda – Tulska	MPP pri MŠ Tulska ul.(53)	0,4187	VP 53/F
09/ ÚO 26 Fončorda – Tulska	MPP medzi MŠ – Tulska	0,9857	VP 52/F
9/ ÚO 26 Fončorda – Tulska	MPP Tulska ul. . Moskovská ul. (54)	0,5871	VP 54/F
Spolu		6,8986	

Tabuľka : Bilancia výmer malých parkových plôch – MČ Podlavice

MČ/ÚO	Názov	Výmera (ha)	Poznámka
8/ ÚO 23 Podlavice – Skubín	MPP s detským ihriskom, Limbová ul.	0,1987	VP 58/F
8/ ÚO 23 Podlavice – Skubín	MPP s ihriskami, Javorová ul.	0,2925	VP 59/F
Spolu		0,4912	

Tabuľka : Bilancia výmer malých parkových plôch – MČ Rudlová

MČ/ÚO	Názov	Výmera (ha)	Poznámka
11/ ÚO 48 Rudlová II	MPP s ihriskami, Kráľovohorská ul.	0,6549	VP 61A/F
11/ÚO 48 Rudlová II	MPP , Kráľovohorská ul.	0,5279,	VP 61B /F
11/ ÚO 48 Rudlová II	MPP pri pošte, Rudohorská ul.	0,0616	VP 62/F
Spolu		1,2444	

Tabuľka : Bilancia výmer malých parkových plôch – MČ Sásová

MČ/ÚO	Názov	Výmera (ha)	Poznámka
12/ ÚO 05 Sásová I	MPP s detským ihriskom, Ďumbierska ul.	0,1177	VP 60/F
12/ÚO 49 Sásová II	MPP s detským ihriskom, Sitnianská ul.	0,6943	VP 63/F
Spolu		0,8120	

Poznámka v tabuľke obsahuje poradové číslo v zozname dokumentácie Významných plôch zelene na území mesta Banská Bystrica, prijatých Uznesením mesta dňa pod č.....

6.3. Sídľisková zeleň

Sídľisková zeleň je sadovnícky upravená plocha vo vnútri sústredenej staršej alebo novej bytovej zástavby, tesne na ňu nadväzujúcu, s určením k využívaniu obyvateľmi sídliska. Pri tomto názve je potrebné rozlišovať vlastnú sídľiskovú zeleň od zelene iného druhu, ako napr. parky, zeleň pri školách a pod., ktoré sa evidujú samostatne. Sídľisková zeleň je niekedy označovaná tiež ako zeleň vnútrobloková, zeleň obytných súborov, zeleň bytových domov alebo medziblokové plochy zelene. Jednotlivé urbanistické obvody mesta majú rozdielnu skladbu bytového fondu. Sídľiskovú zeleň sme z tohto dôvodu tematicky rozdelili na zeleň obytných súborov (bytových domov) a zeleň vnútroblokov.

Zeleň obytných súborov Pod pojem zeleň v nových obytných súboroch (tzv.-sídľiskách) boli zahrňované takmer všetky voľné plochy. Bola to výmera plôch po odpočtu výmery: zastavaných plôch, plôch komunikácií nadsídľiskového a sídľiskového významu, plôch parkovísk, plôch hospodárskych zariadení, odpočívadiel a športovísk.

Zeleň vnútroblokov tvoria sadovnícky a architektonicky upravené plochy vo vnútri sústredenej bytovej zástavby, ktorá je úplne alebo z väčšej časti touto výstavbou obklopená a je využívaná predovšetkým obyvateľmi príslušných bytových domov. Z hľadiska funkcie sa jedná o zeleň obytnú (vonkajšie obytné prostredie), a to určuje základné funkčné členenie, vybavenie a výtvarné aspekty jej tvorby. Pre takto upravené plochy sa niekedy používa aj termín obytný vnútroblok.

6.3.1. Rozbory zelene obytných súborov

Jedným z cieľov generelu zelene je získanie komplexného obrazu súčasného stavu zelene v nových obytných súboroch.

Pri hodnotení sídľiskovej zelene sme uplatnili metodiku č. 6/2008-850 Výskumného ústavu Silva Taroucy pre krajinu a okrasné záhradníctvo, Průhonice u Prahy, ČR, - Metodika regenerácie obytného vnútrobloku, Eva Sojková a Zdenek Kiesenbauer, 2008.

Z prvkov rozšíreného obytného priestoru boli hodnotené formou terénneho prieskumu.

a./ štruktúra plôch zelene a ich súčasný stav, porovnanie projektových a stávajúcich výsadiel zelene v sídlisku,

b./ plochy a funkcie rozšíreného obytného priestoru, sledovanie plôch určených pre funkcie spojené s údržbou a upratovaním bytov, odstraňovanie odpadkov, státie a parkovanie vozidiel, priestory záujmovej a rekreačnej činnosti, obytná zeleň,

c./ druhové zloženie porastov drevín,

d./ prieskum širších vzťahov (technická obsluha, dopravné vybavenie).

6.3.1.1 Štruktúra plôch zelene

Pod pojmom sídľisková zeleň boli v nových obytných súboroch (tzv. sídľiskách) zahrňované takmer všetky voľné plochy. Bola to výmera plôch po odčítaní výmery: zastavených plôch, plôch komunikácií nadsídľiskového a sídľiskového významu, plôch parkovísk, plôch hospodárskych zariadení, odpočívadiel a športovísk pre mládež a dospelých. Veľkosť tohto podielu bola závislá od

charakteru zástavby sídliska, urbanistickej koncepcie, technicko-hospodárskych ukazovateľov, typu zástavby technológie výstavby, dopravná - prevádzkového a inžinierskeho riešenia, rajonizácia funkčných zón obytného súboru a spoločensko-politického zreteľa.

V sídliskách Banskej Bystrice sme zistili značnú variabilitu štruktúry voľných plôch, Podiel v percentách sa pohyboval od 35 % až do 56 %. Samozrejme tomu zodpovedala v dobe, kedy sa sídliská budovali aj sústava štandardov, normatívov a technicko - hospodárskych ukazovateľov. Tak napríklad pre bytovú výstavbu do roku 1980 boli v dodávateľskej výstavbe ukazovatele verejnej zelene na 1 byt v m² nasledujúce:

Obytný súbor	Výmera m ² verejnej zelene na 1 byt o podľa výšky zástavby
1 000 – 2 000 obyvateľov	45,3 – 36,2
2 000 – 5 000 obyvateľov	56,3 – 41,0
5 000 – 10 000 obyvateľov	60,3 – 42,1

Makroštruktúra plôch zelene v obytnom okrsku bola vytváraná organizáciou voľných plôch, to znamená charakterom zástavby a jej doplnujúcej prevádzkovej schémy, hospodárskych zariadení, športovísk, parkovísk a odstavných pásov atď.

Ako už bolo povedané, plochy zelene sídlisk sú v podstate plochy, ktoré ostali po odčítaní ostatných plôch. Zeleň bola teda v podstate jediným pasívne tvoreným prvkom obytného súboru, ktorého rozloha bola uvažovaná ako zbytková.

Z uvedeného je zrejmé, že sídliskovej zeleni dodať pomyslené funkcie a kompozíciu, úlohy bioklimatické, obytné, spoločenské, hygienické a ďalšie funkcie, bolo neobyčajne zložitá.

Súčasťou prieskumov malo byť aj vyhodnotenie projektových riešení zelene vybraných obytných súborov. Dôvodom tejto časti bolo zistiť typické projektové nedostatky, ktoré sa prejavujú v rôznom stupni realizácie, využívania a údržby sadových úprav a na druhej strane zistiť, ktoré projektové riešenia predstavujú trvalú hodnotu. Žiaľ, túto úlohu sme nemohli splniť z dôvodov, že neboli k dispozícii (okrem mestského parku) žiadne projektové dokumentácie zelene mesta.

6.3.1.2 Plochy a funkcie rozšíreného obytného priestoru

Z prvkov rozšíreného obytného priestoru bola sústredená pozornosť venovaná vonkajšiemu príslušenstvu obytných domov. Boli vytvorené záujmové okruhy, u ktorých bol zisťovaný súčasný stav, ich vzťah k plochám zelene a v závislosti na tom stanovené hlavné problémy.

Odstraňovanie domového odpadu

Patrí k najčastejším príčinám devastácie zelene, komplikovaniu podmienok jej údržby, zhoršovanie vzhľadu a hygieny prostredia. Systémy popolníc vystriedal systém kontajnerových vozíkov.

Z hľadiska plôch zelene sú problémom:

- devastácie vznikajúce krátenia dochádzkovej vzdialenosti, pri manipulácii s vozíkmi, divokými skládkami z dôvodov nevhodnej lokalizácie stanovišť,
- kapacita stanovišť je v meste poddimenzovaná, táto okolnosť je spôsobená prechodom na nové typy nádob a vozíkov, zahusťovanie obytnej zástavby a nerešpektovanie diferencovaných potrieb jednotlivých častí obytných okrskov, zvýšenie požiadavky v obytných súboroch naväzujúcich na obslužné centrá,
- stanovišťa sú buď stabilné alebo voľné. V podstate ide o ukladanie odpadu do voľne umiestnených vozíkov. „Staršie poňatie“ stabilných boxov sleduje ich hustejšia sieť a menšia vzdialenosť. „Novšie poňatie“, znižuje ich počet a zväčšuje vzdialenosť. Stabilné stanovišťa sú vo väčšine prípadov na úrovni terénu. Umiestnenie stabilných stanovišť je

- najčastejšie v plochách zelene s prístupovými chodníkmi pre obyvateľov a obsluhu alebo sú umiestnené priamo na vozovke, teda v bezprostrednej návaznosti na obslužnú komunikáciu,
- výtvarné riešenie - najčastejšie nekryté boxy z rôzneho typu materiálov (murivo, kovové konštrukcie a oplechovanie). Rôzna výška, farebnosť, materiálová rozmanitosť a niekedy veľká nápadnosť v snahe zakryť skutočné funkcie. Umiestnenie a vzhľad stabilných boxov nespĺňa v meste minimálne výtvarné požiadavky,
 - nekoordinovanosť projektového riešenia s možnosťami a požiadavkami čistenia mesta, parkovania motorových vozidiel, hygienickými požiadavkami a technickoorganizačnými možnosťami odvozov odpadkov.

Funkcie spojené s upratovaním a údržbou bytu

Predmetom nášho záujmu boli plochy pre sušenie bielizne a prašiakov.

Súčasná rozloha plôch pre sušenie bielizne je veľmi nerovnomerná v jednotlivých obytných súboroch mesta. Hoci časť obyvateľstva suší bielizeň doma, časť obyvateľstva suší bielizeň vonku, čo je viditeľné v jednotlivých sídliskách. Existuje priamy vzťah medzi miestom sušenie bielizne, podlažím alebo balkónom bytu. So zvyšujúcim sa podlažím zástavby klesá podiel využívania zariadenia pre sušenie bielizne. Častým javom je umiestnenie sušiacikov do bezprostrednej blízkosti parkovísk alebo odpadových boxov.

Prašiaky kobercov sú väčšinou umiestnené v čelách obytných domov alebo popri odpadových boxoch. Menej často sú umiestnené v zeleni. Povrch prašiakov je bezprašný. Ich využitie je sporadické. Často sú využívané ako parkoviská motocyklov, alebo hry pre deti.

Garážovanie, státie a parkovanie osobných automobilov

Riešenie vozového parku, vrátane dopravy v kľude má pre sídliskovú zeleň zásadný význam. Limituje predpoklady obytnosti voľných plôch v situácii, kedy je garážovanie stotožnené s parkovaním vozidiel. Dochádza k legálnemu a nelegálnemu záberu plôch zelene pre účely parkovania vozidiel a k znehodnocovaniu rozšíreného obytného priestoru sprievodnými vplyvmi: hlučnosť, prašnosť, výfukové plyny, únik pohonných hmôt a olejov, znemožnenie upratovania vozoviek, zimný posyp soľou, devastácia v dôsledku nedoriešených prevádzkových vzťahov (prechádzanie vozidiel cez zeleň, komplikácie pre chodcov a otázky bezpečnosti).

Z hľadiska plôch zelene a jej obytnosti sa jedná hlavne o lokalizáciu odstavných a parkovacích plôch, prevádzkové a technické riešenie, kapacita. Spôsob parkovania vozidiel patrí k najčastejším dôvodom nespokojnosti obyvateľov.

Vytváranie pochybného štandardu parkovania (garážovania) pod oknami bytov, padá plne na vrub súdobého urbanizmu.

Z hľadiska plôch zelene sú problémom:

- devastácie zelene vyplývajúcej z nedoriešených prevádzkových vzťahov: byt-parkovisko, parkovanie priamo v plochách zelene na chodníkoch,
- devastácia zelene v dôsledku emisií motorov, unikania olejov, zimného solenia vozoviek,
- zníženie rekreačnej hodnoty naväzujúcich plôch zelene a detských zariadení, hlučnosť, čistota prostredia, bezpečnosť detí, zhoršovanie podmienok pre čistenie vozoviek a chodníkov v obytnom priestore,
- komplikovanie pešieho pohybu,
- vytváranie úzkych pásov zelene, často drenážovaných, s kritickými stanovištnými podmienkami pre ujetie a vývoj okrasných rastlín a bez ohľadu na možnosť ich údržby,
- kladenie neprimeraných požiadaviek na zeleň z hľadiska funkčnej protihlukovej, protiprašnej a maskovacej účinnosti bez ohľadu na nesúlad medzi časovou pôsobnosťou zelene a okamžitou potrebou plnenia požadovaných funkcií
- znehodnotenie úrovne bývania v nižších podlažiach.

Detské ihriská a ostatné zariadenia pre deti

Plošná bilancia detských ihrísk a zariadení v nových obytných súboroch je veľmi variabilná a prevádzkovo problematická. V prieskume sme sledovali detské aktivity za účelom zistenia súčasnej potreby plôch pre deti, ich vybavenosť, technické prevedenie a organizačné začlenenie do rozšíreného obytného priestoru.

U detí predškolského veku (do 6 rokov) boli najčastejšie aktivity: hry na piesku, behanie, cvičenie obratnosti (skákanie, preliezanie apod.), jazda na kolobežke alebo bicykli, pasívne pozeranie, šmýkanie, v zime sánkovňa a lyžovanie.

U detí školského veku (od 6 do 15 rokov) boli najčastejšie aktivity: cvičenie obratnosti, behanie, skateboard, improvizovaný hokej, ostatné loptové hry, futbal, rozhovory, jazda na bicykli.

U mládeže (od 15 do 19 rokov) boli najčastejšie aktivity futbal a improvizovaný hokej, rozhovory, fajčenie, skateboard, pasívne pozeranie.

Z hľadiska typov a početnosti aktivít sa javia na ihriskách tieto problémy:

- vysoký podiel aktivít s relatívne veľkými plošnými nárokmi,
- vysoký podiel rušivých aktivít,
- nedostatočná možnosť celoročného využitia plôch,
- nedostatočná funkčná kategorizácia plôch,
- veľký podiel aktivít pasívnych (pozeranie, fajčenie),
- malá alebo žiadna intimita pre hry,
- absencia hracích potrieb (lopty, siete, figúrky, kocky, kamene),
- obľuba aktivít v nedefinovateľnom priestore (hra na schovávačku, na naháňačku, jazda na bicykli, jazda na kolobežke a pod),
- nedostatok parkových lavíc s tienením stromov,
- úplná absencia pitných fontán.

V niektorých typoch zástavby (napríklad bytové domy na ulici Tulská, Mládežnícka, Javornícka, Krivánska, bytové domy pod Skuteckého ulicou, Švermova atd.) sme zistili vysoký podiel takmer trvalo, alebo veľmi často zatienených voľných plôch a to aj v denných časových obdobiach, kedy sú plochy najviac využívané.

Rozbor svetelných podmienok vo vybraných obytných okrskoch banskobystričských sídlisk ukazuje, že tieto môžu významne ovplyvňovať predpoklady funkčného využitia plôch. Zistili sme, že medziblokové plochy sú vystavené slnečnému svitu veľmi nerovnomerne.

Od roku 2006 vykonáva SOI SR periodicky kontrolu bezpečnosti zariadení detských ihrísk v Slovenskej republike. Predmetom kontroly sú zariadenia detských ihrísk (napr. šmyklávky, kolotoče, lanovky, hojdačky, kývavé zariadenia, priestorové siete a iné) kombinované zariadenia navrhované, inštalované alebo používané na detských ihriskách.

Kontrola SOI SR v roku 2009 na detských zariadeniach bola zameraná:

1.) z hľadiska dodržania technologických postupov v procese ich výroby, bezpečného konštrukčného vyhotovenia:

Najčastejšie zistené nedostatky: chýbajúce zabezpečenie proti pádu pri kombinovaných šmykl'avkách (výška pádu > 1m), nevyhovujúce otvory reťazí, miesta na zachytenie chodidla alebo nohy, nedodržaná vzdialenosť medzi závesmi hojdačiek, medzi sedadlami hojdačky a medzi sedadlom a nosnou konštrukciou hojdačky, sedadlá v kolíske kombinované v jednom poli s plochými sedadlami, nedodržaný priemer lana, chýbajúce parapety a zábradlia.

Príklad Detské ihrisko Sitnianska ulica, MČ Sásová: Detské ihrisko ľahko prístupné pre deti mladšie ako 36 mesiacov. Takéto zariadenia musia mať parapet, ak je základná rovina viac ako 600 mm nad úrovňou hry. Na schodoch a ani na prístupových rampách sa parapet nenachádzal. Na ihrisku sa nachádza aj lanovka. Pojazdná mačka bola za sedlom spojená reťazou s rozmermi otvorov 9x11 mm, pričom reťaze pre ihriská musia mať v každom smere maximálny otvor 8,6 mm. Súčasťou zariadenia boli aj pohyblivé časti, u ktorých bolo vizuálnou kontrolou zistené mechanické poškodenie v dôsledku používania.

2.) z hľadiska inštalácie detských zariadení:

Do tejto kategórie sú zaradené nedostatky ako vyčnievajúce základy, do ktorých sú zariadenia osadené, nedodržané rozmery priestoru na pád, nedodržané dopadové plochy pri šmykl'avkách, nevhodne skonštruované základy, kovové vyčnievajúce časti z betónu atď.

Tieto nedostatky súvisia neoddeliteľne s bezpečnosťou zariadení, pretože dokážu okolie inak bezpečných zariadení zmeniť na miesto, kde deťom hrozí poranenie.

3.) z hľadiska údržby a správy zariadení:

Do tejto kategórie sú zaradené rizikové prvky spôsobené opotrebovaním, vandalizmom, vplyvmi počasia, chýbajúce časti zariadenia, vytrčajúce klince a skrutky, smeti, sklo, neodbornými opravami, teda prvkom vyplývajúcich zo zlej alebo nesprávnej údržby.

Okrem iného kontroly SOI potvrdzujú hlbokú neznalosť existujúcej legislatívy, vrátane požiadaviek na bezpečnosť zariadení uvedených v platnej harmonizovanej norme STN EN 1176-1.

V roku 2006 vykonala SOI v spolupráci s príslušnými RÚVZ kontrolu pieskovísk v SR. Celkovo bolo odobratých 436 vzoriek piesku, z ktorých požiadavkám NV SR č. 313/2006 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na telovýchovné zariadenia a o náležitostiach ich prevádzkového poriadku nevyhovovalo 233 vzoriek, čo predstavuje 53,4 %. Z dôvodov prítomnosti termotolerantných koliformných baktérií a fekálnych streptokokov nevyhovelo 210 vzoriek (48,2%). V niektorých prípadoch boli izolované aj niektoré podmienené patogénne mikroorganizmy (Pseudomonas aeruginosa, Citrobacter species, Enterobacter a Enterokoky). Prítomnosť Salmonel bola zistená v 3 prípadoch. Nález vajčiek helmintov (najmä Toxocara spp., Ancylostoma spp., Ascaris spp., Toxascaris spp.) resp. iných vývojových štádií parazitov bol hlásený v 20 prípadoch v mestách SR.

Na území mesta Banská Bystrica nebola vykonaná kontrola príslušného RÚVZ.

Pre obytnú zeleň sú z hľadiska detských ihrísk zvlášť významné:

- lokalizácia detských ihrísk z hľadiska prístupnosti a dostupnosti (intenzita využitia, devastácia v príchodových trasách),
- technické prevedenie, nedostatočná povrchová úprava, nadväznosť okrajov na plochy zelene,
- rozmiestnenie a zabezpečenie zelene ako súčasť týchto zariadení na ochranu pred neprimeranou devastáciou,

- požiadavky na ochranu pred nepriaznivými vplyvmi hygienickými a mikroklimatickými,
- požiadavky pre údržbu, obsluhu a bežné opravy,
- lokalizácia ihrísk a detských zariadení z hľadiska „rekreačno obytnej“ vhodnosti (osvetlenie, poskytnutie tieňa, dopravné a prevádzkové strety, bezpečnosť),
- požiadavky poskytnutia celoročného programu,
- jednoduchá flexibilita jednotlivých prvkov i celého zariadenia v dôsledku vývoja vekovej skladby užívateľov
- problémy hlučnosti (hlavne u skateboardu a improvizovaného hokeja),
- problémy funkčnej hodnoty (úžitkovej a výtvarnej) detských ihrísk,
- potreba a nutnosť pravidelnej údržby a opráv detských ihrísk a zariadení.

Športové plochy pre mládež a dospelých

Väčšinou nie je v obytnom priestore dostatok miesta a vhodné prostredie pre vytvorenie týchto plôch. Podľa skúseností sídlisk väčších miest, tieto zariadenia nie sú využívané, alebo sú predmetom sporov (hlučnosť, generačné spory).

Športové plochy pre mládež sa vyskytujú napríklad na sídlisku Sásová: – Sitnianska ulica skateboard, tenisové ihrisko.

Ako najvhodnejšie sa ukazuje umiestniť športoviská pre mládež do jednoúčelových areálov a v prijateľnej vzdialenosti od obytných blokov. Z hľadiska zelene predstavuje lokalizácia týchto plôch v rozšírenom obytnom priestore devastáciu okrajovej, naväzujúcej zelene a celkom nepriaznivý vplyv na celkovú bilanciu plôch zelene.

Odpočinkové a kludové plochy

Tieto plochy majú mimoriadny význam a dôležitú funkciu. Sami o sebe vytvárajú „pocit domova“. Súčasný stav týchto plôch v sídliskovej zeleni mesta Banská Bystrica charakterizujem ako variabilný. Vo väčšine prípadov tvoria odpočívadla len stabilné lavice rozmiestnené bez zámeru a neposkytujú iný program okrem posedenia. Často sú odpočívadla súčasťou rušných prechodov a detských ihrísk. Okrem malej parkovej plochy v lokalite Medokýš nie sú v meste odpočívadla kryté. Z príčin neúspešných riešení môžeme charakterizovať tieto:

- malá intimita medziblokových plôch v sídlisku
- nedostatok plôch s vhodnou mikroklimou,
- malá kapacita odpočinkových plôch,
- nesprávna lokalizácia.

Obytná zeleň

Zeleň je najdôležitejším prvkom vybavenia parteru obytného priestoru. Z hľadiska metodických princípov delíme zeleň do týchto kategórií:

- obytná zeleň užšieho významu – predzáhradky a plochy s najužšou väzbou na obytný dom,
- obytná zeleň širšieho významu – plochy zelene dotvárajúce rozšírený obytný priestor a jeho funkcie,
- obytná zeleň zvláštneho významu – zeleň osobitného posolania, na príklad zeleň pri komunikáciách.

Obytnú zeleň sme hodnotili v dvoch polohách: jednak sme sledovali *veľkosť plôch* (členenie, štruktúra, veľkosť) a *obsah plôch* (vlastný vegetačný kryt, jeho usporiadanie a kvalita).

Plošnú štruktúru zelene sme z hľadiska pôvodného zadania, ale aj kapacitných dôvodov sledovali len v dvoch sídliskách. Zistili sme, že rozhodujúci podiel plôch zelene tvorí veľkostná kategória 100 až 500 m² (30-70%), naproti tomu predzáhradky dosahovali 26%.

Plochy predzáhradok sú vymedzené prístupovými cestami k obytným blokom. Ich najnižšie zastúpenie je u vežových domov. V obraze zelene sídliska sú problematickými plochami z hľadiska

funkčného využívania a výtvarného usporiadania. Sú v takmer celom rozsahu kontaktované inžinierskymi sieťami a v súčasnej dobe totálne devastované v súvislosti s vplyvom stavebnej činnosti - zateplovania bytov, teda stále ohrozené rekonštrukciou.

Predzáhradky predstavujú pre rastliny extrémne stanovištné podmienky. Sú to napríklad plytko zabetónované obrubníky, odvodnenie, nedostatok ornice, zbytky stavebnej sutí, vyžarovanie technických hmôt (sietí), zimné solenie, výfukové plyny, mechanické poškodenie, venčenie psov atd. Pre malé, tvarovo nepriaznivé a devastáciou stále ohrozené predzáhradky sa ponúka riešenie ich zahustenie osadiť a zvýšením okrajov zmeniť na kvetník s trvalou zeleňou.

Popri veľkosti jednotlivých plôch je dôležitým ukazovateľom tvar a terénny reliéf plôch.

Makroštruktúru veľkosti plôch dotvárajú aj ďalšie elementy, napríklad fyzické prekážky pri zvýšených obrubníkoch, technické svahy, oplotenia, zábradlia, inžinierske siete a pod. Tieto údaje sme nesledovali.

Uvedené poznatky a údaje si musí predovšetkým dodávateľ údržby zelene v jeho záujme sám analyzovať, pretože sú v priamej súvislosti so šírkou záberov, polomerom otáčania a pojazdovou rýchlosťou záhradnej mechanizácie.

6.3.1.3. Prieskum širších vzťahov

Technická obsluha.

Obmedzujúcim faktorom pre zeleň sa javí situovanie inžinierskych sietí. Trasovanie má rozhodujúci vplyv na štruktúru plôch zelene, na ich funkčné a kompozičné usporiadanie. Z hľadiska zelene je významná:

- koordinácia inžinierskych sietí s plochami zelene,
- riešenie problematiky životnosti, kolektoriácie, technológie správ a rekonštrukcií inžinierskych sietí,
- trasovanie sietí s ohľadom na celospoločenské záujmy,
- evidencia.

Špecifikáciu obmedzení a doporučené minimálne vzdialenosti zelene v metroch od vonkajšieho líca stavby alebo vedenia technických sietí do stredu dreviny približuje tabuľka.

Druh objektu		Kry	Jedn. stromy a skupiny		Rad stromov	Plošné výsadby	
			ihličnaté	listnaté		ihličnaté	listnaté
Vodovodné potrubie (1)	$\varnothing < 300$	X	1,5	1,5	3,0	3,0	3,0
	$\varnothing > 300$	X	2,5	2,5	3,0	3,0	3,0
Kanalizácia (2)		X	2,5	2,5	2,5	3,0	3,0
Odvod. základov		X	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Parovody (3)		0,75	1,5	1,5	1,5	3,0	3,0
Plyn		X	1,5	1,5	3,0	1,5	1,5
Elektrokáble všetkých druhov	≤ 1 m	X	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
	> 1 m	X	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Výškové stavby (4)	s jedným podlažím	X	3-6	3-6	3-6	9	9
	viacpodlažie bez okien	X	4-6	4-6	4-6	9	9
	viacpodlažie s oknami	X	6-9	6-9	6-9	15	15
Drevené domy (4)		X	4-6	4-6	4-6	-	-
Požiarné nádrže		X	1,5	1,5	1,5	3,0	3,0
Vodojemy		9,0	15,0	6,0	15,0	15,0	6,0
Podzemné vodné nádrže (3)		X	1,5	1,5	1,5	3,0	3,0
Chladiace veže všetkých systémov		15,0	15,0	15,0	15,0	30,0	15,0

Vysvetlivky:

X bez požiadaviek,

(1) od domových uzáverov k domu sa výsadba nad potrubím nedoporučuje,

(2) topole, vrbý a gaštany sa vysádzajú do min. vzdialenosti 9 m,

(3) pri výške krycej vrstvy pôdy 0,4 m sa vysádzajú kry,

(4) podľa priemeru koruny: do uvedenej menšej vzdialenosti môžu byť vysadené stromy o $\varnothing$ do 8 m,

väčšiu uvedenú vzdialenosť vyžadujú stromy s korunou o $\varnothing$ nad 8 m

(Zdroj: Nemecko)

Chodníky

Chodníky sú najviac zaťaženým prvkom obytného súboru a sú v bezprostrednom styku s plochami zelene. Súčasný stav peších komunikácií vykazuje určité nedostatky. K závažným patrí pôdorysná schéma a dekorativizmus riešení, nesúlad prevádzkového riešenia s cieľovými miestami pohybu (smer k zastávkam MHD, strediskám služieb, obchodnej sieti, školám a pod.). Napríklad na sídlisku Sásová a Rudlová pri časovom snímku pešej frekvencie sme zistili, že až 35% osôb sa pohybuje mimo chodníkov. Z hodnotenia problematiky chodníkov na banskobystričských sídliskách nám dovoľuje vysloviť tieto závery:

- komunikácie s prevádzkou chodcov sú najzaťaženejším prvkom voľných plôch.
- smerové a kapacitné riešenie chodníkov podstatne ovplyvňuje devastáciu zelene (okraje chodníkov, skracovanie vzdialeností),
- rešpektovanie „uzlových kapacít“ frekvencie chodcov, s rôznou šírkou a tvarom,
- technické riešenie chodníkov (zapustené obrubníky pre prejazdy mechanizácie a kosačiek v údržbe zelene),
- problematika kočíkových rámp, schodísk, strmých chodníkov,
- trasovanie ciest ovplyvňuje veľkosť (plošnú) štruktúru (ucelenosť) plôch zelene.

Tabuľka: Bilancia sídliskovej zelene

UO/Mestská časť	Výmera zelene (ha)
01/Banská Bystrica HJ	1,9318
02/Pri parku	0,0298
03/Mesto sever	6,2101
04/ Rudlovský potok	3,4460
12/ Uhlisko	6,9115
14/ Sídlisko SNP	4,8428
46/Graniar	0,0791
23/Podlavice	1,7379
17/StaráRadvaň	4,8428
19/Radvaň	10,0429
20/Stará Fončorda	6,8901
25/Fončorda-Internátna	7,7897
26/Fončorda-Tulská	6,2210
27/Pršany	1,5451
47/Trieda Hradca Králové	4,7897
50/Fončorda.Mládežnícka	6,1037
48/Rudlová II	0,1725
05/Sásová I	7,6889
49/Sásová II	9,3015
10/Majer	0,1561
Spolu	90,7330

6.3.2. Zeleň vnútorných obytných blokov

Zeleň vnútorných obytných blokov súborov je sadovnícky architektonicky upravená plocha vo vnútri sústredenej bytovej zástavby, ktorá je úplne alebo z väčšej časti touto výstavbou obklopená a je využívaná predovšetkým obyvateľmi príslušných bytových domov. Je teda súčasťou zelene obytných súborov (označovanej ako vnútrobloková zeleň) staršej výstavby (19. a 20. storočie). Z hľadiska funkcie sa jedná o zeleň obytnú (vonkajšie obytné prostredie), a to určuje základné funkčné členenie, vybavenie a výtvarné aspekty jej tvorby. Pre takto upravené plochy používame aj termín obytný vnútroblok.

V hodnotenom území urbanistická štruktúra vytvára bloky uzavreté a bloky čiastočne otvorené. Uzavreté bloky sú neprejazdné, zhoršujú možnosti realizácie a údržby zelene, majú zhoršené prevetrávanie a mikroklimatické podmienky. Výhodou je intímny, polosúkromný priestor pre obyvateľov bez rušenia prejazdom alebo prechodom osôb. Bloky čiastočne otvorené sú dopravne prístupnejšie, ohrozené parkovaním a vjazdom vozidiel. Zeleň stráca intimitu, klud a bezpečnosť a znižuje sa jej obytná hodnota, teda hlavné prednosti zelene.

Výška zástavby a vzťah medzi výškou zástavby a šírkou vnútrobloku ovplyvňuje spolu so situovaním k svetovým stranám presvetlenie, oslnenie a prevetrávanie uzavretých blokov. Obvodová zástavba, ktorá presahovala 4 podlažia prakticky znemožňuje rozvoj obytných funkcií alebo ich výrazne redukuje. V hodnotenom území sa vyskytujú väčšinou bloky so spoločným využívaním celého vnútrobloku. Sprístupnenie obytného vnútrobloku je obvyčajne z každého domu cez dvor.

Garážovanie vozidiel je zabezpečované zanedbateľným počtom garáží v suteréne obytných domov. Parkovanie a odstavovanie vozidiel sa okrem uličného priestoru pretláča do dopravne prístupných vnútroblokov a tým sa obmedzuje alebo znemožňuje obytná funkcia zelene. Zástavba v blokoch nie je dimenzovaná na súčasný stupeň motorizácie. Vyriešenie dopravy v klude je jednou z podmienok existencie zelene v blokoch.

Kvalitu vonkajšieho obytného prostredia ovplyvňujú práce spojené s upratovaním a údržbou bytu (odstraňovanie domového odpadu, prášenie kobercov a drobné opravy zariadenia bytu), pokiaľ sú vykonávané vo vnútrobloku. Majú väčšinou negatívny dopad na obytné funkcie z hľadiska hygieny a zdravia, estetiky a prevádzky. Ich umiestnenie by malo vychádzať z potrieb užívateľov a pritom čo najmenej rušiť preferované obytné funkcie.

Tabuľka: Bilancia zelene vnútorných obytných blokov

UO/Mestská časť	Výmera zelene (ha)
04/Rudlovský potok	0,3963
12/Uhlisko	0,7951
Spolu	1,1914

6.4. Zeleň školských zariadení

Plochy zelene školských zariadení sú súvislé plochy so zameraním na výukový a výchovný proces. Výmera zelene sa vykazovala bez stavebných objektov a ciest. Objekty škôl sú v meste oplotené.

Bola hodnotená zeleň materských škôl, základných a stredných škôl, zeleň odborných učilíšť a vysokých škôl.

Materské školy a jasle

Rozširovanie zelených plôch u MŠ a jaslí sa nepredpokladá. U materských škôl sa doporučuje veľkosť pozemkov 40 m² a u jaslí 50 m² na jedno dieťa vrátane zastavanej plochy. Kvalita porastov väčšiny objektov je na veľmi dobrej úrovni. Určitým nedostatkom je nie celkom dostatočná frekvencia kosenia trávnikov v dobe ich kvitnutia.

Pri tomto type zelene, najmä pokiaľ ide o časti určené na hru detí, dbáme predovšetkým na starostlivo upravené a udržiavané trávnikové plochy. Mačina by mala byť kompaktná, na veľmi jemne zarovnanom povrchu, bez hrbolcov a jamiek. Tvrdá dlažba a betónové chodníky sú pre občasný pád najmenších pešiakov málo vhodným povrchom.

Trávnaté plochy sa prísne posudzujú. Najvýznamnejší je problém peľových alergénov v dôsledku nekosených trávnikov.

Dreviny nesmú byť z trníových krov alebo s plodmi, ktoré by mohli ohroziť zdravie detí, jednoznačne sa vylučujú výsadby jedovatých druhov (krov) na príklad: Euonymus (bršlen), Laburnum (štedrec), Symphoricarpos (imelovník), Taxus (tis), Rhus (škumpa).

Výsadby by mali byť usporiadané tak, aby neboli zatienené, jedna časť z nich by však mala mať tienistý strom ako úkryt pred slnkom v horúcich dňoch.

K vybavenosti záhrady materskej školy by malo patriť brodisko, prípadne fontána s teplou vodou a s priamym odpadom vody (menšie nebezpečie infekcie), tieto zariadenia sa však v areáloch nevyskytujú. Pevné zariadenia na hry sú v jasliach skromnejšie so zreteľom na malú pohybovú schopnosť detí, tvoria ich šmykľavky, vahadlá, hojdačky. Zeleň v okrajovom pásme okolo oplatenia materských škôl a jaslí je potrebné upraviť väčšinou ako clonu chrániacu pozemok pred hlukom a prachom z okolitých vozoviek.

Medzi najčastejšie sa vyskytujúce nedostatky patrili v materských školách poškodenia drevených častí železných vonkajších hračiek, drevených obkladov na betónových obrubách pieskovísk, poškodenie ochranných náterov hračiek.

Základné a stredné školy.

Situovanie školských záhrad a určenie veľkosti patrí k otázkam urbanistického riešenia mesta. Pri základných školách sa odporúča veľkosť pozemku minimálne 23 m² na jedného žiaka a u menších škôl až 40 m² (vrátanie plôch ihrísk, z toho plocha vlastnej školskej záhrady má mať asi 10 m² na 1 žiaka). Pre stredné školy ostávajú ukazovatele podobné ako u škôl základných.

Okrasná časť zelených plôch má byť vyriešená z celkového kompozičného hľadiska to znamená zapojenie do okolia, vytvorenie zeleného rámca školskej budovy s hlavnou estetickou a ochrannou funkciou.

Doporučené výmery vzhľadom na nedostatok plôch nie je možné dodržať.

Časť školského pozemku určeného na telovýchovu by mala byť čo najviac vzdialená od učební, pretože je najrušnejšia. Väčšina škôl má vybudované ihriská s vybavením pre rozbehové dráhy, skoky a hody.

Vysoké školy.

Zeleň okolia budov vysokých škôl má vyslovene okrasnú funkciu. Plochy zelene vo vnútri objektov sú verejnosti neprístupné. Z uvedeného dôvodu nebola táto zeleň podrobne hodnotená.

Tabuľka: Bilancia zelene školských zariadení

UO/Mestská časť	Výmera zelene (ha)
01/Banská Bystrica HJ	0,2013
02/Pri parku	2,4423
03/Mesto sever	1,3977
04/Rudlovský potok	3,2005
12/Uhlisko	0,6311
14/Sídlisko SNP	1,3609
22/Školský areál	7,6164
23/Podlavice	0,3910
19/Radvaň	2,4595
20/Stará Fončorda	0,3056
25/Fončorda -Internátna	1,0202
26/Fončorda -Tulská	2,9033
47/Trieda Hradca Králové	1,6579
50/Fončorda - Mládežnícka	2,3368
07Rudlová I	1,4493
48/Rudlová II	2,7410
05/Sásová I	5,2268
49/Sásová II	1,9145
46/Graniar	2,3702
18/Kráľová	2,6798
Spolu	44,3061

6.5. Zeleň zdravotníckych zariadení

Zeleň bola hodnotená po stránke výmery a hraníc. Okrem iného boli hodnotené súvislosti osobitných požiadaviek na zeleň: zlepšenie mikroklimy, izolácia proti hluku a sekundárnej prašnosti v ovzduší, psychologické pôsobenie zelene, kvalita údržby.

Zeleň väčšiny zdravotníckych zariadení je vyhradená a plní zväčša funkciu okrasnú. Zeleň nemocnice má zodpovedajúcu vybavenosť parku a plní predovšetkým funkciu zdravotnícku (zlepšenie mikroklimy, izolácia proti hluku a ochrana proti sekundárnej prašnosti v ovzduší, psychologické pôsobenie zelene). Veľkosť zelených plôch pri nemocniciach nemá klesnúť pod 100m² na 1 lôžko, optimálna veľkosť je 200-300 m² na jedno lôžko. V kompozícii zelene sa odrážajú špeciálne požiadavky na štruktúru a veľkosť zelených plôch (kludný odpočinok, prechádzky, pohyb na slnku a polotieni). Tomu sa prispôsobuje aj výber drevín a ich usporiadanie.

Tabuľka: Bilancia zelene zdravotníckych zariadení

UO/Mestská časť	Výmera zelene (ha)
01/Banská Bystrica HJ	0,0171
04/Rudlovský potok	0,0203
08/Nemocnica	2,5866

12/Uhlisko	0,0126
22/Nová nemocnica	4,9750
19/Radvaň	0,0943
20/Stará Fončorda	1,7339
Spolu	9,4398

6.6. Zeleň cintorínov

Špecifické účelové zariadenie, ktoré je zaradené podľa našich zvyklostí do plôch zelene. Pri evidencii vychádzame z predpokladu, že usporiadanie cintorína je účinnou plochou v sústave zelene mesta. Započítavame celú plochu včítane príslušných zariadení.

Evanjelický cintorín

Cintorín je súčasťou areálu evanjelickej cirkvi. Pokryvnosť drevín je veľká, prevažujú listnaté dreviny: veľmi starých exemplárov *Tilia cordata*, *Fraxinus excelsior* a *Acer pseudoplatanus*, *Z ihličín* sú významné jedince *Thuja occidentalis*. V krovinnom poschodí je najmä *Buxus sempervirens* a *Hedera helix*. Vegetácia je veľmi cenná a vytvára pôsobivú a ojedinelú atmosféru pamätného miesta.

Stromy rastú v riedkom zápoji, určitým javom je vrastanie kmeňov stromov, koreňových nábehov i koreňov do výmuroviek náhrobných kameňov, hrobiek a múra cintorína. Stavebné prvky môžu byť tak poškodzované.

Cesty na cintoríne sú riešené ako ortogonálna sieť uličiek priamo nadväzujúcich na peší ťah od vstupnej brány. Pochovávanie je riešené v individuálnych hroboch. Cestičky sú podrastené trávou s prevahou lipnice. V cintorín absentujú lavičky s odpadovými košmi. Na cintorína nie sú orientačné tabule s informáciou, kde sa nachádzajú hroby významných banskobystričských občanov. Zeleň cintorína je neobyčajne významná a zachovalá. V tejto súvislosti je nutné sa zmieniť aj o farskej záhrade s typickou výsadbou ovocných drevín pri objekte budov.

Katolícky cintorín

Jedná sa o rozsiahly objekt s veľmi dobre udržiavanou zeleňou. Cintorín má malú vegetačnú pokryvnosť. Dreviny sú komponované do alejí v okolí ciest. Zo stromov sú zastúpené *Tuja occidentalis*, *Picea abies*, *Pinus sylvestris*, *Pinus nigra*, *Betula pendula*, *Tilia cordata*, *Elaeagnus angustifolia*, *Negundo aceroides*, *Robinia pseudoacacia*, *Buxus sempervirens*, *Syringa vulgaris*, *Spiraea van Houttei*. Významný je exemplár tisú obyčajného (*Taxus baccata*) vyhlásený Uznesením plenárneho zasadnutia ONV č. 44/1983 zo dňa 13.4.1983, ako prírodný výtvor. Priemer kmeňa 53 cm, obvod 1,65 m, šírka koruny 8 m výška odhadom 9 m, dobrá zdravotný stav, vek asi 100 rokov. Dominantný vzhľad.

I v tomto cintoríne chýbajú lavičky s odpadovými košmi. Na cintorína nie sú orientačné tabule s informáciou, kde sa nachádzajú hroby významných banskobystričských občanov.

Židovský cintorín

Cintorín sa nachádza na Rudlovskej ceste. Zeleň cintorína tvorí niekoľko skupín tují a trávnikové nepokosené plochy. Cintorín bol v čase prieskumu uzatvorený.

Na cintoríne je hrob významného slovenského maliara Dominika Skuteckého (1849-1921)

Cintorín pri katolíckom kostole Panny Márie na Hôrke v Radvani

Súčasťou cesty k cintorínu je torzo najstaršej, len sčasti dochovanej lipovej aleje na území mesta Banská Bystrica. Odhad veku líp je cca 150-170 rokov.

Evanjelický cintorín v Kráľovej

Na cintoríne je hrob významného slovenského básnika a buditeľa kňaza Andreja Braxatorisa Sládkoviča (1820-1872). Tesne pri jeho pomníku sa nachádza Sládkovičova lipa, so štatútom chránenej prírodnej pamiatky (rozhodnutie OÚŽP v Banskej Bystrici, č. ŽP 593/1991-3 zo dňa 25.6.1991). Jedná sa o lipu veľkolistú (*Tilia platyphyllos*). Obvod kmeňa vo výške 1,3 m je 3,7 m, výška cca 25 m, priemer koruny 16 m, s dobrým zdravotným stavom. Vysadená v roku 1873 na základe Uznesenia valného zhromaždenia Matice Slovenskej pri prvom výročí úmrtia básnika. V roku 1989 bola odborne ošetrovaná.

Židovský cintorín v Radvani

Torzo starého židovského cintorína na Okružnej ulici s 35 kusmi náhrobných kameňov.

Tabuľka: Bilancia zelene cintorínov

UO/Mestská časť	Výmera zelene (ha)
03/Mesto sever	1,7389
04/Rudlovský potok	0,5233
09/Mesto východ	2,7170
23/Podlavice	1,2187
19/Radvaň	0,8886
48/Rudlová II	0,3647
05/Sásová I	0,4293
Spolu	7,8805

6.7. Zeleň športových a rekreačných zariadení

Zeleň športových plôch udržiavajú príslušné organizácie a zeleň nie je považovaná za zeleň verejnú, nie je voľne prístupná. Zeleň okrem trávnatých ihrísk plní veľmi obmedzene len najdôležitejšie funkcie: úpravy závetria, estetickú funkciu. Rozlohy zelene nie je možné stanoviť normou vzhľadom k veľkej variabilite miestnych podmienok mestských častí mesta ako aj rozmanitosťou programu. Významné je začlenenie športovísk do komplexu už vysokej a kvalitnej zelene, ktorá vytvára prírodné prostredie.

Tabuľka: Bilancia zelene športových zariadení

UO/Mestská časť	Výmera zelene (ha)
01/Banská Bystrica HJ	0,2953
03/Mesto sever	0,4931
12/Uhlisko	0,5384
14/Sídlisko SNP	0,4691
23/Podlavice	1,4305
19/Radvaň	0,1874
20/Stará Fončorda	0,0200
07/Rudlová I	1,5201
49/Sásová II	0,1239
Spolu	5,0778

6.8. Zeleň priemyslu a prevádzok

Väčšinou ide o neudržiavané plochy s náletom drevín. Niektoré závody však majú veľmi rozsiahlu aj udržiavanú zeleň.

Zeleň by mala plniť predovšetkým funkciu záchytnú, izolačnú, regeneračnú, krajinotvornú s lokalizáciou v zónach prevažujúcej sedimentácie. V predložennom materiáli nebolo možné podrobne hodnotiť štruktúru a obsah tejto zelene. Boli zisťované plochy vegetácie objektov priemyslu a služieb.

Zeleň bola sledovaná z hľadiska hraníc zelene a jej výmery podľa ortofotomapy. Preto údaje sú len orientačné.

Tabuľka: Bilancia zelene priemyslu a prevádzok

UO/Mestská časť	Výmera zelene (ha)
03/Mesto sever	0,8069
13/Smrečina	0,1750
14/Sídlisko SNP	0,0426
49/Sásová II	0,3796
27/Pršany	0,1612
18/Kráľová	1,8964
Spolu	2,4263

6.9. Zeleň špecifických účelových zariadení obchodu, objektov správy a služieb

Tabuľka: Bilancia zelene obchodu a služieb

UO/Mestská časť	Výmera zelene (ha)
01/Banská Bystrica HJ	0,8608
02/Pri parku	0,2833
03/Mesto sever	0,3223
04/Rudlovskýpotok	1,2532
09/Mesto východ	0,5076
12/Uhlisko	0,2499
14/Sídlisko SNP	1,7986
19/Radvaň	0,2165
20/Stará Fončorda	2,1400
25/Fončorda-Internátna	0,6566
26/Fončorda-Tulská	0,2819
50/Fončorda-Mládežnícka	0,1703
07/Rudlová I	0,1987
48/Rudlová II	0,8904
05/Sásová I	0,4723
49/Sásová II	0,8118
46/Graniar	0,5924
18/Kráľová	1,9473
Spolu	13,6539

6.10. Zeleň komunikácií

Uličné stromoradia boli zakladané v BB už koncom 19. storočia, ako okrasný doplnok mesta. Najstaršie stromoradie, dochované len ako torzo je stromoradie na ceste ku katolíckemu cintorínu v mestskej časti Radvaň v podobe lipovej aleje.

Súčasťou a zariadením miestnych komunikácií je komunikačná zeleň. V intraviláne mesta plní predovšetkým funkcie esteticko – psychologické. Existencia drevín v umelom (kamennom) prostredí pôsobí v každom prípade estetickým dojmom. Pás doprovoďných drevín pozdĺž komunikácie vyvoláva u chodcov pocit bezpečnejšieho oddelenia automobilovej dopravy od pešej komunikácie (izolačná funkcia). U širokých ulíc so stredným deliacim pásom osadeným drevinami je badateľný účinok a vplyv na optické vedenie smeru komunikácie. Priaznivé účinky uličného stromu predpokladáme na znižovaní radiačných teplôt, poskytovaní tieňa chodcom alebo parkujúcim automobilom vystavených v letných mesiacoch nadmernému tepelnému vyžarovaniu z asfaltových a betónových povrchov, stien budov, a priamej insolácii.

Sadovnícka kompozícia zelene tohto druhu je pravidelná alebo voľná.

Stromoradia sú príkladom pravidelnej kompozície, jedná sa súvislé líniové výsadby stromov v jednoradovej alebo viaceradovej, predovšetkým rovnakého druhu a približne rovnakého veku, ktoré nie sú súčasťou iných zelených plôch. Stromoradie – aleja – je základným prvkom komponovanej krajiny a výrazným prejavom ľudského zasahovania do prírody, inak povedané aleja vnáša do krajiny ľudský poriadok. Aleje sú bezvýhradne spojené s komunikáciou, cestou. Tým je daný ich zmysel, priebeh a cieľ, sám, názov je odvodený od francúzskeho *aller* – ísť, od toho potom *allée* – cesta.

Zeleň komunikácií musí rešpektovať a dbať na technické a prevádzkové podmienky dopravy. Stromy a kry ani pri plnom vzraste nesmú zasahovať do dopravného priestoru, brániť rozhľad, zakrývať dopravné značky alebo zdroje verejného osvetlenia. Kmene stromov musia byť oddelené od jazdných pruhov zvýšenou obrubou, Vzdialenosť kmeňa od hrany obrubníkovej podstupnice nesmie byť menšia než 1,20 m. Výsadba stromov pozdĺž miestnej komunikácie s návrhovou rýchlosťou vyššie ako 60 km/h sa nenavrhuje, pokiaľ nie je osadená zvodidlom.

Pasportizácia drevín v dopravnom priestore mesta nebola v minulosti v meste vypracovaná. Preto dokumentácia generelu zelene obsahuje údaje o komunikačnej zeleni vo forme základného informačného charakteru.

Komunikačnú zeleň sme v genereli zelene rozdelili do troch skupín:

- zeleň chodníkov, kde sa navrhovanie riadi normou STV 73 6005, výsadba do otvorov do 1m x 1m
- zeleň postranného deliaceho pásu. Postranný deliaci pás sa zriaďuje pre ochranu vzrastlej zelene, stožiare a zvislé dopravné značky alebo k umiestneniu zariadení pre podzemné vedenie. Najmenšia šírka tohto pásu je 1,50 m. Jeho povrch sa buď spevňuje alebo sadovnícky upraví,
- zeleň stredného deliaceho pásu.

Tabuľka: Zeleň chodníkov

MČ/UO	Názov ulice	Druh stromu	Stav stromov
MČ1/01	Námestie SNP	Acer platanooides Globosum 46 ks	Stromoradie úplné, veľmi vitálne, jedinci zdraví
MČ1/01	Námestie Š. Moysesa	Aesculus carnea 16 ks Fraxinus pennsylvanica 18 ks	Stromoradie úplné, veľmi vitálne, jedinci zdraví
MČ1/01	Dolná ulica	Acer platanooides Globosum 18 ks	Stromoradie neúplné, veľmi vitálne, jedinci zdraví
MČ1/01	J.Cikera	Acer platanooides Globosum 7ks	Stromoradie rozpadlé, jedinci neperspektívni,
MČ1/01	Národná ulica	Fagus silvatica Purp.Pendul 8 ks	Nehodnotené, nová výsadba
MČ1/01	Vansovej	Koelrueteria paniculata 12 ks	Stromoradie úplné, veľmi vitálne, jedinci zdraví
MČ1/01	29.auguta.	Crateagus monogyna 10ks	Stromoradie rozpadlé, jedinci veľmi poškodení
MČ1/12	Bellušova .	Acer platanooides Globosum 6 ks Fraxinus exc. Globosum 16ks	Stromoradie rozpadlé, jedinci veľmi poškodení
MČ1/12	Nemcovej	Acer platanooides Globosum 5 ks	Stromoradie rozpadlé, jedinci veľmi poškodení
MČ1/12	Jesenského	Acer platanooides Globosum 7 ks	Stromoradie rozpadlé, jedinci veľmi poškodení
MČ 1/03	Bakossova	Acer platanooides Globosum 66 ks	Stromoradie neúplné, veľmi vitálne, jedinci zdraví

Tabuľka : Zeleň postranného deliaceho pásu (medzi vozovkou a chodníkom)

MČ UO	Názov ulice	Druh stromu	Poznámka
MČ1/01	Skuteckého	Acer platanooides Globosum Acer platanooides Crim.King Crateagus monogyna Sorbus aucuparia	Stromoradie rozpadlé, jedinci veľmi poškodení
MČ1/01	Šoltsovej	Prunus serrulata Kanzan Fraxinus excelsior Acer platanooides Globosum	Stromoradie medzernaté, jedinci čiastočne poškodení
MČ1/01	Horná ul.	Crateagus monogyna	Stromoradie rozpadlé, jedinci veľmi poškodení
MČ1/01	Čs. Armády	Tilia cordata	Stromoradie medzernaté, jedinci čiastočne poškodení,
MČ1/01	Robotnícka ul.	Tilia cordata Crateagus monogyna Sorbus aucuparia	Stromoradie medzernaté, jedinci čiastočne poškodení
MČ1/01	Martina Rázusa	Acer platanooides Globosum	Stromoradie rozpadlé, jedinci veľmi poškodení,

MČ1/01	Tr. SNP I a II	Tilia tomentosa Tilia cordata Tilia platyphyllos Prunus domestica Acer platanoides Globosum Acer platanoides Pinus nigra Picea abies	Stromoradie rozpadlé, jedinci čiastočne poškodení
MČ1/01	Štádlero vo nábrežie	Tilia cordata	Stromoradie úplné, jedinci čiastočne poškodení,
MČ1/01	Štefánikovo nábrežie	Tilia cordata Greensp.15ks Platanus acerifolia 15ks	Stromoradie úplné, veľmi vitálne, jedinci zdraví
MČ1/12	9.mája	Prunus sargentii Rancho 10ks Acer platanoides Globosum	Stromoradie rozpadlé, nová výsadba mimo postranného pásu
MČ 1/12	Gen. Viesta	Prunus sargentii Rancho 8 ks Acer platanoides Globosum	Stromoradie rozpadlé, nová výsadba mimo postranného pásu
MČ 1/12	Pod Urpínom	Acer platanoides Globosum	Stromoradie medzernaté, jedinci čiastočne poškodení
MČ09/09	Nové Kalište	Tilia platyphyllos	Stromoradie úplné
MČ09/20	Gorkého ul.	Cerasusu avium Juglans regia Aescullus hippocastanum	Stromoradie rozpadlé, jedinci neperspektívni,
MČ09/20	Wolkerova ul.	Fraxinus excelsior Globosa	Stromoradie úplné, jedinci čiastočne poškodení
MČ09/20	Nešporova ul.	Prunus serrulata Kiku sakura	Stromoradie úplné, jedinci čiastočne poškodení
MČ09/25	Internátna ul.	Acer platanoides	Stromoradie rozpadlé, jedinci neperspektívni
MČ09/25	Zelená ul.	Acer platanoides Globosum	Stromoradie úplné, jedinci zdraví, veľmi vitálni
MČ09/43	Mládežnícka ul.	Sorbus aria Malus domestica Acer pseudoplatanus	Stromoradie medzernaté, jedinci čiastočne poškodení
MČ09/43	ul. Družby	Picea pungens Sorbus aucuparia Prunus cerasifera Atropurpurea	Stromoradie úplné, jedinci čiastočne zdraví, nové výsadby
MČ09/20	Švermova ul.	Betula pendula Picea abies	Stromoradie medzernaté, jedinci čiastočne poškodení
MČ09/20	P.Jilemnického	Acer negundo Betula pendula Tilia platyphyllos	Stromoradie medzernaté, jedinci čiastočne poškodení
MČ11/07	Ďumbierska	Betula pendula Tilia cordata	Stromoradie rozpadlé, jedinci neperspektívni
MČ11/07	Gerlachovská ul.	Betula pendula	Stromoradie úplné, jedinci čiastočne poškodení
MČ11/07	Chabenecká ul.	Fraxinus excelsior Acer pseudoplatanus	Stromoradie úplné, jedinci čiastočne poškodení

MČ12/05	Tatranská ul.	Platanus acerifolia	Stromoradie úplné, jedinci zdraví
---------	---------------	---------------------	-----------------------------------

Tabuľka: Stredný deliaci pás

MČ UO	Názov ulice	Druh stromu	Stav stromu
MČ9/26	Tulská ul.	Rozvoľnená kompozícia druhov: Betula, Tilia, Acer, Fraxinus, Abies Pinus	Jedinci vitálni, zdraví
MČ9/26	Moskovská	Rozvoľnená kompozícia druhov: Betula, Tilia, Acer, Fraxinus, Abies, Pinus	Jedinci vitálni, zdraví,
MČ09/20	Sládkovičova ul.	Robinia pseudoaccacia	Stromoradie medzernaté, jedinci čiastočne poškodení
MČ12/05	Rudohorská ul.	Prunus fruticosa Globosa	Stromoradie úplné, veľmi vitálne, jedinci zdraví

Okolie stromoradia je zhutnené chodníkom a vozovkou. Povrch pôdy je voľný, silno utužený, čo ovplyvňuje primárne vzdušný a vodný režim a sekundárne životné pochody v pôde.

Prehľad stromoradií naznačuje, že zastúpenie jedincov v stanovených vekových štádiách je nepriaznivé. Skupina stabilizovaných výsadiieb sa nachádza len pri nových výsadbách. Ostatné stromoradia sú medzernaté až rozpadnuté. Je pravdepodobné, že v krátkom časovom horizonte môže dochádzať k úbytku stromov na ulici. Zdravotný stav je ovplyvnený mechanickým poškodením kmeňa koruny, výskytom suchých konárov, zalomením konárov, výskytom drevokazných húb, znížením statickej stability jedinca, nevhodným rezom.

Uloženie inžinierskych sietí v trase stromoradia nebolo zisťované. Je známe, že do väčšiny ulíc pri súčasnom uložení inžinierskych sietí stromy nie je možné vysadiť. Pri prerokovaní inžinierskych sietí je nutné získanie povolenia pre výrub suchých stromov a spracovanie čo najpresnejšieho zadania požadovaných prác, rastlinného materiálu a technológie výsadiieb.

Ochrana stromoradií bude vyžadovať osobitný projekt s obsahom zistenia zdravotného a pestovateľského stavu každého jedinca u stromoradia, jeho úplnosť a perspektívu. Prípadné dosadby by sa mali uskutočňovať pôvodným druhom.

Tabuľka: Bilancia zelene komunikácií

UO/Mestská časť	Výmera zelene (ha)
01/BB-HJ	0,7194
02/Pri parku	0,6948
03/Mesto sever	0,5250
04/Rudlovský potok	1,3862
08/Nemocnica	0,1155
09/Mesto východ	2,0345
12/Uhlisko	1,1127
13/Smrečina	1,4271
14/Sídlisko SNP	1,2335

23/Podlavice	0,2797
19/Radvaň	3,5972
20/Stará Fončorda	2,2510
25/Fončorda-Internátna	0,1377
26/Fončorda-Tulská	2,8837
47/Trieda Hradca Králové	0,5706
50/Fončorda-Mládežnícka	1,2574
48/Rudlová II	3,0216
05/Sásová I	0,4661
49/Sásová II	1,6535
46/Graniar	0,1933
27/Pršany	0,0819
18/Kráľová	0,2406
10/Majer	1,4271
33/Kremnička	0,0502
Spolu	27,3603

6.11. Záhradkárske osady

Združené plochy úžitkových a okrasných záhrad bez obytnej zástavby tvorí zeleň záhradkárskych osád. Eviduje sa celá plocha vrátane spoločenských zariadení a individuálnej výstavby. Záhradkárska osada umožňuje jednu z foriem aktívnej rekreácie a zvyšuje i rozlohu zelených plôch na území mesta. Z týchto hľadísk je nutné záhradkárske hnutie posudzovať kladne. Dotknuté osady majú však určité nedostatky. Nie vhodným oplotením celej osady aj vnútra ako aj rôznymi stavbami rôznej kvality predstavuje rušivý prvok v mestskej krajine. V osadách sme nevykonali prieskum porastov.

Záhradkárske osady sa nachádzajú v katastroch Banská Bystrica, Radvaň, Podlavice, Sásová, Kostiviarská, Senica a Šalková o celkovej výmere 87,14 ha.

Územnú problematiku rieši dokument – Zmeny a doplnky aglomerácie Banská Bystrica – X.etapa – záhradkárske osady.

V tomto dokumentu sú záhradkárske osady delené do piatich kategórií:

- I. kategória Záhradkárske osady, ktoré nepodliehajú Zmenám a doplnkom X.etapy a sú teda v súlade s ÚPN,
- II. kategória Záhradkárske osady zriadené v súlade s pôvodnou koncepciou ÚPN, ale v rozpore so Zmenami a doplnkami ÚPN (VII.etapa) – trasovanie komunikácie vonkajšieho mestského dopravného okruhu ako súčasť riešenia viacúčelového tunela protipovodňovej ochrany intravilánu mesta Banská Bystrica,
- III. kategória Záhradkárske osady ktorých súčasné funkčné využitie môže byť akceptované aj vo výhľadovej koncepcii funkčno priestorového usporiadania mesta,
- IV. kategória Záhradkárske osady v rozpore s platným ÚPN bez možnosti ponechania,
- V. kategória Záhradkárske osady vypustené z riešenia Zmien a doplnkov X. etapy ÚPN aglomerácie Banská Bystrica, u dôvodov potreby prehodnotenia ich funkčného a priestorového využitia z hľadiska širších súvislostí, čo bude riešené v novom ÚPN sídelnej aglomerácie Banská Bystrica.

Výmery jednotlivých kategórií záhradkárskych osád približuje tabuľka:

Katastrálne územie	Výmera záhradkárskych osád (ha)					
	I. kategória	II. kategória	III. kategória	IV. kategória	V. kategória	Výmera celkom
Spolu	13,90	2,76	42,14	20,14	8,20	87,14

V zastavanom území mesta sú zastúpené tieto lokality záhradkárskeho osád.

MČ/UO	Názov ZO	Výmera (ha)		MČ/UO	Názov	Výmera(ha)
01/02	Amfiteáter	0,9243				
01/03	Bakosova Bystrička I Bystrička II	0,4908 0,1174 0,1005 7 087		01/14	Fatra	0,6664
01/04	Kačica Vodojem	0,9204 0,0832 1,0036		01/22	Pod Novou nemocnicou	0,1188
01/09	Rovodňa Fatra	0,1438 0,4398 0,5836		08/23/	Mlýnska	0,9932
01/12	Pod Túričkou Srnkova I Nad rybníkom Srnkova II Srnkova III	0,2668 0,2712 0,1575 0,2760 0,2884 1,2598		12/05	Nad tunelom	0,2343

6.12. Plochy zelene prírody blízke

Do kategórie plôch zelene prírody blízke sme zaradili:

- Plochy zelene pri rybníkoch – Uhlisko (8) o výmere 4,4046 ha
- Plochy zelene na Sládkovičovej ulici (36) o výmere 0,4120 ha
- Plochy zelene Štiavničky (10), o výmere 0,8732 ha
- Plochy zelene pozdĺž potoka Udurná (49) o výmere 1,8451 ha
- Ostatné plochy prírody blízke sú bez významných biotopov

V navrhovanom systéme zelene mesta sú významné z hľadiska časovej dostupnosti lokality, lokalizácie v systéme zelene, veľkosťou výmery, skladbou vegetačných prvkov a navrhovanou programovou náplňou.

Významnou skutočnosťou u plôch 8-36-10-49 je, že tieto plochy tvoria významné biotopy.

Biotop je miesto prirodzeného výskytu určitého druhu rastliny alebo živočícha, ich populácie alebo spoločenstva v oblasti rozlíšenej geografickými, abiotickými a biotickými vlastnosťami.

Analýza plôch prírody blízkych bola zameraná na definovanie a hodnotenie priaznivého zachovania biotopu:

- súčasná výmera biotopu na hodnotenom území,
- druhové zloženie stromovej vrstvy, bylinné druhy a kry,
- stav biotopu z hľadiska ich ochrany

Pri rybníkoch - Uhlisko (8)

Lk 11 Trstinové spoločenstvá mokradí (*Phragmition*)

Biotop: Trstinové porasty stojatých vôd a močiarov (8B10000)

Fytocenológia :

Trieda : *Phragmitetea* Tüxen et Preis 1942

Rad : *Phragmitetalia* W. Koch 1926
Zväz *Phragmition communis* Koch 1926

Najväčšie rozšírenie trstinových porastov je lokalizované za hrádzou pri obci Šalková a pri jazere za hrádzou Hrona, za parkoviskom pri Mičinskej ceste, neďaleko centra mesta.

Dominantným druhom tohto spoločenstva je trst' obyčajná (*Phragmites australis*).

Spoločenstvo patrí medzi najvyššie bylinné formácie a svojou veľkou produkciou biomasy, prispieva hlavnou mierou k zazemňovaniu biotopu.

Samotné spoločenstvo trstín, vytvára dôležitý biotop hlavne pre vodné vtáctvo a iné živočíchy.

Prehľad druhového zloženia ukazuje pripojená tabuľka

Tab. č. 10

trst' obyčajná	<i>Phragmites australis</i>
Pálka uzkolistá	<i>Typha angustifolia</i>
kosatec žltý	<i>Iris pseudacorus</i>
praslička riečna	<i>Equisetum fluviatile</i>
štiavec konský	<i>Rumex hydrolapathum</i>
starček barinný	<i>Senecio paludosum</i>
steblovka vodná	<i>Glyceria maxima</i>
iskerník veľký	<i>Ranunculus lingua</i>
puškovorec obyčajný	<i>Acorus calamus</i>
škripinec jazerný	<i>Schoenoplectus lacustris</i>
Vrbica vrbolistá	<i>Lythrum salicaria</i>
mliečnik močiarny	<i>Tithymalus palustris</i>

Br2 Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov

NATURA 2000 : 3220 Alpine rivers and the herbaceous vegetation along their banks

Biotop : porasty chrastnice trsteníkovitej (5211000)

Fytocenológia :

Trieda : *Phragmitetea* Tüxen et Preis 1942

Rad : *Nasturtio – Glycerietalia* Pignatti 1953

Zväz : *Phalaridion arundinaceae* Kopecký 1961

Asociácia . *Petasito – Phalaridetum arundinaceae* Kopecký 1961

Spoločenstvo lesknice je hojne rozšírené na brehoch, na náplavách potokov a pri rieke Hron, v celej hodnotenej oblasti. Tieto porasty sú rozšírené na stanovištiach, kde sú prúdiacou vodou podmáčané a podomieľané. V miestach, kde prúdi voda prudko, vznikajú kamenné a štrkové naplaveniny.

Spoločenstvá tohto zväzu majú veľký význam pre ochranu brehov, hlavne tam, kde nie je regulácia toku.

Porasty tvoria na brehoch tokov charakteristické lemy, rôznej dĺžky a šírky. Druhové zloženie je chudobné, vzhľadom na prevládajúcu dominanciu lesknice trsteníkovitej. Druhové zloženie ukazuje tabuľka č. 11.

Tab. č. 11

lesknica trsteníkovitá	<i>Phalaris arundinacea</i>
Smlz trst'ovníkovitý	<i>Calamagrostis arundinacea</i>
psinček obrovský	<i>Agrostis gigantea</i>
lipkavec obyčajný	<i>Galium aparine</i>
devätsil lekársky	<i>Petasites hybridus</i>
steblovka splývavá	<i>Glyceria fluitans</i>
iskerník plazivý	<i>Ranunculus repens</i>
lipnica pospolitá	<i>Poa trivialis</i>
vřbovka ružová	<i>Epilobium roseum</i>
reznáčka laločnatá	<i>Dactylis glomerata</i>
štiavec vodný	<i>Rumex aquaticus</i>
Roripa lesná	<i>Rorippa sylvestris</i>
štiavec tupolistý	<i>Rumex obtusifolius</i>
Vřba	<i>Salix sp.</i>

Plochy zelene prírode blízke Sládkovičovej ulici (36)

Malachovský potok vychádza zo štvrte Banská Bystrica – Malachov. V hodnotenej časti je potok neregulovaný, regulácia je len v dolnej časti, kde sa vlieva do Hronu. Potok je silne vodnatý, čistý, s rýchlym spádom, brehy potoka osídľuje sporadická stromová vegetácia a to najmä druhov : jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), vřba (*Salix sp.*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*).

Kr 9 Vřbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek

Biotop národného významu

Biotop : Nížinné krovinné vřbiny (5110000)

Fytocenológia :

Trieda : *Salicetea purpureae* Moor 1958

Rad : *Salicetalia purpureae* Moor 1958

Zväz : *Salicion triandrae* T. Müller et Görs 1958

Uzavreté krovinaté porasty s dominanciou vřb, dosahujúce 2- 5 m výšky, bylinný podrast je slabo vyvinutý. Svetlomilné druhy pri väčšom zatienení stromového poschodia ustupujú.

Zloženie prízemnej vrstvy pozostáva z vlhkomilných a nitrofilných druhov. Často na tento biotop prenikajú druhy splavené z vyššie položených lesov. Nachádzajú sa na mladých riečnych naplaveninách, tvorenými kameňmi, štrkom, štrkopieskom a pieskom.

Druhovú zloženie ukazuje pripojená tabuľka:

Vřba krehká	<i>Salix fragilis</i>
Vřba trojtyčinková	<i>Salix triandra</i>
Vřba košíkarska	<i>Salix viminalis</i>
Vřba červená	<i>Salix purpurea</i>
Jelša lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>
Baza čierna	<i>Sambucus nigra</i>
Brest väzový	<i>Ulmus laevis</i>
přhl'ava dvojdomá	<i>Urtica dioica</i>
kozonoša hoscova	<i>Aegopodium podagraria</i>
trebuľka lesná	<i>Anthriscus sylvastris</i>

chrastica trsteníkovitá	<i>Phalaroides arundinacea</i>
Iskerník plazivý	<i>Ranunculus repens</i>
pakost červenohnedý	<i>Geranium phaeum</i>
Kuklík potočný	<i>Geum rivale</i>
krkoška voňavá	<i>Chaerophyllum aromaticum</i>
angelika lesná	<i>Angelica sylvestris</i>
povoja plotná	<i>Calystegia sepium</i>
ľulok sladkohorký	<i>Solanum dulcamara</i>
kostihoj lekársky	<i>Symphytum officinale</i>
trst' obyčajná	<i>Phragmites australis</i>

Tabuľka: Bilancia zelene prírode blízke

UO/Mestská časť	Výmera zelene (ha)
12/Uhlisko (8)	4,4046
19/Radvaň, na Sládkovičovej ulici (36)	0,4120
21/Štiavničky (10)	0,8732
50/Vegetácia pozdĺž toku Uduhá (49)	0,8451
02/Pri parku	0,1176
03/Mesto sever	0,3357
04/Rudlovský potok	2,1819
09/Mesto východ	0,6335
20/Stará Fončorda	0,0729
47/Trieda Hradca Králové	0,1353
48/ Rudlová II	1,1189
05/Sásovál	0,1759
46/Graniar	1,2726
Spolu	13,5792

6.13. Plochy zelene prvkov USES

V dokumentácii Územný plán mesta Banská Bystrica, Koncept Návrh záväznej časti, AUREX 2006, sú prvky ÚSES vyčlenené v kategóriách RUSES a MUSES. Prvky MUSES do dokumentácie ÚPN boli prevzaté z dokumentácie Návrh územného systému ekologickej stability k.ú. mesta Banská Bystrica (Mikrotop, 1995). Prvky RUSES boli prevzaté z dokumentácie ÚPN VÚC Banskobystrického kraja.

Plocha biokoridoru je v uvedených dokumentáciách vymedzená ako najnutnejší priestor tak, aby bol schopný plniť svoju základnú funkciu a mohli tu byť zachované pôvodné, jestvujúce prírodné prvky resp. tak, aby tieto plochy tvorili základ, kostru plôch zelene, rekreačných plôch. Vo vymedzenej ploche biokoridoru a jeho pufrácej zóny je možné zlúčiť funkciu ekostabilizačnú a funkciu mestskej zelene resp. funkciu rekreačnú (pešie a cyklistické chodníky, rekreačné a športové areály, detské ihriská), kde je vhodná prevaha prírodných prvkov.

Šírka biokoridorov v dokumentácii ÚPN bola deklarovaná v týchto výmerách:

biokoridor nadregionálneho významu:	v sídle najmenej 200 m v krajine najmenej 500 m
biokoridor regionálneho významu:	v sídle najmenej 100 m v krajine najmenej 200 m
biokoridor miestneho významu:	v sídle najmenej 50 m v krajine najmenej 100 m

6.13.1. Analýza súčasného stavu prvkov USES v hodnotenom území generelu zelene

Analýza plôch prvkov MUSES bola zameraná na definovanie a hodnotenie priaznivého zachovania biotopu:

- určenie biotopu
- druhové zloženie stromovej vrstvy, bylinné druhy a kry,
- stav biotopu z hľadiska ich ochrany

Nadregionálny biokoridor Hron

Prechádza cez urbanizované obvody mesta: Šalková, Smrečina, Uhlisko, BB –historické jadro, Pri Parku, Štiavničky, Stará Fončorda, Radvaň, Stará Radvaň, Kráľová, Kremnička, Vartovka.

Priestor biokoridoru a jeho pufrácej zóny rieky Hron je vymedzený prirodzenou hranicou pôvodnej riečnej terasy. Tento biokoridor začína nad Šalkovou, nad prielomom Príboja, kde je poľnohospodárska pôda - polia, pokračuje lúkami a poliami pod Šalkovou a pri Majeri vchádza do organizmu mesta. Tok je v celej svojej dĺžke v rámci katastra mesta regulovaný. Oproti Smrečine je prírodný komplex mŕtveho ramena Podryby, ktorého prírodný potenciál je v mestotvornom procese doposiaľ nevyužitý. Negatívnym prvkom v tomto priestore je komplex Smrečiny.

Priestor medzi železničným mostom a mostom pri bývalej Autobusovej stanici je významným mestotvorným prvkom, rozšíreným alúviom Hrona, priestor bývalých tokov rieky. Tento priestor je dnes stresovým priestorom, nakoľko vo veľmi úzkom koridore vymedzenom masívom Urpína na strane ľavej a čiarou bývalých mestských hradiab na strane pravej je vtesnaná železnica, rieka Hron, št.cesta I. triedy I/66, chodníky, autobusové, trolejbusové zastávky. Následne pristupujú sekundárne stresové faktory, ako je zvýšené znečistenie ovzdušia, vysoká prašnosť, hluk nad hladinou prípustnosti.

Masív Urpína, ktorý je pozitívnym prvkom mesta, je prakticky od neho odrezaný a neprístupný. Rieka Hron, ktorá bola v týchto priestoroch kedysi obľúbeným prechádzkovým miestom, korzom pod korunami majestátnych líp, je neprístupná a vzhľadom na všetky negatíva vyplývajúce z nadmernej dopravy je aj nevyhľadávaná.

Šírka biokoridoru nadregionálneho významu je v hodnotenom území zastavané územie 200 m.

Hodnotenie vegetačných pomerov biokoridoru

Cieľom hodnotenia vegetačných pomerov je hlavne priestor medzi ochrannými hrádzami a zachovalými lúkami, vyskytujúcimi sa na niektorých lokalitách za hrádzou.

Hodnotenie súčasného stavu vegetácie sa uskutočnilo botanickým prieskumom priamo v teréne, získané poznatky boli spracované a zaradené na úrovni fytocenologických zväzov, prípadne asociácií. Biotopy sú zaradené podľa Katalógu biotopov Slovenska.

Súvislé lesné porasty sú rozšírené hlavne na ľavom brehu rieky Hron a to od Železničnej zástavky Banská Bystrica – mesto, po Veľkopredajňu stavebného materiálu, ktorá sa nachádza v bezprostrednej blízkosti Hrona.

Úzky pás lesného porastu je lokalizovaný medzi riekou Hron a železničnou traťou. Lesné porasty sú pomerne zachovalé, i keď sú ovplyvnené cudzokrajnými druhmi.

Lesné porasty

L s 1.2 Dubovo – brestové jaseňové nízinné lužné lesy

Natura 2000 : 91F0 Riparian mixed forests of *Quercus robur*, *Ulmus laevis* and *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* or *Fraxinus angustifolia*, along the great rivers of the Atlantic and Middle – European provinces (*Ulmenion minoris*) .

Biotop : Dubovo – brestovo – jaseňové lužné lesy (2111200)

Lesnícka typológia : *Querceto – Fraxinetum, Ulmeto – Fraxinetum carpinetum, Ulmeto – Fraxinetum populetum*

Fytocenológia :

Trieda : *Quercu – Fagetea* Braun-Blanquet et Vlieger 193

Rad : *Fagetalia* Pawlowski 1928

Zväz : *Alno – Padion* Knapp 1942

Podzväz : *Alnenion – glutinoso-incanae* (Braun-Blanquet) Oberdorfer 1953

Jaseňovo – jelšové lesy sú v podstatnej miere ovplyvňované povrchovými záplavami a hlavne prúdiacou podzemnou vodou. Pôdy sú hlinité, stredne ťažké, s dostatkom živín.

Porasty sú viacposchodové, krovinné poschodie je druhovo bohaté, v bylinnom poschodí sa uplatňujú hydrofílné a nitrofilné druhy.

Stručné druhové zloženie uvádzame v tabuľke č. 7.

Tab. č. 7

Jelša lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>
jaseň štíhly	<i>Fraxinus excelsior</i>
Vfba krehká	<i>Salix fragilis</i>
Vfba biela	<i>Salix alba</i>
javor horský	<i>Acer pseudoplatanus</i>
Baza čierna	<i>Sambucus nigra</i>
čremcha obyčajná	<i>Padus avium</i>
lipa malokvetá	<i>Tilia cordata</i>
kalina obyčajná	<i>Viburnum opulus</i>
krkoška chlpatá	<i>Chaerophyllum hirsutum</i>
pichliač zelinový	<i>Cirsium oleraceum</i>
bolševník borsč	<i>Aegopodium podagraria</i>
škarda močiarna	<i>Crepis paludosa</i>
slezinovka striedavolistá	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>
túžobník brestový	<i>Filipendula ulmaria</i>
zádušník brečťanolistý	<i>Glechoma hederacea</i>
přhl'ava dvojdomá	<i>Urtica dioica</i>
čerkáč obyčajný	<i>Lysimachia vulgaris</i>
čistec lesný	<i>Stachys sylvatica</i>
hviezdica hájna	<i>Stellaria nemorum</i>
kuklík potočný	<i>Geum rivale</i>
praslička lesná	<i>Equisetum sylvaticum</i>

V zložení porastov dubovo – brestovo – jaseňových lesov, lemujúcich rieku Hron, sa na tomto úseku vyskytujú aj druhy spoločenstvu cudzie, nepôvodné, ktoré boli zistené pri botanickom prieskume. Tieto druhy sú uvedené v tabuľke č. 8.

Tab. č. 8

Agát biely	<i>Robinia pseudoacacia</i>
zlatobyľ kanadská	<i>Solidago canadensis</i>
zlatobyľ obrovská	<i>Solidago gigantea</i>
javorovec jaseňolistý	<i>Negundo aceroides</i>
netýkavka žľaznatá	<i>Impatiens glandulifera</i>

astra novobelgická	<i>Aster novi-belgii</i>
pagaštan konský	<i>Aesculus hippocastanum</i>
topoľ kanadský	<i>Populus canadensis</i>
orgován obyčajný	<i>Syringa vulgaris</i>
kustovnica cudzia	<i>Lycium barbatum</i>
orech kráľovský	<i>Juglans regia</i>
netýkavka malokvetá	<i>Impatiens parviflora</i>
vratič obyčajný	<i>Tanacetum vulgare</i>

Nelesné porasty

Nelesné brehové porasty, rozšírené v celej dĺžke hodnoteného územia, rozdeľujeme na :

- a./ porasty osídľujúce svahy ochranných hrádzí,
- b./ porasty v bezprostrednej blízkosti vodného toku, na terénnych zníženinách, na mokrých lúkach a iných podobných stanovištiach.

Najrozšírenejšie na celom hodnotenom území sú porasty trávnatého charakteru, osídľujúce svahy ochranných hrádzí. Tieto sú pravidelne kosené, aby sa nerozšírili kríkové a stromové druhy, ktoré by mohli narušiť hrádze.

Ide o spoločenstvo ovsíkových lúk, ktoré sú v Katalógu biotopov Slovenska zaradené nasledovne :

L k 1 Nížinné a podhorské kosné lúky

NATURA 2000 : 6510 Lowland hay meadows

Biotop: Ovsíkové lúky nížinné a podhorské (3521100)

Fytocenológia :

Trieda: *Molinio – Arrhenatheretea* R.Tüxen 1937

Rad: *Arrhenatheretalia* W. Koch 1926

Zväz: *Arrhenatherion* W. Koch 1926

Asociácia: *Arrhenatheretum elatioris* Braun – Blanquet 1915

Rastlinné druhy tohto spoločenstva sú uvedené v tabuľke č. 5 .

L k 5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach

Natura 2000: 6430 Hydrophilous tall-herb fringe communities of plains and the montane to alpine belts

Biotop: Vlhké lúky podhorských a horských oblastí (3522300)

Fytocenológia :

Trieda: *Molinio – Arrhenatheretea* R.Tüxen 1937

Rad: *Molinietales* W. Koch 1926

Zväz : *Filipendulo – Petasition* Braun – Blanquet 1949

Podzväz: *Filipendulion* Lohmeyer in (Oberdorfer et al. 1967) Balátová – Tuláčková 1978

Asociácia: *Filipendulo- Geranietum palustris* W.Koch 1926

Porasty sa vyskytujú najmä v hodnotenej oblasti Šalková, pri hlavnom toku rieky, ale aj na mokrých lúkach za ochrannou hrádzou Hrona.

V spoločenstve prevládajú vysoké bylinné druhy, prevažujú široké bylinné druhy, na celoročne mokrých stanovištiach, ktoré v jarných mesiacoch a pri výdatnejších dažďoch bývajú zatopené vodou.

Vodný režim a dostatok živín v pôde umožňujú vysoký rast bylín. Porasty majú mozaikovitý charakter, ktorý sa výrazne uplatňuje v čase kvitnutia týchto druhov :

túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*), pakost močiarny (*Geranium palustre*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*)

Do týchto porastov, keď nebývajú dlhší čas kosené, prenikajú rôzne druhy vrb, topoľov a jelší. Tento stav možno pozorovať v oblasti Šalková, časť plochy týchto porastov sa nachádza aj pri úzkom páse pri regulovanom Hrone.

Prehľad druhového zloženia tohto podzväzu ukazuje tabuľka č. 9.

Tab. č. 9

túžobník brestový	<i>Filipendula ulmaria</i>
záružlie močiarné	<i>Caltha palustris</i>
pakost močiarny	<i>Geranium palustre</i>
bodliak lopúchový	<i>Carduus personata</i>
krkoška chlpatá	<i>Cherophyllum hirsutum</i>
vrbovka chlpatá	<i>Epilobium hirsutum</i>
angelika lesná	<i>Angelica sylvestris</i>
pichliač zeliný	<i>Cirsium oleraceum</i>
škarda močiarna	<i>Crepis paludosa</i>
trst' obyčajná	<i>Phragmites australis</i>
vrbica vrbolistá	<i>Lythrum salicaria</i>
kozonoša hoscova	<i>Aegopodium podagraria</i>
mäta dlholistá	<i>Mentha longifolia</i>
čerkáč obyčajný	<i>Lysimachia vulgaris</i>
psiarka lúčna	<i>Alopecurus pratensis</i>
kosatec sibírsky	<i>Iris sibirica</i>

Na plochách týchto lúk, dlhší čas nekosených, sa vytvorili tieto spoločenstvá :

Lk 11 Trstinové spoločenstvá mokradí (*Phragmition*)

Biotop: Trstinové porasty stojatých vôd a močiarov (8B10000)

Fytocenológia :

Trieda: *Phragmitetea* Tüxen et Preis 1942

Rad: *Phragmitetalia* W. Koch 1926

Zväz: *Phragmition communis* Koch 1926

Najväčšie rozšírenie trstinových porastov je lokalizované za hrádzou pri obci Šalková a pri jazere za hrádzou Hrona, za parkoviskom pri Mičinskej ceste, neďaleko centra mesta.

Dominantným druhom tohto spoločenstva je trst' obyčajná (*Phragmites australis*).

Spoločenstvo patrí medzi najvyššie bylinné formácie a svojou veľkou, produkciou biomasy, prispieva hlavnou mierou k zazemňovaniu biotopu.

Samotné spoločenstvo trstín, vytvára dôležitý biotop hlavne pre vodné vtáctvo a iné živočíchy.

Prehľad druhového zloženia ukazuje tabuľka č. 10.

Tab. č. 10

trst' obyčajná	<i>Phragmites australis</i>
pálka uzkolistá	<i>Typha angustifolia</i>
kosatec žltý	<i>Iris pseudacorus</i>
praslička riečna	<i>Equisetum fluviatile</i>
štiavec konský	<i>Rumex hydrolapathum</i>
starček barinný	<i>Senecio paludosum</i>
steblovka vodná	<i>Glyceria maxima</i>
iskerník veľký	<i>Ranunculus lingua</i>
puškovorec obyčajný	<i>Acorus calamus</i>
škripinec jazerný	<i>Schoenoplectus lacustris</i>
vrbica vrbolistá	<i>Lythrum salicaria</i>
mliečnik močiarny	<i>Tithymalus palustris</i>

Br2 Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov

NATURA 2000: 3220 Alpine rivers and the herbaceous vegetation along their banks

Biotop: porasty chrastnice trsteníkovitej (5211000)

Fytocenológia :

Trieda: *Phragmitetea* Tüxen et Preis 1942

Rad: *Nasturtio – Glycerietalia* Pignatti 1953

Zväz: *Phalaridion arundinaceae* Kopecký 1961

Asociácia: *Petasito – Phalaridetum arundinaceae* Kopecký 1961

Spoločenstvo lesknice je hojne rozšírené na brehoch, na náplavách potokov a pri rieke Hron, v celej hodnotenej oblasti. Tieto porasty sú rozšírené na stanovištiach, kde sú prúdiacou vodou podmáčané a podomieľané. V miestach, kde prúdi voda prudko, vznikajú kamenné a štrkové naplaveniny.

Spoločenstvá tohto zväzu majú veľký význam pre ochranu brehov, hlavne tam, kde nie je regulácia toku.

Porasty tvoria na brehoch tokov charakteristické lemy, rôznej dĺžky a šírky. Druhové zloženie je chudobné, vzhľadom na prevládajúcu dominanciu lesknice trsteníkovitej. Druhové zloženie ukazuje tabuľka č. 11.

Tab. č. 11

lesknica trsteníkovitá	<i>Phalaris arundinacea</i>
smlz trst'ovníkovitý	<i>Calamagrostis arundinacea</i>
psinček obrovský	<i>Agrostis gigantea</i>
lipkavec obyčajný	<i>Galium aparine</i>
devätsil lekársky	<i>Petasites hybridus</i>
steblovka splývavá	<i>Glyceria fluitans</i>
iskerník plazivý	<i>Ranunculus repens</i>
lipnica pospolitá	<i>Poa trivialis</i>
vříbovka ružová	<i>Epilobium roseum</i>
reznáčka laločnatá	<i>Dactylis glomerata</i>

štiavec vodný	<i>Rumex aquaticus</i>
roripa lesná	<i>Rorippa sylvestris</i>
štiavec tupolistý	<i>Rumex obtusifolius</i>
vířba	<i>Salix sp.</i>

Regionálny biokoridor potok Bystrica

Prechádza cez urbanizované obvody mesta Úľanka, Jakub, Kostiviarske, Mesto Sever, Vysielač, Pri parku, BB historické jadro

Regionálny biokoridor potoka *Bystrica je vyčlenený od severnej hranice hodnoteného územia Kostiviarka. Pre tento priestor je charakteristické úzke údolie, kde potok aj s brehovými porastami tvorí organickú súčasť zástavby. Potok je spravidla regulovaný.

Tok pokračuje vo výraznom široko modelovanom údolí s plytkou nivou až po Medený hámor. Na ľavej strane toku so sídliskom. Koryto potoka je necitlivo regulované, v hornej časti potoka fragmenty brehových porastov.

Tok v priestore od Medeného Hámru až k ústi prechádza cez urbanizovaný priestor severnej časti mesta, výrobného areálu Slovenka a okraja Mestského parku. Výrobný areál Slovenky je tu priamo vklínený do mesta, potok preteká priamo jej areálom. Potok tu nie je mestotvorným prvkom, v podstate nie je k nemu prístup a na celom úseku je prevedená technická regulácia. Samotné ústie potoka medzi bývalou Židovskou Synagógou a vtokom do rieky je hodnotný priestor v okolí bývalej Dolnej brány.

V hodnotenom úseku prechádza tok pozdĺž vysokých kolmých hrádzi, kde v úzkom páse popri stenách hrádze sú naplaveniny hrubej, piesočnato – kamenej zeminy.

Porasty osídľujúce tieto stanovišťa, zatriedené podľa Katalógu biotopov Slovenska sú nasledovné :

Br6 Brehové porasty deväťsilov

NATURA 2000: 6430 Hygrophilous herb fringe communities of plans and of the montane to alpine belts

Biotop: porasty deväťsilov (5212000)

Fytocenológia :

Trieda: *Betulo – Adenostyletea* Braun-Blanquet et R.Tüxen 1943

Rad: *Adenostyletalia* Braun-Blanquet 1931

Zväz: *Petasition officinalis* Sillinger 1933

Asociácia: *Petasitetum officinalis – glabrati* Silliger 1933

Fyziognómiu tohto spoločenstva udávajú veľké listy deväťsilov, ostatné druhy rastlín nachádzajú len malé uplatnenie. Porasty sú druhovo veľmi chudobné, vytvárajú charakteristické lemy pri stenách hrádze vo veľmi úzkom páse, širokom asi 1 meter.

Dominantný druh spoločenstva tvorí deväťsil lekársky (*Petasites hybridus*).

Ide o vytrvalú rastlinu, ktorá vyžaduje vysokú pôdnu vlhkosť, s pôdnou reakciou slabo kyslou až bázičnou, so stredne, až bohatým obsahom pôdneho dusíka.

Rastlina deväťsil je geofyt a hemikryptofyt s fenofázou kvitnutia v skorej jari, neskoršie v lete zostávajú len veľké listy.

Medzi listami deväťsilu sa vyskytujú niektoré druhy ako :

kozonoha hoscova (*Aegopodium podagraria*), reznáčka laločná (*Dactylis glomerata*), angelika lesná (*Angelica sylvestris*), lipnica pospolitá (*Poa trivialis*).

Spoločenstvo deväťsilu, ktoré je najviac rozšírené pri potokoch a pri Hrone, najmä v centrálnej časti mesta, význačnou mierou prispieva k udržiavaniu potrebnej vlhkosti a zvlhčovaniu ovzdušia. Tieto rastliny, ktoré dosahujú výšku 50 – 70 cm, pokrývajú väčšinu ostatných druhov.

Deväťsil lekársky je známa liekopisná rastlina z ktorej sa vyrábajú aj lieky.

Nasledovné rastlinné druhy spoločenstva, sú uvedené v tab. č. 1.

Hodnotené z hľadiska dôležitosti, v záujme zachovania súčasného stavu, je potrebné uchovať pri vodných tokoch neporušené porasty.

Tab. č. 1

deväťsil lekársky	<i>Petasites hybridus</i>
bolševník borščový	<i>Heracleum sphondylium</i>
lipnica pospolitá	<i>Poa trivialis</i>
pakost červenohnedý	<i>Geranium phaeum</i>
kozonoha hoscova	<i>Aegopodium podagraria</i>
krkoška voňavá	<i>Chaerophyllum aromaticum</i>
angelika lesná	<i>Angelica sylvestris</i>
kuklík potočný	<i>Geum rivulare</i>
bodliak lopúchovitý	<i>Carduus personata</i>
štiavec tupolistý	<i>Rumex obtusifolius</i>
škarda močiarna	<i>Crepis paludosa</i>
krkoška chlpatá	<i>Chaerophyllum hirsutum</i>
prvosienka vyššia	<i>Primula elatior</i>
valeriana bazolistá	<i>Valeriana sambucifolia</i>
pýrovník psí	<i>Elymus caninus</i>
záraza červenožltá	<i>Orobancha flava</i>
prilbica pestrá	<i>Aconitum variegatum</i>
nezabúdka močiarna	<i>Myosotis scorpioides</i>
chrastnica trstovníkovitá	<i>Phalaroides arundinacea</i>
lipkavec obyčajný	<i>Galium aparine</i>
záružlie močiarme	<i>Caltha palustris</i>
pichliač potočný	<i>Cirsium rivulare</i>

Tieto homogénne porasty deväťsilu, sú rozšírené na väčšine popisovaných stanovišť, pri potokoch. Na menších úsekoch je toto spoločenstvo prerušované porastami iných druhov, ide najmä o : jednotlivé kričky vrb, bazy čiernej, jelše lepkavej, agátu bieleho a iné.

Na týchto miestach sa vyskytujú nasledovné rastlinné druhy, ktoré sú uvedené v tab. č.2.

Tab. č. 2

vřba rakytová	<i>Salix caprea</i>
vřba červená	<i>Salix purpurea</i>
vřba biela	<i>Salix alba</i>
vřba košíkarska	<i>Salix viminalis</i>
jelša lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>
vřba krehká	<i>Salix fragilis</i>
iskerník plazivý	<i>Ranunculus repens</i>
přhlřava dvojdomá	<i>Urtica dioica</i>
řremcha obyčajná	<i>Padus avium</i>
topolř osikový	<i>Populus tremula</i>

pakost smradľavý	<i>Geranium robertianum</i>
krušina jelšová	<i>Frangula alnus</i>
baza čierna	<i>Sambucus nigra</i>
konopica páperistá	<i>Galeopsis pubescens</i>
agát biely	<i>Robinia pseudoacacia</i>
vŕbovka chlpatá	<i>Epilobium hirsutum</i>

Miestny biokoridor Tajovský potok

Prechádza cez urbanizované obvody mesta Štiavničky, Trieda Hradca Králové a Podlavice Skubín. Tajovský potok je v hodnotenom území regulovaný, má prudký spád a preteká v prostredí hustej bytovej zástavby.

Okraje regulovaného potoka osídľuje typická vegetácia, ktorá sa strieda nasledovne :

Pri kolmých stenách regulovaného potoka, kde je pomerne úzka časť substrátu piesko –kamenitého nános, sa vyvinula hustá vegetácia, s prevahou deväťsilu lekárskeho (*Petasites hybridus*).

Na širších nánosoch, pri reguláciách, sa vyvinuli nelesné brehové porasty a pri lokalite Podlavice Skubín aj jednotlivé stromy ako: jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), vŕba biela (*Salix alba*), vŕba krehká (*Salix fragilis*), vŕba košíkárka (*Salix viminalis*), baza čierna (*Sambucus nigra*).

Porasty osídľujúce tieto stanovištia, zatriedené podľa Katalógu biotopov Slovenska sú nasledovné:

Br 6 Brehové porasty deväťsilov

NATURA 2000: 6430 Hydrophilous tall herb fringe communities of plans and the montane to alpine belts

Biotop: Porasty deväťsilov (5212000)

Fytocenológia: *Petasicion officinalis* Sillinger 1933

Popis vegetačných pomerov biotopu Porasty deväťsilov a zoznam druhov, sú uvedené pri popise (lokalít Banská Bystrica – historické jadro, Banská Bystrica – pri parku, Banská Bystrica – sever), v tabuľke č. 1.

Kr 9 Vŕbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek

Biotop národného významu

Biotop: Nížinné krovinné vrbiny (5110000)

Fytocenológia :

Trieda: *Salicetea purpureae* Moor 1958

Rad: *Salicetalia purpureae* Moor 1958

Zväz: *Salicion triandrae* T. Müller et Görs 1958

Uzavreté krovinné porasty s dominanciou vŕb, dosahujúce 2- 5 m výšky, bylinný podrast je slabo vyvinutý. Svetlomilné druhy pri väčšom zatienení stromového poschodia ustupujú.

Zloženie prízemnej vrstvy pozostáva z vlhkomilných a nitrofilných druhov. Často na tento biotop prenikajú druhy splavené z vyššie položených lesov. Nachádzajú sa na mladých riečnych naplavinách, tvorenými kameňmi, štrkom, štrkopieskom a pieskom.

Na lokalitách uvedených území, netvorí popisované spoločenstvo väčšie súvislejšie porasty, ich najväčšie rozšírenie je na lokalite Podlavice Skubín.

Druhovú zloženie ukazuje tab. č. 3.

Tab. č. 3

vŕba krehká	<i>Salix fragilis</i>
vŕba trojtyčinková	<i>Salix triandra</i>
vŕba košíkárská	<i>Salix viminalis</i>
vŕba červená	<i>Salix purpurea</i>
jelša lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>
baza čierna	<i>Sambucus nigra</i>
brest väzový	<i>Ulmus laevis</i>
pŕhl'ava dvojdomá	<i>Urtica dioica</i>
kozonoša hoscova	<i>Aegopodium podagraria</i>
trebuľka lesná	<i>Anthriscus sylvestris</i>
chrastica trsteníkovitá	<i>Phalaroides arundinacea</i>
iskerník plazivý	<i>Ranunculus repens</i>
pakost červenohnedý	<i>Geranium phaeum</i>
kuklík potočný	<i>Geum rivale</i>
krkoška voňavá	<i>Chaerophyllum aromaticum</i>
angelika lesná	<i>Angelica sylvestris</i>
povoja plotná	<i>Calystegia sepium</i>
ľulok sladkohorký	<i>Solanum dulcamara</i>
kostihoj lekársky	<i>Symphytum officinale</i>
trst' obyčajná	<i>Phragmites australis</i>
pálka úzkolistá	<i>Thypha angustifolia</i>

K r 8 Vŕbové kroviny stojatých vôd

Biotop národného významu

Biotop: Mokrad'ové vŕbové kriačiny

Fytocenológia:

Trieda: *Alnetea glutinosae* Braun – Blanquet et Tüxen 1943

Rad: *Salicetalia auritae* Doing 1962

Zväz: *Salicion cinereae* Th. Müller et Görs 1958 ex Passarge 1961

Toto spoločenstvo sa vyskytuje na lokalite pri Šalkovej, za ochrannou hrádzou Hrona. Vzniklo na mokrých lúkach, ktoré dlhší čas neboli kosené, ide o uzavreté porasty krovín, charakteristické bochníkovitým tvarom a sivou monotónnou farbou vŕb.

V bylinnom poschodí sa vyskytujú hydrofilné druhy, závislé na vlhkostných podmienkach.

V terénnych zníženinách na aluviálnych lúkach sa vyskytujú rôzne skupiny, až kolónie košato rozložených vŕb. Toto spoločenstvo má len menšie rozšírenie, hlavne na lúkach pri Šalkovej.

Druhové zloženie ukazuje tabuľka č. 4.

Tab. č. 4

vŕba popoľavá	<i>Salix cinerea</i>
vŕba pätyčinková	<i>Salix petadra</i>
vŕba červená	<i>Salix purpurea</i>
praslička močiarna	<i>Equisetum palustre</i>
túžobník brestový	<i>Filipendula ulamaria</i>
čerkáč obyčajný	<i>Lysimachia vulgaris</i>
ostrica ostrá	<i>Carex acutiformis</i>
záružlie močiarme	<i>Caltha palustris</i>
pŕhl'ava dvojdomá	<i>Urtica dioica</i>
valeriána dvojdomá	<i>Valeriana dioica</i>
chrastnica trst'ovníkovitá	<i>Phalaroides arundinacea</i>
lipnica močiarna	<i>Poa palustris</i>

Miestny biokoridor Rudlovský potok

Prechádza cez urbanizované obvody Sásová a Rudlová. V minulosti došlo k rozsiahlej devastácii a likvidácii brehových porastov a toku ako takého, v časti sídliska Sásová je prekrytý a nepriznaný. V dolnej časti má tok charakter kanála, v priestore pod areálom bývalých Pozemných stavieb je úplne zakrytý až po vtok do rieky Hron.

Z hľadiska botanického, krajinnárskeho a celkového životného prostredia mesta a pre obyvateľov patrí Dolina Rudlovského potoka k najcennejším.

Existenciu týchto lesných porastov podmieňuje dostatok prúdiacej podzemnej vody a občasné povrchové záplavy.

Súčasný stav lesného spoločenstva ukazuje na skutočnosť, že v minulosti bol Rudlovský potok silne vodnatý. V celej doline tohto potoka je dobre vyvinutý les, ktorý je svojím zložením uvedený v Zozname biotopov európskeho významu. Vysoké zdravé stromy (30 m) ako: jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) a ďalšie, tvoria spoločenstvo, ktoré v zmysle Zbierky zákonov č. 24/ 2003 dosahuje hodnotu Sk/m² 540.

Terénnymi prácami pri budovaní parkoviska nad Dolinou Rudlovského potoka, došlo k silnému zamedzeniu a pribrzdzeniu prietoku potoka, v ktorom v súčasnosti preteká len minimálne množstvo vody.

Z prirodzeného lesného spoločenstva bol utvorený mestský park, boli tu vybudované chodníky, osadené lavičky a pod. V súčasnosti je park okrem nedostatku vody aj silne zanedbaný, neudržiavaný. Okrem poškodených lavičiek tu dochádza k devastovaniu a deštrukcii pôdy, ktorá je sústavne spôsobovaná obyvateľmi sídliska, ktorí nerešpektujú oficiálne chodníky a skracujú si cestu po strmých svahoch doliny k hlavnej ceste. Z toho dôvodu došlo na viacerých miestach, hlavne v spodnej časti parku, k takej devastácii pôdy a obnaženiu koreňov stromov, že pri silnom vetre hrozí nebezpečenstvo ich vyvrátenia.

V prípade, že v krátkom čase nepríde k náprave, hlavne k zvýšeniu prietoku Rudlovského potoka a ďalších úprav, smerujúcich k ochrane lesíka, dôjde k postupnému vysychaniu tejto vzácnej a pre mesto Banská Bystrica dôležitej lokality.

Lesné porasty tejto doliny podľa Katalógu biotopov Slovenska patria do:

Ls 1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy

Natura 2000: 91E0 Mixed ash-alder alluvial forests of temperate and Boreal Europe

Biotop: Podhorské lužné lesy (2111300)

Lesnícka typológia: *Fraxineto-Alnetum* (0901)

Fytocenológia:

Trieda: *Quercio – Fagetea* Braun-Blaquet et Vlieger 1937

Rad: *Fagetalia* Pawlowski 1928

Zväz: *Alno – Padion* Knapp 1942

Podzväz: *Alnenion glutinoso- incanae* (Braun-Blanquet) Oberdorfer 1953

Prehľad druhového zloženia tohto spoločenstva ukazuje tabuľka č. 5.

Tab. č. 5.

jelša lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>
jaseň štíhly	<i>Fraxinus excelsior</i>
čremcha obyčajná	<i>Padus avium</i>
vŕba biela	<i>Salix alba</i>
vŕba krehká	<i>Salix fragilis</i>
javor mliečny	<i>Acer pseudoplatanus</i>
kalina obyčajná	<i>Viburnum opulus</i>
ostrica oddialená	<i>Carex remota</i>
kozonoha hoscova	<i>Aegopodium podagraria</i>
vŕba rakytová	<i>Salix caprea</i>
hviezdica veľkokvetá	<i>Stellaria holostea</i>
hviezdica hájna	<i>Stellaria nemorum</i>
záružlie močiarné	<i>Caltha palustris</i>
nezábudka močiarna	<i>Myosotis palustris</i>
blyskáč cibulkatý	<i>Ficaria bulbifera</i>
krkoška chlpatá	<i>Chaerophyllum hirsutum</i>
jarmanka väčšia	<i>Astrancia major</i>
hluchavka škvrnitá	<i>Lamium maculatum</i>
túžobník brestový	<i>Filipendula ulmaria</i>
škarda močiarna	<i>Crepis paludosa</i>
kuklík potočný	<i>Geum rivale</i>
pichliač zelinový	<i>Cirsium oleraceum</i>
čerkáč obyčajný	<i>Lysimachia vulgaris</i>
baza čierna	<i>Sambucus nigra</i>
zádušník brečťanolistý	<i>Glechoma hederacea</i>
čistec lesný	<i>Stachys sylvatica</i>

Okolie Doliny Rudlovského potoka je pokryté udržiavanými, pravidelne kosenými porastami lúčnych spoločenstiev. Tieto lúčne porasty rastú na slabo kyslých až neutrálnych, stredne hlbokých pôdach, mierne vlhkých až suchých, s dobrou zásobou živín.

Tieto spoločenstvá sú hojne rozšírené na celom Slovensku. Na hodnotenej lokalite boli vysiate, majú tu optimálne podmienky.

Trávniky, bohaté na počet rastlinných druhov, ktoré sú podľa Katalógu biotopov Slovenska zaradené do:

Lk 1 Nížinné a podhorské kosné lúky

NATURA 2000: 6510 Lowland hay meadows

Biotop: Ovsíkové lúky nížinné a podhorské (3521100)

Fytocenológia:

Trieda: *Molinio – Arrhenatheretea* R.Tüxen 1937

Rad: *Arrhenatheretalia* W. Koch 1926

Zväz: *Arrhenatherion* W. Koch 1926

Asociácia: *Arrhenatheretum elatioris* Braun – Blanquet 1915

Druhové zloženie ukazuje tabuľka č. 6.

Tab. č. 6

ovsík obyčajný	<i>Arrhenatherum elatius</i>
kostrava lúčna	<i>Festuca pratensis</i>
lipkavec vzpriamený	<i>Galium album</i>
paštrnak siaty	<i>Pastinaca sativa</i>
pakost lúčny	<i>Geranium pratense</i>
d'atelina pochybná	<i>Trifolium dubium</i>
kozobrada východná	<i>Tragopogon orientalis</i>
škarda dvojročná	<i>Crepis biennis</i>
chrastavec roľný	<i>Kanudia arvensis</i>
lomikameň zrnitý	<i>Saxifraga granulata</i>
d'atelina lúčna	<i>Trifolium pratense</i>
reznáčka laločnatá	<i>Dactylis glomerata</i>
kukučka lúčna	<i>Lychnis flos-cuculi</i>
zvonček konárstý	<i>Campanula patula</i>
stoklas mäkký	<i>Bromus hordeaceus</i>
šalvia lúčna	<i>Salvia pratensis</i>
krvavec lekársky	<i>Sanguisorba officinalis</i>
d'atelina horská	<i>Trifolium montanum</i>
mrkva obyčajná	<i>Daucus carota</i>
kostrava červená	<i>Festuca rubra</i>
boľševník borščový	<i>Heracleum sphondylium</i>
medúnok vlnatý	<i>Holcus lanatus</i>
timotejka lúčna	<i>Phleum pratense</i>
ľadenec rožkatý	<i>Lotus corniculatus</i>
bedrovník väčší	<i>Pimpinella mior</i>
skoroceľ kopinatý	<i>Plantago lanceolata</i>
nátržník biely	<i>Potentilla alba</i>
trojštet žltkastý	<i>Trisetum flavescens</i>
nevädzovec lúčny	<i>Jacea pratensis</i>
lipnica lúčna	<i>Poa pratensis</i>
prvosienka jarná	<i>Primula veris</i>
iskerník plazivý	<i>Ranunculus repens</i>

Miestny biokoridor potok Laskomerský potok

Prechádza cez urbanizovaný obvod Vysielač.

Dolina Laskomerského potoka je lokalizovaná v údolí, ktoré je kompletne osídlené, nachádza sa tu pomerne rozsiahla chatárska a záhradkárska oblasť.

Laskomerský potok na viacerých miestach prechádza súkromnými, opлотenými záhradami, už na prvý pohľad majiteľmi dobre udržiavanými.

Zarážajúca je však skutočnosť, že nedisciplinovanosťou návštevníkov a užívateľov chat na hodnotenom území Laskomerského potoka, ktoré sa začína pri futbalovom ihrisku, vznikol nevhodný a prírodu poškodzujúci nelegálny prejazd áut, priamo cez potok.

Vegetáciu Doliny Laskomerského potoka je možné zaradiť v zmysle Katalógu biotopov Slovenska do Biotopu X3.

X3 Nitrofilná ruderalná vegetácia mimo sídiel

Biotop: Biotopy na opustených a nevyužívaných plochách (A400000)

Fytocenológia:

Trieda: *Betulo – Adenostyletea* Braun – Blanquet et R. Tüxen 1943

Rad: *Adenostyletalia* Braun – Blanquet 1931

Zväz: *Carduo – Urticion dioicae* Hadač 1962

Zväz: *Galio – Alliarion* (Oberdorfer 1957) Lohmeyer et Oberdorfer in Oberdorfer et al. 1967

Zväz: *Impatienti noli-tangere – Stachion sylvaticae* Görs ex Mucina 1993

Zväz: *Arction lappae* R.Tüxen 1937

Zväz: *Aegopodium podagrariae* R. Tüxen 1967

Bylinné, nitrofilné lemové spoločenstvá, na stabilne vlhkých až čerstvo vlhkých stanovištiach, sú hojne rozšírené na plochách pozdĺž celého hodnoteného územia na brehoch potoka. Tvoria ich často lesné, alebo lúčne rastliny, ktorým vyhovujú dané podmienky. Ide predovšetkým o pôdnu vlhkosť a schopnosť prekonať krátkodobé záplavy.

Pre tieto spoločenstvá je typické vysoké zastúpenie rastlinných druhov čeľade mrkvovitých.

Zastúpenie jednotlivých druhov spoločenstiev uvedených zväzov, ukazuje tabuľka č. 12.

Tab. č. 12

kozonoha hostcova	<i>Aegopodium podagraria</i>
trebuľka ježcova	<i>Anthriscus caucalis</i>
trebuľka lesná	<i>Anthriscus sylvestris</i>
trebuľka voňavá	<i>Anthriscus cerefolium</i>
krkoška voňavá	<i>Chaerophyllum aromaticum</i>
krkoška hl'uznatá	<i>Chaerophyllum bulbosum</i>
bodliak lopúchovitý	<i>Carduus personata</i>
krížavka chlpatá	<i>Cruciata laevipes</i>
múrovník lekársky	<i>Parietalia officinalis</i>
prhľava dvojdomá	<i>Urtica dioica</i>
krkoška mámivá	<i>Chaerophyllum temulum</i>
štiavec veľkolistý	<i>Rumex obtusifolius</i>
kuklík mestský	<i>Geum urbanum</i>
baza chabzdová	<i>Sambucus ebulus</i>
trst' obyčajná	<i>Phragmites australis</i>
lipkavec obyčajný	<i>Galium aparinae</i>

čistec lesný	<i>Stachys sylvatica</i>
zádušník brečťanolistý	<i>Glechoma hederacea</i>
netýkavka zľaznatá	<i>Impatiens glandulifera</i>
netýkavka malokvetá	<i>Impatiens parviflora</i>
zľatobyl kanadská	<i>Solidago canadensis</i>
zľatobyl obrovská	<i>Solidago gigantea</i>
cesnačka lekárska	<i>Alliaria petiolata</i>
čerkáč obyčajný	<i>Lysimachia vulgaris</i>

Miestny biokoridor Malachovský potok

Prechádza cez urbanizované obvody mesta: Radvaň a Pršany.

Dolná časť údolia Malachovského potoka je silne urbanizovaná. Tok bol kedysi súčasťou historického komplexu kaštieľa s parkom a kostolného vrchu. V lokalite sa nachádza prírodný komplex Malachovských skaliek.

V hodnotenej časti zastavaného územia je potok neregulovaný, regulácia je len v dolnej časti, kde sa vlieva do Hronu. Potok je silne vodnatý, čistý, s rýchlym spádom, brehy potoka osídľuje sporadická stromová vegetácia a to najmä druhov: jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), vŕba (*Salix* sp.), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*).

Hlavné rozšírenie vegetácie tvoria porasty

Kr 9 Vŕbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek, ktoré boli popísané pri potoku Bystrica. Druhy vyskytujúce sa na tomto biotope sú totožné, s uvedenými v tabuľke č. 3.

Miestny biokoridor Radvanský potok

Prechádza cez urbanizovaný obvod Radvaň a Fončorda –Mládežnícka.

Radvanský potok prechádza dolinou Udurná. Okolie potoka v celej dolnej časti bolo v minulosti silno zamokrené, starousadlíci túto lokalitu nazývajú „barina“. V súčasnosti je územie Urbanizovaného obvodu - Radvanský potok celé vydláždené betónovými štvorcami a časť potoka je pod zemou.

Na brehoch vydláždeného potoka sú vysadené stromy, najmä vŕby, topole a jelše.

Pri hodnotení územia, z botanického hľadiska, okrem vysadených stromov sa tu vyskytujú len rastlinné druhy a spoločenstvá zaradené v Katalógu biotopov Slovenska:

X 3 –Nitrofilná ruderalna vegetácia mimo sídiel

Biotopy na opustených a nevyužívaných plochách

Tieto spoločenstvá sú popísané pri hodnotení Doliny Laskomerského potoka, s uvedením floristického zloženia v tabuľke č. 9.

6.14. Vodné toky

V hodnotenom území bol hodnotený vegetačný doprovod tokov. Problematika vegetačného spektra Brehových potastov je popísaná v kapitole prvkov USES.

Tabuľka: Bilancia brehových porastov

UO/Mestská časť	Výmera zelene (ha)
03/Mesto sever	1,1448
04/Rudlovský potok	0,4775
12/Uhlisko	0,1879
19/Radvaň	0,5613
47/Trieda Hradca Králové	0,5867
50/Fončorda -Mládežnícka	0,0162
10/Majer	1,6472
Spolu	4,6216

6.15. Ostatné plochy zelene

Do tejto kategórie boli zaradené plochy účelovej zelene napr. rozptýlená zeleň, zeleň skladov, plochy a stavby zvláštneho určenia, ohradené staveniská, prípadne pokiaľ mala plocha zelene sporné zaradenie.

Tabuľka: Bilancia ostatných ploh zelene

UO/Mestská časť	Výmera zelene (ha)
01/Banská Bystrica HJ	0,5592
02/Pri parku	2,5675
03/Mesto sever	2,9711
04/Rudlovskýpotok	2,4761
08/Nemocnica	0,0132
09/Mesto východ	2,8791
12/Uhlisko	3,3185
13/Smrečina	1,5367
14/Sídlisko SNP	2,2376
22/Školskýareál-Nová nemocnica	0,2034
23/Podlavec	0,7240
19/Radvaň	1,9155
20/StaráFončorda	2,6816
25/Fončorda-Internátna	1,3914
47/Rudlová I	0,0724
50/Fončorda-Mládežnícka	0,1528
07/Rudlová I	0,2702
48/Rudlová II	1,8530
05/Sásová I	2,3270
49/Sásová II	0,0069
46/Graniar	0,6388
27/Pršany	0,8212
18/Kráľová	2,7620
10/Majer	0,3305
33/Kremnička	0,2899
Spolu	34,2756

6.16. Hodnotenie druhového zloženia stromov

Výsledky prieskumov stromov vo verejnej zelene podávajú okrem iného niektoré informácie o zložení sortimentu stromov a jeho kvalite. Môžu byť aj východiskom pre stanovenie niektorých zásad pre sadovnícku prax.

Hodnotenie sa týkalo porastov stromov verejnej zelene mesta v kategórii parky o celkovej výmere 31,11 ha. Túto výmeru považujeme ako reprezentatívnu pre druhové zloženie stromov v dokumente Generelu zelene.

Podrobné hodnotenie stromov a krov ďalších kategórií obsahuje dokumentácia Dokument starostlivosti o dreviny mesta Banská Bystrica (EKOJET, 2009).

Významným podkladom pre hodnotenie druhového zloženia porastov mesta je Geobotanická (vegetačná) mapa Slovenska, ktorá okrem iného nesie znaky mapy vegetačno-rekonštrukčnej (Michalko a kolektív, SAV 1986). V sadovníckej a krajinskej tvorbe táto mapa indikuje prostredie a stanovištia z biologického hľadiska. Táto mapa znázorňuje vzťahy medzi vegetáciou, pôdou a klímou, vzťahy medzi činnosťou človeka a vegetáciou, umožňuje poznať následky činnosti človeka a uvažovať o náprave nesprávnych zásahov.

V hodnotenom území by sa podľa geobotanickej mapy vyskytovali a pokrývali tieto fytocenózy:

- Dubovo - hrabové lesy karpatské (C)
- Bukové lesy vápnomilné (CF)
- Dubové nátržníkové lesy (Qp)
- Bukové kvetnaté lesy podhorské (Fs)
- Lužné lesy nížinné (U)
- Lužné lesy podhorské a horské (Al)

Popis týchto spoločenstiev je na inom mieste dokumentácie.

Plochy hodnotenej zelene sa pohybujú v nadmorskej výške od 334 m n.m. (Rakytovce), 362 m n.m. (Bakosova ul.), 346 m n.m. (Majer) až do 427 m n.m. (Zelená ulica).

V hodnotenom území mesta sú najteplejšie dolné časti juhozápadných až juhovýchodných svahov Zvolenskej kotliny. Priemerné ročné teploty vzduchu tu dosahujú 8-8,5 °C. Najnižšie priemerné ročné zrážky sú v údolí Hrona, kde dosahujú 750 – 850 mm. V podhorských oblastiach okolia mesta sa priemerné ročné úhrny zrážok zvyšujú na 850 – 950 mm. Zrážky sú veľmi premenlivým meteorologickým prvkom, ako ukazujú podrobné údaje (SHMÚ, 2006), minimálne mesačné úhrny nulové a ročné minimá sa od doliny Hrona k pohoriam pohybujú od 400 do 700 mm zrážok.

Podľa zrnitosti a zloženia pôdneho fondu obsahuje dotknuté územie najmä tieto pôdne jednotky: fluvizeme typické, typické karbonátové, kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách, flyša, kambizeme luvizemné, kambizeme pseudoglejové, kambizeme na flyši a na ostatných substrátoch. Okrem toho sa vyskytujú rendziny typické a rendziny kambizemné na vápancoch a dolomitoch. V nivách potokoch sa aluviálnou činnosťou vytvorili pôdne typy fluvizeme. Okrem toho sme v terénnom prieskume hodnotili aj kultizeme a antrozeme.

Kultizeme tvoria pôdy na prirodzených substrátoch, ale činnosťou človeka s pozmenenými vlastnosťami (pôdy záhrad, ovocných sádov, nezastavané plochy a ruderalizované plochy mesta) – kultizem typická, kultizem záhradná a kultizem degradovaná.

Antrozeme, umelé pôdy na nepôvodných substrátoch. V hodnotenom území to sú navážky v blízkosti technických objektov, rekultivované plochy, časť parkových plôch, umelé substráty) – antrozeme typické var. zavážková a var. urbická, antrozeme degradované.

Významným faktorom pre hodnotenie druhového zloženia porastov zelene je súčasný stav kvality životného prostredia v meste (znečistenie ovzdušia, pôdy, podzemných a povrchových vôd - stručná charakteristika týchto faktorov je na inom mieste dokumentácie). S tým súvisí hodnotenie drevín podľa hľadísk odolnosti voči prašnosti, vplyvu exhalátov, vplyvu dopravy (napr. zasoľovanie ciest v zimnom období), vplyvy stavebnej činnosti, vplyv uloženia a situovania podzemných sietí a podobne.

Podľa výsledkov prieskumov drevín v plochách kategórie parkov môžeme vyhodnotiť skladbu drevín nasledovne:

Zastúpenie stromov listnatých:

Betula pendula 9,50%, Alnus glutinosa 5,5%, Acer platanooides 5,01%, Tilia cordata 4,63%, Acer pseudoplatanus 2,79%, Fraxinus excelsior 2,61%, Tilia platyphyllos 2,26%, Prunus cerasifera antropurpurea 1,77%, Robinia pseudoaccacia 1,45%, Salix fragilis 1,36%, Salix caprea 1,53%, Acer campestre 1,2%, Salix alba 0,96%, Sorbus aucuparia 0,86%, Prunus avium 0,88%, Fraxinus ornus 0,78%, Acer platanooides Schwedleri 0,75%, Ulmus glabra 0,68%, Juglans regia 0,65%, Platan acer. 0,59%, Populus tremula 0,58%, Prunus cerasifera 0,57%, Malus domestica 0,52%, Populus canadensis 0,49%, Cerasus avium 0,39%, Fraxinus americana 0,39%, Gleditsia triacanthos 0,37%, Fagus sylvatica atropurpurea 0,33%, Aesculus hippocastanum 0,33%, fagus sylvatica 0,27%, Acer saccharinum 0,24%, Carpinus betulus 0,24%, Crataegus monogyna 0,24%, Quercus robur 0,22%, Prunus serotina 0,21%, Quercus petraea 0,18%, Negundo aceroides 0,18%, Fraxinus Pyramidalis 0,11%, Tilia eximifolia 0,17%, Magnolia 0,14%, Acer tataricum 0,09%, Populus nigra 0,09%, Populus alba 0,09%, Juglans nigra 0,08%, Prunus domestica 0,08%, Corylus avellana 0,07%, Ailanthus 0,06%, Sorbus torminalis 0,04%, Morus alba 0,04%, Fagus sylvatica pendula 0,04%, Caragana arborescens 0,03%, Tilia tomentosa 0,02%, Prunus spinosa 0,01%, Corylus colurna 0,01%, Fagus sylvatica fastigiata 0,01%, Acer negundo 0,01%, Ulmus laevis 0,01%.

Zastúpenie stromov ihličnatých:

Pinus nigra 12,09%, Pinus sylvestris 7,63%, Picea abies 7,43%, Picea pungens Glauca 7,29%, Picea pungens 6,10%, Picea omorika 2,26%, Thuja occidentalis 2,06%, Larix decidua 1,91%, Pinus strobus 1,15%, Pseudotsuga 0,85%, Taxus baccata 0,28%, Larix decidua pendula 0,23%, Abies alba 0,20%, Abies concolor 0,17%, Chamaecyparis Lawson 0,09%, Thuja occidentalis aurea 0,06%, Picea abies pendula 0,05%, Thuja occidentalis Malonyana 0,03%, Thuja plicata 0,007%, Thuja occidentalis Bar. 0,008%

Súbežne s druhovou skladbou porastov bola sledovaná sadovnícka hodnota stromov, ktorá zohľadňuje vo všeobecnosti celkový stav dreviny a údaje, ktoré sa nedajú zisťovať meraním.

Je to 5 bodová klasifikačná stupnica (Machovec, Lednice 1979), kde sú zohľadnené: estetické pôsobenie dreviny, zdravotný stav, dosiahnutý vek a prognóza na ďalšiu rast a vývoj dreviny.

V kategórii parkov je hodnotenie stromov nasledovné:

14,26% stromov je vyhodnotených v triede 5 – Absolútne zdravý strom, nepoškodený, tvarom i celkovým habitom zodpovedajúci druhu (taxónu), zavetvenie až k zemi, veľkosť je strom úplne rozvinutý, presahuje najmenej 1/2 dosiahnuteľnej výšky a to pri zodpovedajúcej šírke koruny, avšak

ešte v plnom raste a vývoji. Koruna stromu tvorí najmenej polovicu výšky stromu. Strom tejto kategórie musí mať predpoklady plnenia svojich funkcií ešte mnoho desaťročí.

Je potrebné zachovať strom na danom stanovišti v maximálnej miere aj za cenu prehodnotenia a pretvorenia sadovníckeho priestoru alebo plánovania výsadby. Ďalšie kritéria estetické: strom

zaradený v skupine vždyzelených, alebo opadavých listnatých drevín, mimoriadneho kvitnutia, celku alebo detailu, pozoruhodný farbou listov, udržania sa po niekoľko desaťročí. Drevina prirodzene zmladzuje.

33,71% je vyhodnotených v triede 4 – Zdravý strom typického tvaru, len nepatrne porušený alebo poškodený, bez vyvetvenia najspodnejšej etáže s menšími voľnými priestormi v korune, veľkostne rozvinutými ako dreviny ohodnotené 5 bodmi. K ich odstráneniu je možné pristúpiť len výnimočne. Ďalšie biologické kritériá: ihličnatá drevina, opadavý listnatý strom, zaujímavý tvarom a farbou a zaujímavého kvitnutia.

36,71% stromov je vyhodnotených v triede 3 – Strom zdravý, perspektívny, len mierne preschnutý, ale bez chorôb a škodcov. Tvarovo sa môže líšiť aj podstatne od typu. Patrí sem strom vysoko vetvený, ale ktorý má schopnosť na kmeni obrastať, alebo je v tejto podobe esteticky únosný. Patrí sem strom menšieho vzrastu, ktorý nedosahuje ani polovicu zodpovedajúcej veľkosti. Narušený tvar koruny, ktorá je pomerne krátka, nepravidelná a atypická. Aj u tejto kategórie musí byť predpoklad udržania sa na stanovišti niekoľko desaťročí pri zachovaní bodového ohodnotenia prípadne zlepšením bodovej hodnoty. Môže to byť strom, z ktorého je možné vymodelovať kvalitnejší strom. Pri riešení sadovníckych úprav sa u tejto kategórie počíta s tým, že sa podľa potreby stromy ponechajú pre ďalší vývoj. Tam kde to sadovnícky a výchovný zámer vyžaduje, sa odstraňuje.

12,43 % stromov je vyhodnotených v triede 2 – Strom poškodený, veľmi vysoko vyvetvený bez predpokladu obrastania po presvetľovacích rezoch, dreviny staré a málo vitálne, výrazne presychajúce s výskytom ohnisk hniloby. Strom netvárný, poškodený, deformovaný, neperspektívny, zdravotne závadný, neestetický. Predpoklady ďalšieho vývoja sú tak v čase ako aj v kvalite veľmi obmedzené. Zlepšenie kvality nie je možné predpokladať. Pri výhľadových úpravách sa počíta s ich postupným odstránením. Výnimku môžu tvoriť len dendrologicky unikátne dreviny, chránený strom a pod., ktoré sa ponechajú na dožitie. Zdravotný stav: strom poškodený vekom, chorobami, škodcami. Postupná alebo okamžitá likvidácia.

2,67 % stromov je vyhodnotených v triede 1 – Strom je veľmi poškodený, výrazne chorý, napadnutý škodcami alebo chorobami, ktorý zdravotne ohrozuje okolité porasty, drevina odumretá alebo odumierajúca, alebo ohrozujúca chodcov, alebo dopravu. Strom výrazne narušujúci kompozíciu. Ďalej je to drevina, ktorá ohrozuje svojou existenciou kvalitu okolitých cenných exemplárov a dreviny inak ohrozujúce daný stav priestoru a jeho vývoj. Do tejto kategórie patrí strom bez predpokladu ďalšieho vývoja. Pri riešení sad. úprav je potrebné strom tejto kategórie odstrániť. Okamžitá likvidácia.

Z výsledkov hodnotenia stromov môžeme formulovať nasledujúce poznatky :

1./ Stromové poschodie parkových plôch tvorí 57 druhov a kultivarov a listnatých stromov a 21 druhov a kultivarov ihličnatých stromov.

2./ V areáli mesta Banská Bystrica pri parkových plochách sú vhodné podmienky pre dreviny, pokiaľ sa výber taxonov robí podľa podmienok na stanovišti.

3./ Z hľadiska pôvodu stromov je:

- listnatých stromov 35 druhov a kultivarov pôvodných drevín a 21 druhov a kultivarov osvedčených introdukovaných druhov,
- ihličnatých stromov 8 druhov a kultivarov pôvodných a 13 druhov a kultivarov osvedčených introdukovaných druhov,
- u ihličnatých je jeden čiastočne osvedčený introdukovaný druh (*Tilia euchlora*).

4./ Z hľadiska relatívne dosiahnuteľného veku je u listnatých stromov

- 6 druhov výrazne vysokého veku (nad 500 rokov)
- 9 druhov vysokého veku (200-500 rokov),
- 17 druhov stredného veku (100-200 rokov)
- 23 druhov nízkeho veku (50-100 rokov)
- 2 druhy veľmi nízkeho veku (do 50 rokov)
-

5./ Z hľadiska relatívne dosiahnuteľného veku je u ihličnatých stromov

- 1 druh výrazne vysokého veku (nad 500 rokov)
- 5 druhov vysokého veku (200-500 rokov),
- 11 druhov stredného veku (100-200 rokov)
- 4 druhy nízkeho veku (50-100 rokov)

6./ Hodnotenie z technologického hľadiska (zastúpenie jednotlivých druhov v sadovnickej skladbe). V predloženej dokumentácii generelu zelene sme nehodnotili percentické zastúpenie okrasných drevín na jednotlivých stanovištiach mesta, respektíve kategóriách plôch zelene, ale len u kategórie parkov (respektíve parkových plôch, ktoré dosahujú výmeru nad 0, 8 ha a o ktorých predpokladáme, že sú reprezentatívnou vzorkou).

V druhovej skladbe sme hodnotili dreviny základné, doplnkové a výplňové. Z tohto technologického hľadiska sa nám javia pri parkových plochách tieto problémové okruhy:

- 60-70% celkového počtu stromov by mali tvoriť základné druhy stromov, ktoré vytvárajú kostru porastu, to znamená sú dlhoveké, funkčne a ekologicky vyhovujú podmienkam na danej lokalite aj tým, že ovplyvňujú celé územie mesta (napr. znečistenie ovzdušia). V počte drevín základných druhov stromov jednoznačne je podhodnotené zastúpenie u druhov dub a buk, neúmerne vysoké je zastúpenie brezy a jelše. Základné druhy stromov by mali byť vysádzané v spone, ktorý je požadovaný v ich dospelosti. Základné druhy stromov, tzv. kostra všetkých výsadiieb (aj v umelom sídliskovom prostredí) by sa mala skladať z našich domácich druhov (autochtónne druhy).
- 30-40% celkového počtu stromov by mali tvoriť doplnkové druhy stromov, ktoré dopĺňujú kostru porastu stromov, to znamená vysádzajú sa v menšom množstve, lebo majú nižšiu prispôsobivosť k ekologickým podmienkam lokality alebo územia než dreviny hlavné.
- Podľa potreby by sa mali vysádzať stromy výplňové., ktoré dočasne vyplňujú plochu a priestor. Vyznačujú sa rýchlym rastom, krátkovekosťou a dobrou prispôsobivosťou k stávajúcim ekologickým podmienkam.

7./ Zastúpenia drevín z alergologického hľadiska bude obsahovať návrhová časť

8./ Zdravotný horší stav vykazujú porasty relatívne zatienené, časť drevín náročných na svetlo prejavuje výrazné odchýlky od priemeru,

9./ Hodnotenie z hľadiska usporiadania výsadiieb: v plochách zelene sa vyskytujú tieto systémy:

- tradičný „bodový“ kompozičný systém, kalkulujući s uplatnením solitérneho alebo rozvoľneného kompozičného účinku dreviny. Údržba stromov sa vykonáva v individuálnych jamkách v trávniku.
- zahustené výsadby. Tento druh výsadiieb bol uplatňovaný vo verejnej zeleni v 70 rokoch minulého storočia ako prostriedok proti burinám a znižovaním nákladov na údržbu drevín. Spôsob výsadby vyžadoval následnú výchovu porastov, ktorá nebola uplatňovaná na väčšine plôch takto vysadených.

10./ V hodnotených plochách sa vyskytuje 6 druhov invázných drevín: *Negundo aceroides*, *Rhus typhina*, *Robinia pseudoaccacia*, *Ailanthus altissima*, *Pinus strobus* (očakávaná invázia), *Prunus serotina* (očakávaná invázia),

11./ Porovnania projektovaného a súčasného stavu výsadiieb okrasných drevín nebolo možné pretože projekty sa nedochovali. Zaujímavé bolo naše zistenie v spôsobe plošného rozvrhnutia jednotlivých drevín, záhonov ruží alebo zahustených výsadiieb a trávnikovných plôch. Kvalita pokryvnosti ovplyvňuje v súčasnej dobe funkčnosť plôch verejnej zelene, ich svojbytnosť a stav údržby.

Niektoré plochy zelene si v tomto období vyžadujú radikálne prebierky a rezy, hlavne pri typoch zahustených výsadiieb. Určitá časť stromov trpí chorobami a mechanickým poškodením.

12./ Hodnotenie porastov z hľadiska

- estetickej a výtvarnej hodnoty porastov (veľkosť tvar, textúra, farba, premenlivosti v priebehu roka a priebehu celej existencie dreviny),
- vitality porastov (výkonnosť, prispôsobivosť k vonkajšiemu prostrediu, odolnosť voči chorobám a škodcom, regeneračná schopnosť),
- hodnoty údržby a ošetrovania všetkých funkčných prvkov porastov parkových plôch na tomto mieste neuvádzame.

6.17. Hodnotenie rozsahu zelených plôch mesta

Pre stanovenie optimálneho podielu zelených plôch na celkovej rozlohe mesta alebo podielu na počet obyvateľov, prípadne podielu jednotlivých druhov zelene na jej celkovej výmere dosiaľ neexistujú exaktné metódy. Obvyklé je zatiaľ posudzovanie na základe empiricky stanovených kritérií a ukazovateľov, odporučených rôznymi inštitúciami.

Tak na príklad podľa VÚVA Brno by sa rozsah zelene v zastavanom území mesta mal pohybovať v rozsahu 50-70 m² na obyvateľa. Na tomto počte má zeleň hodnoteného územia tento podiel:

Tabuľka 29: Podiel zelene v hodnotenom území

Kategória zelene v hodnotenom území	Doporučenie m ² VÚVA Brno (1988)	Doporučenie m ² SAV (1987)
Verejná zeleň	4-8	8-14
Zeleň obytného súboru	7-11	10-15
Zeleň obč. vybavenosti	12-19	12-14
Ostatná zeleň	32-35	20- 32
Celkom	55-73	50-75

Verejná zeleň – parky, verejne prístupné malé parkové plochy.

Zeleň obytných súborov – najčastejšie sídlisková zeleň.

Zeleň občianskej vybavenosti - zeleň botanických a zoo záhrad, arboréta, zeleň rekreácie a športu, zeleň škôl, výchovy a zdravotných zariadení.

Zeleň cintorínov – sa pohybuje potreba 3-5 m² na 1 obyvateľa (Jelínková 1998).

Aleje a stromoradia sa bilancujú samostatne.

V meste Banská Bystrica sa počíta s počtom obyvateľov 83056. Nasledovná tabuľka predstavuje súhrnné zhodnotenie ukazovateľov stavu sídelnej zelene zastavaného územia v prepočte na 1 obyvateľa.

Tabuľka : Podiel zelene v hodnotenom území

Kategória zelene v zastavanom území	Zistený stav roku 2009	Zistená odchýlka od VÚVA Brno (1987)	Zistená odchýlka od SAV (1987)
Parky a malé parkové plochy	6,23	-2	-2
Zeleň obytného súboru	11,06	0	+1
Zeleň obč. vybavenosti	7,08	-5	-5
Ostatná zeleň	21,37	-11	0

PREHLAD VÝMER DRUHOV ZELENE HODNOTENÝCH URBANISTICKÝCH OBVODOV (ha)																
UO	PARKY	MPP	SIDLISKO	VN.BLOK	ŠKOLY	ZDRAV	CINTOR	ŠPORT	PRIEMYSEL	OBCHOD	KOMUNIKACIE	ZAHR.OSADY	PPB	BREH P	OSTATNÉ	SPOLU
UO 01	6,5543	1,4308	1,9318	0	0,2013	0,0171	0	0,2953	0	0,8608	0,7194	0	0	0	0,5592	12,57
UO 02	6,4143	0	0,0298	0	2,4423	0	0	0	0	0,2833	0,6948	9243	0,1176	0	2,5675	9255,5496
OU 03	0	1,9256	6,2101	0	1,3977	0	1,7389	0,4931	0,8069	0,3223	0,525	7087	0,3357	1,1448	2,9711	7104,8712
UO 04	0	0,1748	3,446	0,3963	3,2005	0,0203	0,5233	0	0	1,2532	1,3862	10036	2,1819	0,4775	2,4761	10051,536
UO 08	0	0	0	0	0	2,5866	0	0	0	0	0,1155	0	0	0	0,0132	2,7153
UO 09	2,3835	0	0	0	0	0	2,717	0	0	0,5076	2,0345	5836	0,6335	0	2,8791	5847,1552
UO11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UO 12	0	0,3591	6,9115	0,7951	0,6311	0,0126	0	0,5384	0	0,2499	1,1127	12598	4,4046	0,1879	3,3185	12616,521
UO 13	0	0,6459	0	0	0	0	0	0	0,175	0	1,4271	0	0	0	1,5367	3,7847
UO 14	1,8059	0	4,8428	0	1,3609	0	0	0,4691	0,0426	1,7986	1,2335	6664	0	0	2,2376	6677,791
UO 21	0	0,6206	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,8732	0	0	1,4938
UO 22	0	0	0	0	7,6164	4,975	0	0	0	0	0	1188	0	0	0,2034	1200,7948
UO 46	0	0	0,0791	0	2,3702	0	0	0	0	0,5924	0,1933	0	1,2726	0	0,6388	5,1464
UO 40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UO 33	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UO 10	0	0	0,1561	0	0	0	0	0	0	0	1,4271	0	0	1,6472	0,3305	3,5609
UO23	1,3713	0,4912	1,7379	0	0,391	0	1,2187	1,4305	0	0	0,2797	9932	0	0	0	9938,9203
UO 17	0	0	4,8428	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4,8428
UO 19	2,1661	2,1942	10,0429	0	2,4595	0,0943	0,8886	0,1874	0	0,2165	3,5972	0	0,412	0,5613	1,9155	24,7355
UO 20	0	2,1642	6,8901	0	0,3056	1,7339	0	0,02	0	2,14	2,251	0	0,0729	0	2,6816	18,2593
UO 25	0	0,7677	7,7897	0	1,0202	0	0	0	0	0,6566	0,1377	0	0	0	1,3914	11,7633
UO 26	1,0556	2,6533	6,221	0	2,9033	0	0	0	0	0,2819	2,8837	0	0	0	0	15,9988
UO 27	0	0	1,5451	0	0	0	0	0	0,1612	0	0,0819	0	0	0	0,8212	2,6094
UO 47	5,6551	0	4,7897	0	1,6579	0	0	0	0	0	0,5706	0	0,1353	0,5867	0,0724	13,4677
UO 50	1,1697	1,2834	6,1037	0	2,3368	0	0	0	0	0,1703	1,2574	0	1,8451	0,0162	0,1528	14,3354
UO 07	0	0	0	0	1,4493	0	0	1,5201	0	0,1987	0	0	0	0	0,2702	3,4383
UO 48	0	1,2444	0,1725	0	2,741	0	0,3647	0	0	0,8904	3,0216	0	1,1189	0	1,853	11,4065
UO 05	1,4147	0,1177	7,6889	0	5,2268	0	0,4293	0	0	0,4723	0,4661	2343	0,1759	0	2,327	2361,3187
UO 49	4,2144	0,6934	9,3015	0	1,9145	0	0	0,1239	0,3796	0,8118	1,6535	0	0	0	0,0069	19,0995
UO 18	0	0	0	0	2,6798	0	0	0	1,8964	1,9473	0,2406	0	0	0	2,762	9,5261
UO 33	0	0	0	0	0	0	0	0	0,3687	0	0,0502	0	0	0	0,2899	0,7088
SPOLU	34,2049	16,7663	90,733	1,1914	44,3061	9,4398	7,8805	5,0778	3,8304	13,6539	27,3603	64927	13,5792	4,6216	34,2756	65233,921